

**ČESKÉ VYSOKÉ
UČENÍ TECHNICKÉ
V PRAZE**

KATEDRA URBANISMU A ÚZEMNÍHO PLÁNOVÁNÍ

Územní analýza města Terezín
BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

AUTORKA PRÁCE
EMILIA MELNIK
VEDOUcí PRÁCE
ING. VÁCLAV JETEL, PH.D.

2024, ČVUT V PRAZE

I. OSOBNÍ A STUDIJNÍ ÚDAJE

Příjmení: **Melnik** Jméno: **Emilia** Osobní číslo: **493661**
Fakulta/ústav: **Fakulta stavební**
Zadávající katedra/ústav: **Katedra urbanismu a územního plánování**
Studijní program: **Stavební inženýrství**
Studijní obor: **Inženýrství životního prostředí**

II. ÚDAJE K BAKALÁŘSKÉ PRÁCI

Název bakalářské práce:

Územní analýza města Terezín

Název bakalářské práce anglicky:

Territorial Analysis of Terezín

Pokyny pro vypracování:

Bakalářská práce bude vypracovaná studentkou v rozsahu doplňujících průzkumů a rozborů města Terezín, v souladu s metodikou zpracování územně analytických podkladů.

Práce bude obsahovat textovou část, grafickou (výkresovou) část a fotodokumentaci.

Grafická část bude zpracována nad aktuální KM, v měřítku v rozsahu výkresů územních plánů a ÚAP (1:5000, 1:10000, 1:25000 a nebo 1:50000). Minimálně bude odevzdán výkres širších vztahů, limitů využití území, hodnot území a problémový výkres. Výkresy lze i slučovat.

Textová část bude minimálně obsahovat vyhodnocení stavu a vývoje území a jeho rozbor udržitelného rozvoje. Práce se do větší hloubky zaměří na historický vývoj území.

Fotodokumentace bude prezentovat především hodnoty v území a problémové jevy.

Studentka v závěru shrne pozitiva, negativa a problémy v území s možným návrhem řešení či doporučeními na změny.

Seznam doporučené literatury:

Regionální literatura, územně plánovací podklady a dokumentace.

Jméno a pracoviště vedoucí(ho) bakalářské práce:

Ing. Václav Jetel, Ph.D. katedra urbanismu a územního plánování FSV

Jméno a pracoviště druhé(ho) vedoucí(ho) nebo konzultanta(ky) bakalářské práce:

Datum zadání bakalářské práce: **23.02.2024** Termín odevzdání bakalářské práce: **20.05.2024**

Platnost zadání bakalářské práce: _____

Ing. Václav Jetel, Ph.D.
podpis vedoucí(ho) práce

prof. Ing. arch. Jiří Kupka, Ph.D.
podpis vedoucí(ho) ústavu/katedry

prof. Ing. Jiří Máca, CSc.
podpis děkana(ky)

III. PŘEVZETÍ ZADÁNÍ

Studentka bere na vědomí, že je povinna vypracovat bakalářskou práci samostatně, bez cizí pomoci, s výjimkou poskytnutých konzultací. Seznam použité literatury, jiných pramenů a jmen konzultantů je třeba uvést v bakalářské práci.

_____
Datum převzetí zadání

_____
Podpis studentky

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem vypracovala bakalářskou práci Územní analýza města Terezín samostatně. Všechny zdroje a použitá literatura jsou uvedeny na konci práce. Grafické výkresy vytvořené pro práci byly vytvořeny pomocí programu ArcGIS Pro se studentskou licencí ČVUT v Praze. Fotografování dronem zahrnuté v této práci pořídil pan Jan Nitka, licencovaný operátor dronů otevřené kategorie A1/A2/A3 EASA.

V _____ dne _____ podpis _____

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych poděkovala panu Ing. Václavu Jetelovi, Ph.D. za odborné vedení a za vřelé uvítání mých kreativních nápadů při psaní této práce. Dále bych chtěla poděkovat svým rodičům, kteří mi dali příležitost studovat na renomované univerzitě v Evropě. V neposlední řadě bych chtěla poděkovat svému partnerovi, který mě podporoval po celou dobu mého studia.

„Terezín je svou činností jedním z nejdůležitějších muzeí holokaustu a je velmi důležitá hodnota pro celý svět“

2024, David Sivor, profesionální trenér plavání a přeživší holokaustu,
jehož matka a babička přežily Terezínské ghetto

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá územní analýzou města Terezín. Vzhledem k historii města bylo zvoleno zaměření na urbanistický historický vývoj města. Teoretická část práce se zabývá legislativou relevantní k danému tématu a následně i rozboru nástrojů územního plánování vztahujících k území. Následuje analytická část, která popisuje historii města Terezín v návaznosti na současné aspekty a vybavenost města. V poslední části byla formou terénního průzkumu shrnuta různá negativa a pozitiva města spolu s konkrétními problémy v území. Grafická část práce obsahuje výkresy širších vztahů, limitů, hodnot a problémů území a je provázána s textovou částí práce.

KLÍČOVÁ SLOVA

územní analýza, urbanistická analýza, Terezín, územní rozvoj, historický vývoj, ochrana památek

ABSTRACT

The bachelor's thesis deals with with the territorial analysis of the city of Terezín. Due to the history of the city, the focus was on the urban historical development of it. The theoretical part of the thesis deals with the legislation relevant to the topic followed by the analysis of the spatial planning tools related to the according territory. The next part of the thesis is the analytical part that describes the history of Terezín in regards to the current aspects and amenities of the city. The last part of the thesis summarizes the various positives and negatives of the city along with specific problems of the city that were compiled by conducting a field research. The graphic part which contains the maps for large scale relations, limits, values, and problems of the territory is linked with the written part of the thesis.

KEYWORDS

territorial analysis, urban analysis, Terezín, territorial development, historical development, historic preservation

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

AOPK	Agentura ochrany přírody a krajiny
BPEJ	Bonitovaná půdně ekologická jednotka
CHKO	Chráněná krajinná oblast
ČHMÚ	Český hydrometeorologický ústav
CHOPAV	Chráněná oblast přirozené akumulace vod
ČOV	Čistírna odpadních vod
ČSA	Československá armáda
ČSÚ	Český statistický úřad
k. ú.	Katastrální území
MZCR	Ministerstvo zdravotnictví České republiky
MZP	Ministerstvo životního prostředí
NPÚ	Národní památkový ústav
ORP	Obec s rozšířenou působností
SO	Správní obvod
ÚAP	Územně analytické podklady
ÚK	Ústecký kraj
ÚPD	Územně plánovací dokumentace
ÚSES	Územní systém ekologické stability
ZÚR	Zásady územního rozvoje

OBSAH

ÚVOD.....	8	3.12.3	ŽELEZNIČNÍ DOPRAVA.....	27
1 ZÁKLADNÍ INFORMACE O ŘEŠENÉM ÚZEMÍ.....	9	3.12.4	VODNÍ DOPRAVA.....	27
1.1 VYMEZENÍ ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ.....	9	3.12.5	CYKLISTICKÁ DOPRAVA.....	27
1.2 ZÁKLADNÍ IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE.....	9	3.12.6	PĚŠÍ DOPRAVA.....	27
2 TEORETICKÁ ČÁST.....	10	3.12.7	LETECKÁ DOPRAVA.....	27
2.1 LEGISLATIVNÍ PROSTŘEDÍ.....	10	3.12.8	DOPRAVA V KLIDU.....	27
2.1.1 ZÁKON Č. 183/2006 SB., O ÚZEMNÍM PLÁNOVÁNÍ A STAVEBNÍM ŘÁDU (STARÝ STAVEBNÍ ZÁKON).....	10	3.13	TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA.....	28
2.1.2 VYHLÁŠKA Č. 500/2006 SB.....	10	3.13.1	ELEKTRICKÁ ENERGIE.....	28
2.1.3 ZÁKON Č. 283/2021 SB., NOVÝ STAVEBNÍ ZÁKON.....	10	3.13.2	PLYN.....	28
2.1.4 ZÁKON Č. 20/1987 SB., ZÁKON ČESKÉ NÁRODNÍ RADY O STÁTNÍ PAMÁTKOVÉ PÉČI.....	10	3.13.3	VODOVOD A KANALIZACE.....	28
2.1.5 POLITIKA ÚZEMNÍHO ROZVOJE.....	10	3.13.4	TELEKOMUNIKACE A RADIOKOMUNIKACE.....	28
2.1.6 ÚZEMNĚ ANALYTICKÉ PODKLADY.....	10	3.13.5	NAKLÁDÁNÍ S ODPADY.....	28
2.1.7 ZÁSADY ÚZEMNÍHO ROZVOJE.....	11	3.14	ZELENÁ INFRASTRUKTURA.....	29
2.1.8 ÚZEMNÍ PLÁN.....	11	3.15	OBČANSKÁ VYBAVENOST.....	29
2.2 ANALÝZA ÚPD, ÚPP, A PÚR ČR VE VZTAHU K MĚSTU TEREZÍN.....	11	3.15.1	ŠKOLSTVÍ.....	29
2.2.1 POLITIKA ÚZEMNÍHO ROZVOJE.....	11	3.15.2	KULTURA.....	29
2.2.2 ÚZEMNĚ ANALYTICKÉ PODKLADY ÚSTECKÉHO KRAJE.....	11	3.15.3	SPORT.....	29
2.2.3 ZÁSADY ÚZEMNÍHO ROZVOJE.....	12	3.15.4	ADMINISTRATIVA A OCHRANA OBYVATELSTVA.....	30
2.2.4 ÚZEMNÍ PLÁN TEREZÍN.....	12	3.15.5	ZDRAVOTNICTVÍ A SOCIÁLNÍ SLUŽBY.....	30
3 ANALYTICKÁ ČÁST.....	13	3.15.6	NÁBOŽENSTVÍ.....	30
3.1 HISTORICKÝ VÝVOJ SÍDLA.....	13	3.15.7	UBYTOVÁNÍ.....	30
3.1.1 PEVNOST – VOJENSKÁ A OBČANSKÁ.....	13	3.15.8	STRAVOVÁNÍ A SLUŽBY.....	30
3.1.2 II. SVĚTOVÁ VÁLKA.....	13	3.16	VEŘEJNÁ PROSTRANSTVÍ.....	31
3.1.3 OSVOBOZENÍ TEREZÍNA.....	15	3.16.1	NÁMĚSTÍ.....	31
3.2 STRUKTURA OSÍDLENÍ.....	16	3.16.2	VEŘEJNÁ ZELEŇ A PARKY.....	31
3.2.1 INTRAVILÁN.....	16	3.16.3	HŘBITOVY.....	31
3.2.2 FORTIFIKAČNÍ PEVNOST.....	16	3.17	STAV FASÁD.....	32
3.2.3 URBANISTICKÝ VÝVOJ SÍDLA.....	17	3.18	BARVY FASÁD.....	32
3.3 SOCIODEMOGRAFICKÉ ÚDAJE A BYDLENÍ.....	18	3.19	CHODNÍKY.....	33
3.4 EKONOMICKÉ A HOSPODÁŘSKÉ PODMÍNKY.....	19	3.20	STŘECHY.....	33
3.5 PŘÍRODNÍ PODMÍNKY.....	21	3.21	PŘÍKLADY MĚSTSKÉHO MOBILIÁŘE.....	34
3.5.1 KLIMATICKÉ PODMÍNKY.....	21	4	ANALÝZA ÚZEMÍ.....	35
3.5.2 HORNINOVÉ PROSTŘEDÍ, GEOMORFOLOGIE A PŮDNÍ PODMÍNKY.....	21	4.1	TERÉNNÍ PRŮZKUM.....	35
3.5.3 HYDROLOGIE.....	21	4.2	MENTÁLNÍ MAPY MĚSTA.....	36
3.6 KVALITA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ.....	22	5	ANALÝZA NEGATIV A POZITIV ÚZEMÍ.....	37
3.6.1 KVALITA OVZDUŠÍ.....	22	5.1	POZITIVA.....	37
3.6.2 BROWNFIELDS A STARÉ EKOLOGICKÉ ZÁTĚŽE.....	22	5.2	NEGATIVA.....	37
3.6.3 HLUK.....	22	6	ANALÝZA ZJIŠTĚNÝCH PROBLÉMŮ.....	38
3.7 OCHRANA PŘÍRODY A KRAJINY.....	23	6.1	PROBLÉMY NA ÚZEMÍ MĚSTA TEREZÍN.....	38
3.8 ZEMĚDĚLSKÝ PŮDNÍ FOND A POZEMKY URČENÉ K PLNĚNÍ FUNKCI LESA.....	23	6.2	KONKRETNÍ PROBLEMATICKÉ OBJEKTY A ÚZEMÍ.....	38
3.9 ROSTLINY V TEREZÍNĚ.....	24	7	ZÁVĚR.....	47
3.10 CESTOVNÍ RUCH.....	25	ZDROJE.....		48
3.11 ROZVOJOVÉ PROJEKTY.....	26	SEZNAM OBRÁZKŮ.....		49
3.11.1 PROJEKT OŽIVENÍ HISTORICKÝCH PAMÁTEK.....	26	SEZNAM TABULEK.....		50
3.11.2 EUROPROJEKT.....	26			
3.11.3 M.E.C.C.A.....	26			
3.11.4 RECAPTURE THE FORTRESS CITIES – OŽIVENÍ PEVNOSTNÍCH MĚST.....	26			
3.12 DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURA.....	27			
3.12.1 SILNIČNÍ DOPRAVA.....	27			
3.12.2 AUTOBUSOVÁ DOPRAVA.....	27			

ÚVOD

Terezín je město s bohatou a jedinečnou historií. Město bylo postaveno na konci 18. století jako vojenská pevnost. Až do druhé světové války bylo městem civilním a následně se stalo koncentračním táborem. Po osvobození se vrátilo k civilnímu účelu. Celé opevnění a velká část budov ve Hlavní pevnosti je nemovitou kulturní památkou a Malá pevnost je nemovitou národní kulturní památkou. Téměř celé území je zařazeno do městské památkové rezervace pevnostního města Terezín. Z tohoto důvodu je nová výstavba, rekonstrukce budov a přirozený rozvoj města omezen nejen z urbanistického hlediska. V současné době se zde nachází několik historických objektů, které se nedochovaly z důvodu nedostatku financí od příslušných úřadů a dalších příspěvků. Hlavní otázkou města je, co je důležitější – zachování historických hodnot města nebo modernizace města. Mezi minulostí a budoucností probíhá neustálý boj. Toto téma se dotýká různých orgánů, obyvatel města Terezín, potenciálních obyvatel města, českého dědictví, židovské komunity, přeživších holokaustu a jejich potomků.

Práce se zabývá historií města s důrazem na jeho vývoj, různé antropogenní a přírodní prvky a elementy, které město ovlivnily, a i nadále ovlivňují. V poslední části práce je uveden současný stav veřejné infrastruktury spolu s podrobným přehledem konkrétních lokalit a objektů s nevhodnou městskou funkcí. Cílem je vnést do povědomí a následné etické diskuse míru zachování a modernizaci historických měst.

Obsah práce byl zpracován na základě územně analytických podkladů Ústeckého kraje, územního plánu města Terezín, veřejných dokumentů zveřejněných na oficiálních stránkách města Terezín, na základě osobního průzkumu lokality, pohovorů, a dalších relevantních zdrojů k danému tématu. K vytvoření mapových podkladů pro rozbor území byly využity ÚAP Ústeckého kraje a data z vlastních průzkumů.

1 ZÁKLADNÍ INFORMACE O ŘEŠENÉM ÚZEMÍ

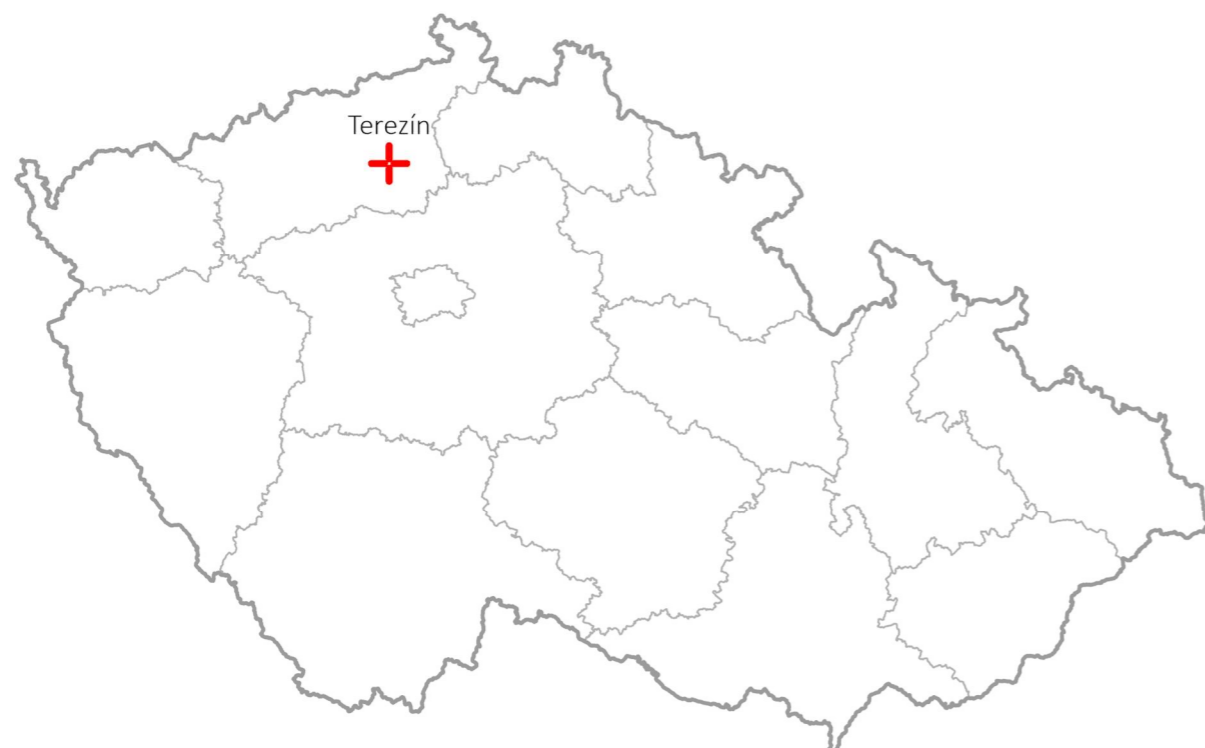
Následující kapitola poskytuje obecnou představu o město Terezín a jeho širších vztazích v rámci České republiky (viz. mapa číslo 1 - výkres širších vztahů).

1.1 VYMEZENÍ ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ

Město Terezín se nachází v jihovýchodní části Ústeckého kraje, ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Litoměřice, přibližně 18 km jihovýchodně od Ústí nad Labem a 50 km severozápadně od hlavního města Prahy. Terezín je historické pevnostní město z 18. století a je významným turistickým městem. Terezín je rozdělen do třech hlavních částí, z nichž první je Hlavní pevnost na levé straně řeky Nové Ohře, dále tzv. retranchementy (dolní a horní), které se nacházejí mezi Novou a Starou Ohří. Poslední částí je pak Malá pevnost, která se nachází vpravo od Staré Ohře. Ohře je levostranný přítok řeky Labe. Rozloha města je 4,09 km² a počet obyvatel v obci dle ČSÚ (1.1.2023) je 2 863.

Město Terezín se nachází v katastrálním území Terezín, které je jedním ze 4 katastrálních územních celků v obci Terezín. Další 3 katastrální území v obci jsou Nové Kopisty, České Kopisty a Počaply u Terezína. Město má dobrou dopravní dostupnost do bližších větších měst jako Litoměřice a Lovosice. Strategicky se nachází na dopravním koridoru mezi Prahou a Drážďany.

Většina území je považována za kulturní či národní kulturní památkou a také spadá pod oblasti městské památkové rezervace Terezín (viz. mapa číslo 2 – výkres limitů využití území). Ve městě Terezín působí speciální česká kulturní instituce pod názvem Památník Terezín s cílem připomenout ty, kteří trpěli pod nacistickým režimem za druhé světové války.

Obrázek 1 Poloha města Terezín na mapě ČR (vlastní zpracování)

1.2 ZÁKLADNÍ IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE

Tabulka 1 Základní identifikační údaje města Terezín

Název	Terezín
Typ sídla	Město
ZÚJ [kód obce]	565717
Kód katastrálního území	766470
Kraj	Ústecký kraj
Okres	Litoměřice
ORP	Litoměřice
Obec s POÚ	Litoměřice
PSČ	411 55
Počet obyvatel	2 863
Katastrální plocha [km ²]	4,09
Nadmořská výška [m n.m.]	150
První písemná zpráva [rok]	1780
Zeměpisné souřadnice	50°30'40" s. š., 14°09'10" v.d.

Obrázek 2 Obec Terezín a její katastrální území (vlastní zpracování)

2 TEORETICKÁ ČÁST

Následující část obsahuje legislativu, která se na dané území vztahuje a bude při práci použita. Dále budou představeny nástroje územního plánování, které se týkají města Terezín v době psaní této práce.

2.1 LEGISLATIVNÍ PROSTŘEDÍ

Při analýze území je nutné pochopení nástrojů, požadavků a limitů území, které vyplývají z legislativy o území.

2.1.1 ZÁKON Č. 183/2006 SB., O ÚZEMNÍM PLÁNOVÁNÍ A STAVEBNÍM ŘÁDU (STARÝ STAVEBNÍ ZÁKON)

Zákon byl nahrazen novým stavebním zákonem č. 283/2001 Sb., od 01.01.2024.

Starý stavební zákon upravuje cíle a úkoly územního plánování, soustavu orgánů územního plánování, nástroje územního plánování, vyhodnocování vlivů na udržitelný rozvoj území, rozhodování v území, podmínky pro výstavbu, rozvoj území a pro přípravu veřejné infrastruktury, evidenci územně plánovací činnosti a kvalifikační požadavky pro územně plánovací činnost.

Zákon také upravuje záležitosti týkající se staveb a povolování staveb a jejich změn, terénních úprav a zařízení, užívání a odstraňování staveb, dohled a zvláštní pravomoci stavebních úřadů, postavení a oprávnění autorizovaných inspektorů, soustavu stavebních úřadů, povinnosti a odpovědnost osob při přípravě a provádění staveb.

Dále definuje podmínky pro projektovou činnost a provádění staveb, obecné požadavky na výstavbu, účely vyvlastnění, vstupy na pozemky a do staveb, ochranu veřejných zájmů a další věci související s předmětem právní úpravy. [1]

2.1.2 VYHLÁŠKA Č. 500/2006 SB.

Vyhláška o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a o způsobu evidence územně plánovací činnosti byla nahrazena novým stavebním zákonem č. 283/2021 Sb., od 01.01.2024.

Vyhláška č. 500/2006 podrobněji upravuje náležitosti obsahu územně analytických podkladů, obsahu územně plánovací dokumentace, včetně náležitostí dokladů spojených s jejich pořizováním, vyhodnocením vlivů na udržitelný rozvoj území a aktualizací územně plánovací dokumentace, a podkladů pro evidenci územně plánovací činnosti. Dále upravuje podrobnosti jednotného standardu územně plánovací dokumentace. [2]

2.1.3 ZÁKON Č. 283/2021 SB., NOVÝ STAVEBNÍ ZÁKON

Zákon nahradil stavební zákon č. 183/2006 Sb., účinnost od 01.01.2024.

Obecná struktura a cíle systému územního plánování zůstaly stejné jako ve starém stavebním zákoně, ale nový zákon je organizován jinak než starý zákon a obsahuje několik nových právních úprav a předpisů. Některými z nových změn zákona je například zařazení zelené infrastruktury jako podkategorie pod veřejnou infrastrukturu a pod veřejnou technickou infrastrukturu je nově zařazen pojem výroby a zdroje energie. [3]

2.1.4 ZÁKON Č. 20/1987 SB., ZÁKON ČESKÉ NÁRODNÍ RADY O STÁTNÍ PAMÁTKOVÉ PÉČI

Účelem zákona je vytvořit podmínky pro prohlubování politicko-organizační a kulturně výchovné funkce státu při péči o kulturní památky, o jejich zachování, zpřístupňování a vhodné využívání, aby se podílely na rozvoji kultury, umění, vědy a vzdělávání, formování tradic a vlastenectví, na estetické výchově pracujících a tím přispívaly k dalšímu rozvoji společnosti.

Kulturní památka (§ 2)

Podle tohoto zákona je kulturní památka nemovitá a movitá věc s významnými doklady historického vývoje, životního způsobu a prostředí společnosti od nejstarších dob do současnosti, a jejich revoluční, historická, umělecká, vědecká a technická hodnota. Jsou to dále takové věci, s přímým vztahem k významným osobnostem a historickým událostem.

Národní kulturní památky (§ 4)

Podle zákona jedná se o nejvýznamnější součást kulturního bohatství národa, podle vlády České republiky.

Památkové rezervace (§ 5)

Území, jehož charakter a prostředí určuje soubor nemovitých kulturních památek, popřípadě archeologických nálezů. Podmínky památkové rezervace mohou vztahovat také na konkrétní nemovitosti na území památkové rezervace. [4]

2.1.5 POLITIKA ÚZEMNÍHO ROZVOJE

Politika územního rozvoje je strategickým dokumentem, který určuje požadavky na konkretizaci úkolů územního plánování v celostátních, přeshraničních a mezinárodních souvislostech. Zejména pak s ohledem na udržitelný rozvoj území a určuje strategii a základní podmínky pro naplňování těchto úkolů. Dále Politika územního rozvoje koordinuje tvorbu a aktualizaci územního rozvojového plánu a zásad územního rozvoje, tvorbu koncepcí schvalovaných ministerstvy a jinými ústředními správními úřady a záměry na změny v území celostátního významu a stanoví úkoly zajišťující tuto koordinaci. Politika územního rozvoje se zpracovává pro celé území státu.

Pořizovatel PÚR je Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky pro celé území České republiky a schvaluje ji vláda. [5]

2.1.6 ÚZEMNĚ ANALYTICKÉ PODKLADY

ÚAP jsou součástí územně plánovacích podkladů, které zjišťují a vyhodnocují stav a vývoj území, jeho hodnot, omezení nebo provedení změn a zjišťování a vyhodnocování udržitelného rozvoje. Slouží zejména jako odborný podklad pro pořizování Politiky územního rozvoje, územně plánovacích dokumentací, územních studií, územních opatření, vymezení zastavěného území a pro rozhodování v území. ÚAP se skládá z části podkladů pro rozbor udržitelného rozvoje území (PRÚRÚ) a následně ze rozboru. ÚAP obsahují textovou a grafickou část. Grafická část obsahuje výkres hodnot území, limitů využití území, problémů a výkres záměrů na provedení změn území.

Pořizovatelem ÚAP je úřad územního plánování pro svůj správní obvod v rozsahu územního a regulačního plánu, nebo krajský úřad, který pořizuje ÚAP pro území kraje v podrobnosti a rozsahu pro pořizování zásad územního rozvoje nebo další územně plánovací činnosti. [6]

2.1.7 ZÁSADY ÚZEMNÍHO ROZVOJE

Zásady územního rozvoje stanovují zejména základní požadavky na účelné a hospodárné uspořádání území kraje, vymezují plochy nebo koridory nadmístního významu a stanovují požadavky na jejich využití. ZÚR zpřesňují a rozvíjejí cíle a úkoly územního plánování v souladu s Politikou územního rozvoje a územním rozvojovým plánem. ZÚR se skládá ze dvou částí. První částí je „výroková část“ a druhou pak odůvodnění. Obě části obsahují textovou a grafickou část. Grafická část výrokové části se skládá z výkresů, které plní účel úkolu ZÚR a grafická část odůvodnění obsahuje koordinační výkres a výkres širších vztahů.

ZÚR pořizuje krajský úřad daného kraje a schvaluje zastupitelstvo kraje.

Úrovně řešení ZÚR jsou mezinárodní, republikové, nadregionální a regionální, měřítko grafické části ZÚR je 1 : 100 000 nebo 1 : 50 000. Měřítko výkresů v části odůvodnění je pro koordinační výkres 1: 50 000 nebo 1 : 100 000 a 1 : 500 000 pro výkres širších vztahů. [6]

2.1.8 ÚZEMNÍ PLÁN

Územní plán stanoví základní urbanistickou koncepci k rozvoje a ochrany hodnot daného území. Vymezuje plošné a prostorové uspořádání ploch v území a jejich podmínky využití. Dále stanovuje kompozice krajiny, veřejné infrastruktury a veřejně prospěšných staveb. Obsahuje část výroku a odůvodnění. Každá z nich má textovou a výkresovou část. Grafická část výroku obsahuje výkres základního členění území, hlavní výkres, výkres veřejně prospěšných staveb, opatření a asanací, a dle potřeby výkres pořadí změn v území a výkres části územního plánu s prvky regulačního plánu. Grafická část odůvodnění obsahuje koordinační výkres, výkres širších vztahů a výkres předpokládaných záborů půdního fondu.

Výkresy ÚP vydávají se v měřítku katastrální mapy nebo v měřítku 1 : 5 000 někdy 1 : 10 000. Výkresy části odůvodnění ÚP jako koordinační výkres a výkres předpokládaných záborů půdního fondu se zpracovávají a vydávají v měřítku 1 : 5 000 nebo 1 : 10 000 a výkres širších vztahů v měřítku 1 : 50 000 nebo 1 : 100 000. [6]

2.2 ANALÝZA ÚPD, ÚPP, A PÚR ČR VE VZTAHU K MĚSTU TEREZÍN

Tato kapitola představuje současný stav Terezína tak, jak je prezentován v nástrojích územního plánování v době psaní této práce. Slouží jako úvod do problematiky území a představení širších vztahů s okolím. Níže jsou uvedeny dostupné nástroje ve vztahu ke Terezínu:

Tabulka 2 Územně plánovací nástroje dostupné pro Terezín

Územně plánovací nástroj	Zpracované území	Rok vydání	Zpracovatel
Politika územního rozvoje České republiky	ČR	2024	Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
5. úplná aktualizace ÚAP Ústecký kraj	Ústecký kraj	2021	Krajský úřad Ústeckého kraje
4. aktualizace ZÚR Ústeckého kraje	Ústecký kraj	2022	Atelier T-plan, s.r.o.
Územní plán Terezín – úplné znění po vydání změny č. 3	Obec Terezín	2022	Ing. arch. Petr Vávra

2.2.1 POLITIKA ÚZEMNÍHO ROZVOJE

Politika územního rozvoje ČR uvádí různé body pro koordinaci mezi celostátními cíli územního rozvoje a krajskými územně plánovacími činnostmi a celkovou koordinaci v rámci územního rozvoje celé Evropské unie. PÚR vymezuje různé rozvojové oblasti a rozvojové osy pro různé ORP a obce, které pod něj spadají.

Terezín patří do SO ORP Litoměřice. Podle PÚR patří na rozvojové ose OS2 Praha – Ústí nad Labem – hranice ČR/Německo, které je silně ovlivněno dopravou díky logistickému obchodu mezi různými městy a zeměmi. Dále Litoměřice patří do specifické oblasti SOB9, která má ohrožení územního sucha, což znamená, že obce vyžadují dobrou vodohospodářskou infrastrukturu, která se dokáže vypořádat s účinky změny klimatu, zejména v oblasti pitné a užitkové vody a zadržování vody v krajině. Poslední vymezení, kam ORP Litoměřice patří je do potenciálního koridoru vysokorychlostní dopravy ŽD1 RS4 úsek Drážďany – hranice Německo/ČR – Lovosice/Litoměřice – Praha, který potřebuje prověření možnost připojení na různá místa a jejichž souladu s dalšími ÚPD. [5]

2.2.2 ÚZEMNĚ ANALYTICKÉ PODKLADY ÚSTECKÉHO KRAJE

V územně analytických podkladech Ústeckého kraje je několik aspektů, které konkrétně hodnotí město Terezín a také uvádí problémy, které se týkají obecně regionu, do kterého spadá město Terezín.

Město Terezín je konkrétně zmíněno a hodnoceno, když se mluví o sídelní struktuře různých obcí v kraji. Terezín je zařazen do sídelní struktury kategorie VII. (malé centrum) což znamená, že Terezín má více než 2 tisíce obyvatel. Obyvatelé mají přístup k základní občanské vybavenosti v dosahu 10 km. [7]

V rámci kapitoly o přímém rozboru udržitelného rozvoje území jsou jednotlivé ORP analyzovány a posuzovány na základě různých hodnocení, která stanoví celkové pořadí jednotlivých pilířů rozboru udržitelného rozvoje území. Při hodnocení územních podmínek pro příznivý hospodářský rozvoj správního obvodu ORP Litoměřice, pod které Terezín spadá, se uvádí, že Terezín má jedny z nejlepších podmínek z jednotlivých obcí ve správním obvodu ORP Litoměřice. Pro pilíř soudržnosti společenství obyvatel má většina SO ORP Litoměřice nadprůměrné hodnoty sociálního pilíře. Nakonec, pro pilíř příznivého životního prostředí je zmíněno, že města, která jsou v dopravním koridoru silnice I/15, mají zhoršené podmínky tohoto pilíře.

Souhrn pilířů, kde znakem „+“ je značeno celkové pozitivní hodnocení, znakem „-“ pak celkové negativní hodnocení:

Tabulka 3 Pilíře udržitelného rozvoje obcí Terezín

Pilíř příznivého životního prostředí	-
Pilíř sociální soudržnosti obyvatel	+
Pilíř příznivých hospodářských podmínek	+

Při provádění celkového hodnocení vyváženosti územních podmínek pro město Terezín v návaznosti na rozbor v tomto krajském ÚAP, je Terezín zařazen do kategorie 2c – záporně hodnocen environmentální pilíř.

V poslední části ÚAP jsou uvedené různé problémy, které jsou určeny k dalšímu řešení v územně plánovacích dokumentacích, případně v územních studiích. Terezín je například zmiňován v souvislosti s problémy s dopravní infrastrukturou. V plánu je výstavba vysokorychlostní trati z Prahy přes Ústí nad Labem do Drážďan, která provede přes území obce Terezín. Existují problémy se současným návrhem a nová trasa naráží na nesouhlas dotčených místních samospráv. Dále z hlediska těžby a ochrany nerostných surovin, jsou ložiska štěrkopísků soustředěna ve vymezeném litoměřickém polygonu. Ostatní polygony v okolí Terezína a těžební firmy mají o těžbu v těchto oblastech velký zájem. To představuje výskyt mnoha rizik působících na území a týkajících se nadmístního a národního významu a limitů území a ohrožuje další potenciální rizika. [8]

2.2.3 ZÁSADY ÚZEMNÍHO ROZVOJE

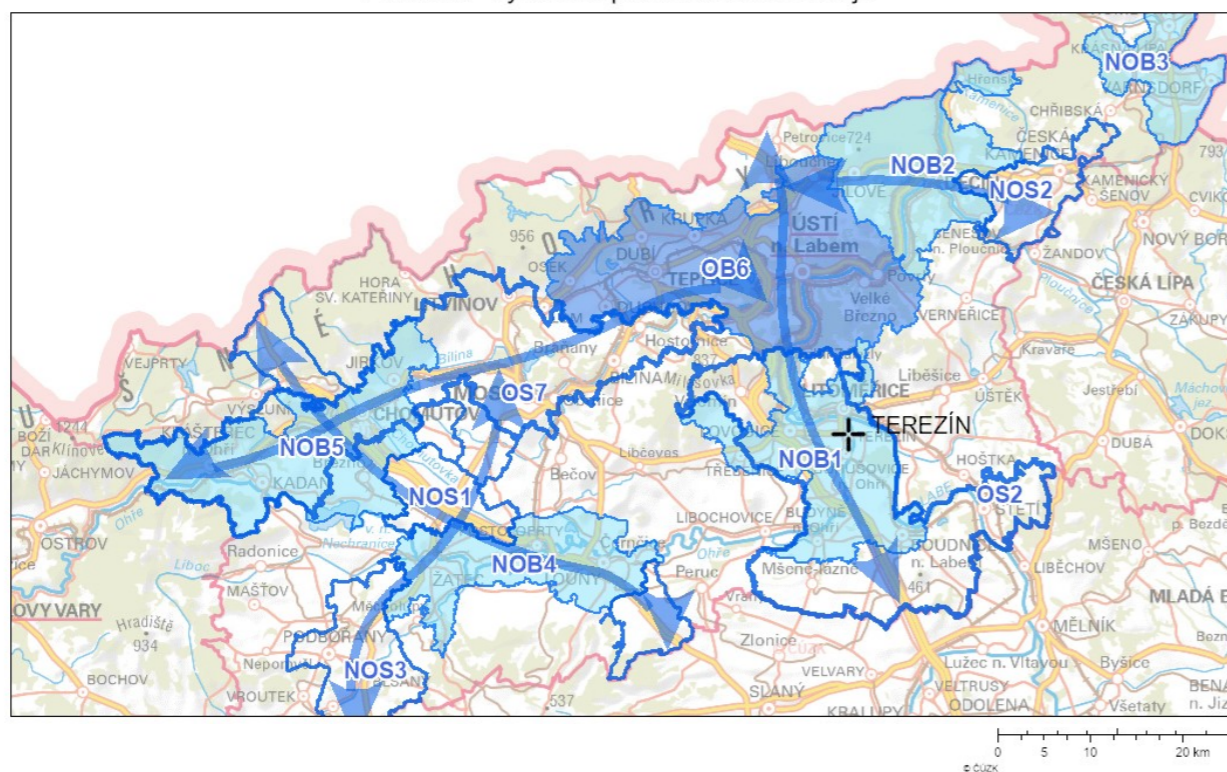
Terezín je součástí rozvojové oblasti nadmístního významu NOB1. Dokumentace ZÚR stanovuje potřebu věnovat pozornost programům revitalizace městské památkové rezervace Terezín. Dále stanovuje revitalizaci a řešení problematiky brownfieldů, o které je velký zájem na území pevnosti Terezín. Dokumentace také zmiňuje nutnost řešení protipovodňové ochrany Terezína a nutnost chránit a kultivovat přírodní a kulturní hodnoty Malé pevnosti.

Dále je zmíněno, že Terezín se nachází na rozvojové ose nadmístního významu OS2 Praha – Ústí nad Labem – hranice ČR/Německo. Tato osa je silně ovlivněna dálnicí D8 a železniční tratí Praha – Roudnice nad Labem – Lovosice – Ústí nad Labem – Děčín – hranice ČR – Drážďany. ZÚR zdůrazňuje nutnost pracovat na této rozvojové oblasti v územních plánech, zpřesnění a ověřování problémů a v případě nutnosti zpracovat územní studii a regulační plán.

ZÚR ÚK zpřesňuje různé plochy a koridory vymezených v nadřazené dokumentaci PÚR a takové, které mají nadmístní význam. Terezín patří do cílové kvality krajiny KC Severočeské nížiny a pánve. Cílem této krajiny je respektovat zemědělství jako významný krajinný prvek a s ohledem na ÚSES. Je třeba rekultivovat zóny s těžbou surovin, stabilizovat venkovská sídla a rozvíjet produkční funkce.

Dále je vymezená cyklostezka „Cyklostezka Ohře“ na území obce Terezín a uvádí požadavky na koordinaci se sousedními kraji a zájmy ochrany přírody a krajiny. Tato cyklostezka spolu s budoucí plánovanou vysokorychlostní tratí ZR1 má požadavek na koordinaci s NOB1, OS2, KC Severočeské nížiny a pánve. Dále jsou uvedeny požadavky na koordinaci obce Terezín s různými nadregionálními a regionálními biokoridory a biocentry. [9]

ZÚR ÚK - výkres uspořádání území kraje

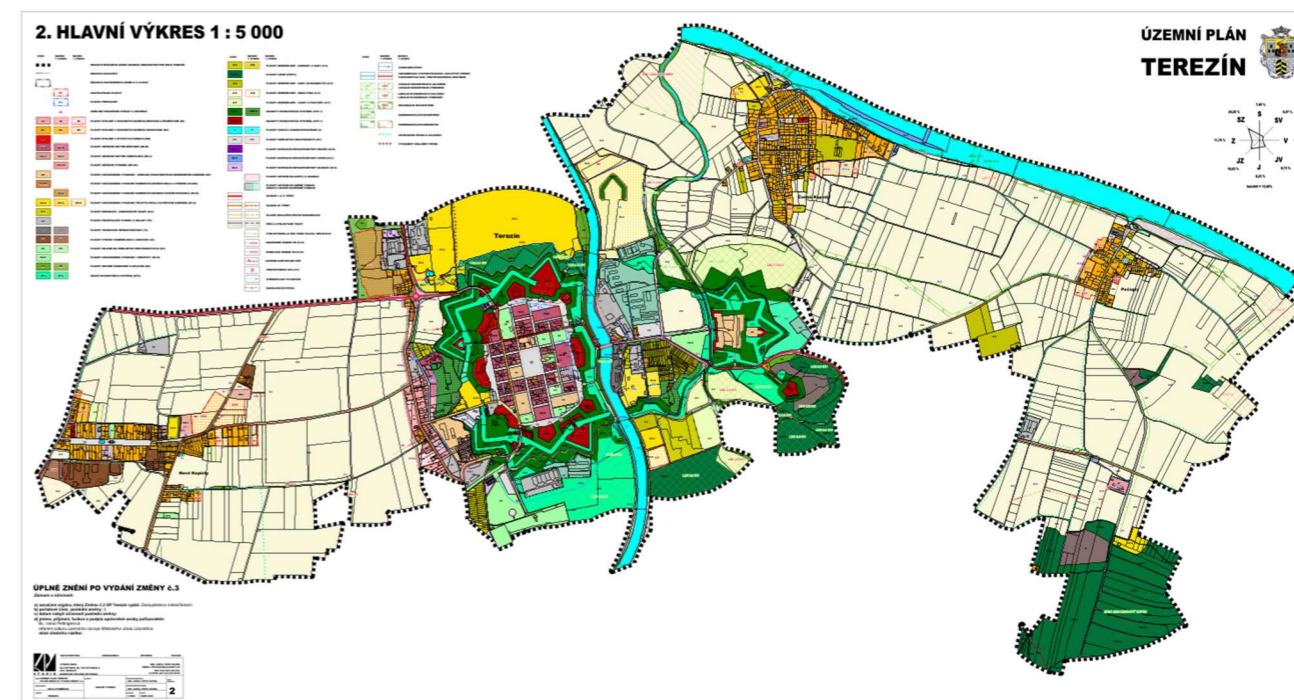
Obrázek 3 ZÚR ÚK – výřez výkresu uspořádání území kraje (zdroj: geoportál ÚK)

2.2.4 ÚZEMNÍ PLÁN TEREZÍN

V územním plánu je obecná představa o urbanistické koncepci Terezína, která klade důraz hlavně na multifunkčnost struktury města. Vzhledem k těsné blízkosti Prahy, historii města a hlavní možnosti využití města jsou v oblasti vzdělání a cestovního ruchu. Dalším zmíněným cílem je regenerace fortifikačního systému v okolí města. [10]

Grafická část obsahuje 4 výkresy v měřítku 1 : 5 000:

1. Výkres základního členění území
2. Hlavní výkres
3. Výkres veřejně prospěšných staveb, opatření a asanací
4. Koordinační výkres

Obrázek 4 Územní plán Terezín – hlavní výkres (zdroj: Město Litoměřice)

KOMENTÁŘE: Terezín je z ekologického hlediska hodnocen negativně kvůli dopravě. Město se nachází na rozvojové ose OS2, která je důležitou dopravní cestou mezi Drážďany a Prahou. Dalším významným dopravním prvkem, který zasahuje do území Terezína je vysokorychlostní trasa, pro kterou má katastrální území Terezín rezervu v jeho jižní části. Terezín má přírodní a kulturní hodnoty a potřebuje revitalizovat své památky a brownfieldy. Terezínu hrozí ovlivnění klimatickými změnami v důsledku zasažení suchem a rizika povodně na území.

Ve výkresech územního plánu stejně jako v textové části není zmíněno letiště/plocha SLZ neveřejná u severního šípů Malé pevnosti a její ochranné pásmo. V územním plánu tato plocha, kterou vlastní soukromá osoba, je označena jako plocha občanského vybavení tělovýchova a sportovní zařízení a pod plochou přestavby P4 (dle ÚP bude užívána jako travnaté plochy bez nových trvalých staveb).

3 ANALYTICKÁ ČÁST

Následující část představuje město Terezín z pohledu historického vývoje osídlení a sídelní struktury a jak minulost ovlivnila současný stav města.

3.1 HISTORICKÝ VÝVOJ SÍDLA

Tato podkapitola představí historii Terezína k pochopení faktorů, které způsobily rozvoj města.

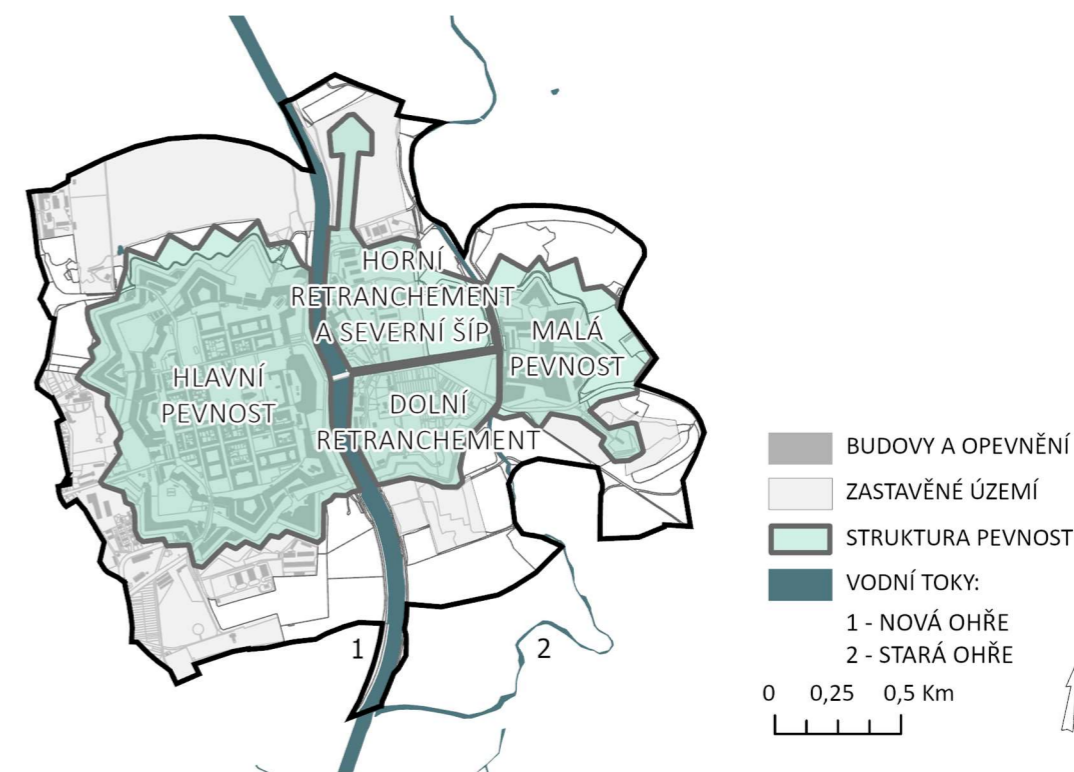
3.1.1 PEVNOST – VOJENSKÁ A OBČANSKÁ

Na konci 18. století rostlo napětí mezi Pruskem a Rakouskem, s revolucemi ve Francii v pozadí, které destabilizovalo střední a západní Evropu. Čechy bylo potřeba chránit před případným napadením ze západní fronty. Pro umožnění strategické obrany Čech bylo nutné v případě potřeby vozit vojáky a munici z hlubokých Čech na fronty. Hlavní trasa zájmu, z hlediska napadení cizími silami byla trasa mezi Drážďany a Ústí nad Labem. Nejlepší dopravní cestou byla vodní cesta, výrazně efektivnější než cesta po souši. I z tohoto důvodu bylo rozhodnuto postavit pevnost na řece Labi, která vede z hlubokých končin Čech směrem na Ústí nad Labem. [11]

V roce 1780 císař Josef II. rozhodl postavit pevnost jako ochranu před hrozbou Pruska. V okolních městech Litoměřice a Lovosice již existovaly přístavy, které sloužily jako logistické strategické body pro vojenskou váleční přepravu a již byly v historii několikrát zasaženy. Proto se ukázalo, že oblast mezi těmito dvěma městy je důležitým bodem, který bude rozhodující i při příštích útocih. [11] Tak bylo o umístění Terezína rozhodnuto s ohledem na pokračování role jeho okolních, již zavedených měst. Pevnost sloužila jako klíčový dopravní uzel pro vojenské účely. Město potřebovalo civilní obyvatelstvo, aby přišli do vojenského města a podpořili jeho funkčnost. Existovalo několik výhod, díky kterým byla lokalita atraktivní, pro potenciální nové obyvatele. Pokud by si v Terezíně někdo postavil dům za své peníze, byl by na 30 let osvobozen od všech daní a poplatků a od vojenské služby. Stát zajistil veškerý stavební materiál a místní fortifikační ředitelství řídilo stavební procesy. Do Terezína se stěhovali lidé z různých měst jako Praha, Litoměřice, Pardubice a 68 lidí z České Lípy, kteří museli po velkém požáru v České Lípě opustit své domovy. Noví obyvatelé města pracovali jako pekaři, milíři, cvokaři, soukeníci a podobně. [12]

Koncem 18. století spory mezi Rakouskem a Pruskem skončily, ale stále hrozil pád Francie kvůli povstání Francouzské revoluce, takže pevnost byla udržována v obhájitelném stavu. Během bojů v roce 1813 proti Francii a během roku 1866 prusko-rakouská válce sloužila pevnost jako zásobovací středisko české armády. Bylo provedeno propojení města s okolím pro lepší koordinaci, a to pomocí předmostí mezi Terezínem a Litoměřicemi. Stavba předmostí východně od Litoměřic a severně od pevnosti Terezín a pochází z roku 1813. V roce 1851 bylo postaveno tzv. Nové předmostí, východněji než Staré předmostí. [13] V roce 1879 byla podepsána dohoda mezi Německem a Rakouskem a s tím pevnost Terezína ztratila svoje strategické vojenské odůvodnění. Nikdy si tak nespĺnila svoji vojensko-strategickou úlohu. V roce 1888, byla pevnost oficiálně zrušena a Terezín se stal posádkovým městem. Během této doby byly některé části pevnosti zbourány. Především brány, z nichž jedna byla na západní straně Terezína, kde vznikla nová čtvrť Terezína – Kréta. V polovině roku 1914 hned na začátku první světové války, se manželky a děti záložníků začaly stěhovat spolu s vojáky do Terezína. Město bylo civilním městem s neustálou přítomností vojáků ve městě. Město mělo veškerou občanskou infrastrukturu, kulturní akce a další věci, které charakterizují občanský život. Například dne 15. června 1919 byly první volby do obecního zastupitelstva. Během následující doby došlo k vážnému nedostatku bytů a za účelem rozšíření města byla přijata určitá opatření k zajištění bydlení pro více lidí ve městě. Například bylo v roce 1923 rozhodnuto o vytvoření 34 nových bytů v místě tehdejšího obecního domu u pivovaru pod parcelními čísly 281, 293, 294 a 295. [12]

Během začátku 20. století začala být aktivně využívána věznice v Malé pevnosti, která měla kapacitu až 800 vězňů, jedním z nich byl Gavriilo Princip, který zavraždil Františka Ferdinanda d'Este a tím zahájil první světovou válku. Zemřel několik let poté, co byl držen ve vězení, kvůli špatným podmínkám, hladu a tuberkulóze. [13]

Obrázek 5 Oblasti města Terezín (vlastní zpracování)

3.1.2 II. SVĚTOVÁ VÁLKA

V roce 1938 zde bylo 1234 uprchlíků z českého pohraničí na západě v důsledku povstání nacistického režimu, z toho 1044 Čechů a 106 Židů. Dne 15. března 1939 v 6 hodin ráno vstoupili do Terezína první němečtí vojáci na cestě do Prahy a následujících 6 let bylo Československo součástí druhé světové války iniciované Němci. Právě Němci začali s germanizací města a 16. března byl příkaz přeradit jízdu do pravého jízdního pruhu místo levého v Terezíně. Dne 10. června 1940 se názvy ulic začaly měnit a název města byl změněn na Theresienstadt. Židé byli upozorněni, že nesmí opustit Terezín a také jim bylo zakázáno vycházet z domu po 21. hodině. V úterý 14. října 1940 se v sirénách rozezněl první poplach. Veřejné kryty byly v budově radnice a školy. [12]

Zatímco Židé měli stejná práva jako ostatní obyvatele Československa, za nacistického režimu tomu tak již nebylo. Dne 21. srpna byla na prodejně obchodníka Artur, který prodával kožený materiál, umístěna první vývěska s nápisem „Židovský obchod“. Ta měla odrazovat lidi od nákupu v obchodě. Židům byl také zakázán vstup do sokolského kina a plovárny. U hostinců a restaurací byly také nápisy „nepřístupno Židům“. [12]

Během okupace nacisty v tehdejším Československu bylo Židům nabídnuto, aby se Terezín stal židovským samosprávným územím. Skrytým motivem nacistů bylo soustředění všech Židů z celé okolní oblasti Československa tak, aby na nich později spáchali genocidu – masovou vraždu. Zatímco vyhlazovací tábory v Polsku byly stále ve výstavbě, myšlenkou bylo soustředit Židy v tranzitních ghettech, dokud nebude dokončena výstavba vyhlazovacích táborů a poté je tam transportovat. Jinými slovy byl Terezín vybrán jako vhodné místo pro zřízení koncentračního tábora – židovského ghettta. [14] Přestože při prvotním hledání vhodné lokality pro koncentrační tábor nebyl Terezín považován za vhodné místo, nakonec byl vybrán. Fortifikační hradby Terezína byly ideální pro izolaci města od okolí, aby nikdo nevěděl, co se uvnitř dělo, a aby lidé, kteří chtěli město opustit, narazili na fyzickou bariéru, díky které byl útek mnohem těžší a téměř nemožný. Terezín měl jasnou viditelnost na svých pravoúhlých ulicích a obecně bylo město považováno za snadno ovladatelné. Dva hlavní cíle tábora byly transport a propaganda. [15]

Nežidovští obyvatelé Terezína byli požádáni, aby se z Terezína vystěhovali. Vláda odkoupila pozemky a nemovitosti těchto obyvatel a případně zaplatila odškodnění. Spousta místních věřila, že válka brzy skončí a nechtěli se stěhovat daleko od Terezína. I proto se usadili v okolí, například v Bohušovicích, v Kopistech nebo v Roudnici nad Labem. [16]

A tak 24. listopadu 1941 skupina 342 mladých židovských mužů, kteří byli kvalifikováni jako dělníci, dorazila do Terezína, aby připravili město na další přijímání Židů. Jednalo se o stavební úpravy a rekonstrukce stávajících kasáren a dalších staveb, které zůstaly po náhlém vystěhování terezínských obyvatel opuštěné. [17] Židé byli do města přiváženi SS ve skupinách tzv. „transportů“. Na začátku těchto transportů byly vězni přivezeni do ghetta pěšky 2,5 km dlouhou cestou, která vedla z nádraží v Bohušovicích nad Ohří. Mnoho lidí tuto cestu nepřežilo a cestou zemřeli. [18]

Ulice v Theresienstadtském ghettu, které směřovali kolmo od západu k východu byly označeny písmeny L1 až L5 a ulice kolmé od jihu k severu byly označeny písmeny Q1 až Q9. Podmínky v ghettu byly tak špatné, zejména protože lidé neměli dostatek materiálu k základní hygieně. Kanalizační potrubí bylo ucpané. [19] Ve městě panovaly příšerné podmínky a nedostatek prostoru pro jednoho obyvatele. Nejnižší průměrná obytná plocha na osobu byla v polovině března 1943, což odpovídalo 2,05 m² na osobu. [20] Pro zvýšení kapacity vězení ve věznici v Malé pevnosti, dvůr IV byl postaven v letech 1943 až 1944. Někteří Židé měli křesťanskou víru, proto se konali katolické a protestantské a židovské bohoslužby v ghettu vedle sebe. [19]

Zatímco ghetto mělo židovskou samosprávu, administrativa byla ve své podstatě SS. Židovská samospráva musela každých pár dní hlásit seznam Židů, kteří měli být vysláni v tzv. transportech mimo Terezín do koncentračních a likvidačních táborů. [18]

Zprávy o koncentračním táboře a jeho špatných podmínkách obletěly celý svět v roce 1943. Eichmann, který byl jedním z důstojníků SS zodpovědných za vytváření ghet, nařídil tzv. zkrášlení Terezína pouze za účelem přípravy Terezína na návštěvu komise Dánského a Mezinárodního Červeného kříže v 1944. [15] Dánská delegace chtěla vidět, jak žije 466 dánských Židů. Za účelem vyvrácení údajných tvrzení, prošel Terezín několika změnami, aby působil, jako by byl Terezín skutečně ideálním městem pro židovský život. Otevřely se nové obchody, kavárna, pobočka pošty, místní banka s místní bankovkami a vlastní ekonomikou a dále některé očíslované ulice dostaly nová jména. Hlavní náměstí uprostřed Terezína, kam dříve Židé nesměli, dostalo nové lavičky, keře a nápisy. V květnu 1944 bylo z Terezína do Osvětimi deportováno 7 500 vězňů s cílem snížit přeplněnost ghetta pro návštěvní delegace. Vězni museli nosit své nejlepší oblečení a váleční veteráni a lidé s omezenou schopností nesměli vycházet. Trasa delegací byla naplánována tak, aby prošla městem specifickou trasou a aby neviděla nic, co by SS nechtěli, aby delegace viděly. Delegace přijela 23. června 1944, a z toho, co viděli, nabyli dojmu, že Terezín je skutečně ideálním městem pro Židy a že pověsti jsou falešné. Terezín byl jedním z nejdůležitějších nástrojů k nacistické propagandě. V srpnu 1944 byl v Terezíně natočen propagandistický film, který měl vytvořit falešné vyprávění o životě Židů v Terezíně a vyvést svět z hrůzné reality a podmínek, ve kterých Židé v ghettech skutečně žili. Všichni lidé, kteří se na filmu podíleli, byli později odvezeni do koncentračního tábora Osvětim dva dny po natočení propagandistického filmu. [21]

Během let existence terezínského ghetta bylo v táboře umístěno více než 155 000 židů, z nichž přibližně 88 500 byli transportováni do vyhlazovacích táborů v jiných zemích. Celkem v Terezíně zemřelo 35 000 vězňů na stres, žízeň, hlad, špatné hygienické podmínky, nedostatek odborníků, sebevraždou, stáří, v důsledku nemoci, nehody a dalších důvodů. Koncentrační tábor Terezín přežilo kolem 17 521 lidí. [22]

Obrázek 6 Dvůr IV. vězení v Malé pevnosti (vlastní fotografie)

3.1.3 OSVOBOZENÍ TEREZÍNA

Dne 8. května 1945 projely Terezínem první jednotky Rudé armády a tím bylo ghetto osvobozeno. Bohužel kvůli hrozným podmínkám vězňů ghetta a vážné epidemii tyfu museli být vězni Terezína v karanténě a v dalších měsících přijeli poskytovat lékařskou pomoc čeští a židovští lékaři. Vězni, kteří přežili ghetto, se pomalu vraceli zpět do svých domovů po celém světě. [23] Dvůr IV se proměnil ve vězení pro Němce a lidi, které stát považoval za zrádce.

Dne 16. května 1945 mezirezortní komise rozhodla, že Terezín bude znovu osídlen. 1. června 1945 se v Roudnici nad Labem sešlo 400 bývalých občanů Terezína, aby diskutovali o obnově Terezína. Někteří bývalí terezínští občané se však chtěli usadit se ve městech jako jsou Litoměřice. „U některých bývalých terezínských občanů byla přímo neuvěřitelná nepřízeň k Terezínu. Snad si přáli, aby se Terezín neobnovil, aby zůstal tak, jak je, aby se z něho stala zřícenina, jež by vábila turisty a přinesla užitek okolním městům“. Do Terezína se nikdo nesměl nastěhovat, za to byla pokuta 50 000 Kč. V jarních měsících zůstalo město zcela opuštěné bez dozoru, a tak došlo k rabování majetku. V dubnu 1946 bylo povoleno přestěhovat se zpět do Terezína. Ve městě nezůstalo vůbec nic a obyvatelé museli začít od počátku. Jedním z prvních cílů bylo navrátit radnici zpět do původního stavu. Byla tak provedena oprava oken a dveří, vyčištění budovy a vymalování. Další zaměření rekonstrukce bylo na měšťanskou školu, obecnou školu, chudobinec, mateřskou školu, městské parky a infrastrukturní síť. Dne 19. září 1946 se konala schůze majitelů domů z Terezína o plánu obnovy Terezína, který byl vypracován plánovacím oddělením v Praze. Jednotlivé domy si však majitelé rekonstruovali sami bez finanční pomoci vlády. Kvůli tomu se do Terezína stěhovali většinou ti, kteří měli prostředky na opravu bytu. To vedlo k faktu, že většina obyvatel byly starší lidé s maximálně se dvěma dětmi. Během této doby byli Němci, kteří byli drženi v Malé pevnosti, využíváni k práci na rekonstrukci budov. [16]

O tom, co se dělo v terezínském ghettu a zejména ve věznici Malé pevnosti, se v následujících letech příliš nevědělo. Bylo ale zcela jasné, že to bylo něco špatného. Na 83. schůzi 3. československé vlády konané dne 6. května 1947 bylo rozhodnuto, že „Malá pevnost a k ní patřící objekty a pozemky budou zachovány a udržovány ve stavu, v jakém se nacházely v době nesvobody“. V letech 1947 až 1965 měl památník Terezín na starosti různé správy. [24] Kvůli této neustálé změně ve vedení se památník Terezín rozvíjel bez koncepce a perspektiv a jeho budoucnost nebyla dostatečně materiálně a finančně podporována. Hlavní překážkou rekonstrukce a zachování bylo nedostatek finančních a dalších prostředků. V roce 1962 byla Malá pevnost spolu s přilehlým hřbitovem prohlášena národní kulturní památkou. Některé budovy byly odstraněny a byly postaveny nové, ostatní budovy ve městě byly modernizovány a rekonstruovány a zcela změněny oproti tomu, co bylo za dob ghetta. Budovy ve městě prošly moderní rekonstrukcí fasády včetně nátěru, nových oken a dveří. [16] Město začalo přitahovat turisty z celé České republiky i z celého světa. Různé materiály tykající doby ghetta byly shromážděny, roztříděny a připraveny k předvedení veřejnosti a turistům. Městská památková rezervace Terezín byla prohlášena 29. června 1992. Bylo jasné, že město musí podstoupit ke komplexnímu řešení svých problémů a současného stavu města. [24]

KOMENTÁŘ: Terezín je jedním z nejunikátnějších měst v České republice i ve světě. Město mělo tři hlavní různé etapy – vojenskou, ghetto a civilní. V průběhu historie bylo přizpůsobeno pro tři úplně různé účely a budovy ve městě sloužily v historii různým účelům

Obrázek 7 Osvobození vězni odpočívají na terezínském náměstí (zdroj: Terezínské listy, vydání 1990)

Obrázek 8 Dvůr po osvobození (zdroj: Terezín - Táňa Kulišová)

3.2 STRUKTURA OSÍDLLENÍ

Historie Terezína utvářela jeho hranice a měla velký vliv na strukturu města. Dva velké faktory byly tvar fortifikační pevnosti a vojenský účel, který muselo město splnit.

3.2.1 INTRAVILÁN

Urbanistická struktura sídla je zachována od počátku výstavby pevnosti v 18. století, kde v roce 1780, 10. října, položil v Terezíně základní kámen císař Josef II. Pevnost byla postavena v oblasti Nových Kopist (tehdy Německá Kopista) a Travčic při ústí řeky Ohře do Labe. Německé kopisty se tehdy nacházely v dnešním vjezdu do města u litoměřické brány a u velké pěchotní kasárny a Travčice se nacházely tam, kde se dnes nachází Malá pevnost. Pozemky byly vykoupeny a sedláci byli krajskými úřady a vojáky nuceni odejít a přestěhovat se do jiných vesnic. Pevnost byla v roce 1781 pojmenována po matce Josefa II., královně Marii Terezií. Sousední Litoměřice, Roudnice nad Labem a Lovosice se nacházely na úpatí kopců a nebyly tedy ideální pro stavbu pevnosti, proto byla plocha, na které byl pak Terezín postaven, ideální. Jednalo se o prostorné a rovné území, které bylo také cenově optimální pro výstavbu opevnění. Plocha pro budoucí výstavbu tak činila 398 hektarů, z toho byly velkou částí bažiny, které bylo nutné odvodnit a zpevnit dubovými pilotami, rošty a kamenem. [14] Pro udržení zdraví vojáků byl kladen důraz na kvalitní kanalizaci, což se podařilo díky novému korytu řeky Ohře. [12]

Obrázek 9.1. vojenská (josefská) mapování (zdroj: oldmaps.geolab.cz)

Oddíl 8 osídlovacího patentu z roku 1782 pod bodem „d“ popisuje pravidla a předpisy, kterými se má nová výstavba ve městě Terezín řídit. Bylo uvedeno, že nová stavba by měla být postavena z drobných materiálů, vybavena protipožární stěnou nebo štítem, předepsanými komíny, střecha musela být pokryta taškami a musela být upravena tak, aby mezi budovami nebyly potřeba okapy. První patro muselo být o 24 palců vyšší nad vnější úroveň města. Každý dům musel mít sklep, studnu a být napojený na kanalizační odpadovou stoku a byly zakázány žumpy. Každá budova musela mít ve fasádě tři až čtyři okna a každé okno muselo být 36 palců široké a 72 palců vysoké. Vyčnívající štíty na fasádách byly zakázány, protože bránily výhledu ulic, tak místo toho bylo požadováno, aby tyto nápisy byly umístěny nad dveřmi domu. Terezín má šachovnicový půdorys, široké ulice, definované obytné zóny, městské parky a náměstí. Pravoúhlé ulice, které směřují rovnoběžně ke světovým

stranám, poskytují skvělou viditelnost, která měla pomoci v případě invaze do města při potencionální válce. Z bezpečnostních důvodů byla maximální povolená výška budov o dvou patrech na 14 metrů, kde přízemí bylo charakterizováno půlkruhovou klenbou. Důvodem bylo vytvoření stabilních konstrukcí, které by mohly sloužit jako úkryty v případě bombardování města. Postupně během 19. století se vedle vojenských budov začaly stavět měšťanské domy. Na konci roku 1836 bylo postaveno 92 domů. Přestože mělo město velký potenciál, mělo také velké dluhy a špatné obchody. Za zdravotní péči museli místní docházet do Vojenské nemocnice, která měla omezené prostředky, nebo se jezdit léčit do Litoměřic. To trvalo až do roku 1864, kdy byla postavena civilní lékárna. Město dokázalo držet krok s poptávkou svých občanů po potravinách a materiálech, ale při Prusko-rakouské válce roce 1866 bylo každému obyvateli Terezína nařizeno vystěhování, pokud nebude mít na dva měsíce uskladněné jídlo. Od roku 1888 byl stav pevnosti zrušen. [12]

Na konci 19. století, ve vzdálenosti asi 1 km od pevnosti Terezín byla omezena jakákoli výstavba. Během této doby bylo okolí Terezína kontinuálně využíváno armádou. Kvůli těmto omezením nebyl ani v době průmyslové revoluce v 19. století a během doby rozvoje zemědělské techniky zájem osob o zakládání průmyslových závodů ve městě Terezín. Firmy se usazovaly spíše v okolních městech než v Terezíně, proto Terezín dodnes nemá převážně průmyslový charakter. [25] V Terezíně neproběhla modernizační vlna urbanismu a bourání hradeb pevnostních pro účel přirozeného rozvoje města bylo omezeno.

Vzhledem k tomu, že po II. Světové válce se Terezín stal městskou kulturní památkovou rezervací, včetně objektů, které se v něm nacházejí, rekonstrukční úsilí a demolice jsou až dodnes přísně sledovány a kontrolovány orgány zapojenými do ochrany památek v České republice. Z důvodu omezení v rozvoje města v průmyslovém směru, byla soustředěna pozornost na cestovní ruch a vzdělávání. [26] Hlavním dnešním urbanistickým problémem Města Terezín je špatný stav bývalých kasárenských objektů a využití fortifikačního systému, které město obklopuje.

3.2.2 FORTIFIKAČNÍ PEVNOST

Struktura pevnosti má tři hlavní části, kterými jsou Hlavní pevnost na západní straně (dnes hlavní část města), Horní a Dolní retranchementy východně za mostem přes Novou Ohři a na východě území Malá pevnost. Prostor intravilánu tvořilo především vojenské vybavení – kasárny, logistické sklady, zbrojnice, pekárna a nemocnice.

Hlavní částí pevnosti je Bastianové opevnění. Jedná se o opevněného systému založeného převážně na bastionech, který umožňuje taktický účel boční i čelní palby. Jsou to pětiúhelné objekty vyčnívající před linií hradeb a měly by tak umožnit obranu hradu boční palbou. Kombinace těchto bastionů dala pevnosti tvar hvězdy. Princip těchto hvězdových bašt je taktický. Úhel zdi bastionu umožňoval plné krytí a ochranu před potenciálními blízkými nepřáteli a zajištění ochrany pevnosti ze všech stran bez slepých míst. [13] Z důvodu sedání zeminy bylo potřeba dosypávat zeminu k opevnění pevnosti. [27]

Systém pevnosti měl tři pásma – vnitřní, střední a vnější obranné pásmo. Vnitřní pásmo mělo 8 hlavních bašt dutého nebo plného typu. Plné bastiony sloužily k hlavním účelům útoku, a duté k ubytování vojáků a skladu bojového materiálu a střelného prachu. Celková délka vnitřního opevnění činila 3 770 metrů. Propojení mezi jednotlivými baštami bylo pomocí valů, které se nazývali kurtiny. Každá kurtina měla uprostřed bránu, která byla jediným přístupovým bodem dovnitř. Průměrná délka jedné kurtiny je 140m a výška 9m. [13]

Střední pásmo bylo vybudováno se záměrem ochrany vnitřního pásma. Hlavními objekty byly raveliny, které byly umístěny přímo před kurtinami, jako forma ochrany. Ve srovnání s bastiony, které měly 5 stran, mají raveliny pouze 3 strany, tj. rovnostranný trojúhelník. Raveliny byly plně chráněny ze všech stran z vnitřního pásma. Mezi raveliny a kurtiny byly tzv. kleště, které sloužily i dalšímu účelu dodatečné ochrany před přímou palbou na kurtiny. Po stranách raveliny byly prvky tzv. poterny, což byly podzemní chodby mezi kurtinou a kleštěmi až na vnější pásmo a kaponiéry pro spojení mezi objekty vnitřního a vnějšího obranného pásma. V tomto pásmu jsou také kontragardy, což jsou hradby chránící dvě hlavní bašty a zvětšují tak jejich odolnost. [13]

Poslední pásmo bylo vnější obranné pásmo a tvoří jej tzv. krytá cesta s objekty doplňujícími funkce obrany. Směrem do předpolí na okraji pevnosti byla část pevnostního systému, která se jmenovala glacis. Zakončením

glacisu byla předprseň a banket, ze kterých byl možný dobrý výhled na vnější stranu pevnosti. Vojáci, stáli na mírně vyvýšené ploše zvané banket mezi krytou cestou a glacis a opírali se o předprseň, při střelbě na potenciální nepřátele. [13]

Obrázek 10 Tři různé ochranné pásy (zdroj: pevnostterezin.cz)

Nepravidelná mnohoúhelníková Malá pevnost se skládala ze čtyř bastionů, které byly spojené kurtinami a kterých kryly kleště a raveliny. Celková struktura byla podobná skruktuře hlavní pevnosti. Ve vzdálenosti 215 metrů jihovýchodně od hlavní konstrukce malé pevnosti ležel předsunutý šíp který plnil úkol chránění kotliny. V době zvýšeného nebezpečí během rakousko-francouzské války byl situován další předsunutý šíp v nejužším místě mezi Novou a Starou Ohří pro případ nucené ochrany pevnosti ze severní strany. [13] Horní a Dolní retranchement byly postaveny za účelem zajištění bezpečného spojení Hlavní pevnosti a Malé pevnosti. Konstrukce tohoto opevnění je mnohem jednodušší než u ostatních opevnění Tereziánské pevnosti, a mají pouze dvě obranná pásma.

Pevnost Tereziína měla také složitý systém minových chodeb, které byly efektivnější způsob obcházení opevnění a strategicky umístěné místo, odkud bylo možné pevnost chránit před případnými nepřáteli. Délka celého systému byla 28 766 m. [13] Stropy byly dost nízké, takže vojáci museli být maximálně 165 cm vysokí, aby mohli v systému pohodlně chodit. [14]

Posledním detailem této pevnosti byl zavodňovací systém, který sloužil i k ochraně pevnosti. Jedním z hlavních důvodů umístění pevnosti na tomto místě byla kolem protékající řeka Labe a potok Ohře, který se v té době od Labe meandroval. Po úpravách byla a stále je hlavní řekou procházející vedle Tereziína. Tato voda přicházející z řeky byla využívána dvěma způsoby. Jedním ze způsobů bylo zatopení uměle vytvořené záplavové kotliny na severní a jižní straně hradiště a druhým způsobem bylo vpouštění vody do konstrukce pevnosti ve středním pásmu a ve vnějším pásmu pomocí napouštěcího a vypouštěcího stavidla, který byl umístěn na obou koncích pevnosti. Kotliny chránily více než 2/3 obvodu pevnosti, a to ovlivňuje současnou hrozbu povodní v oblasti Tereziína.

3.2.3 URBANISTICKÝ VÝVOJ SÍDLA

II. VOJENSKÉ MAPOVÁNÍ – FRANTIŠKOVO 1 : 28 800 (1847-1848)

Základní tvar pevnosti a její tři hlavní části jsou patrné spolu s hranicemi, které utvářejí katastrální území Tereziína.

Obrázek 11 II. vojenské mapování (zdroj: oldmaps geolab.cz)

III. VOJENSKÉ MAPOVÁNÍ 1 : 75 000 (1877-1880)

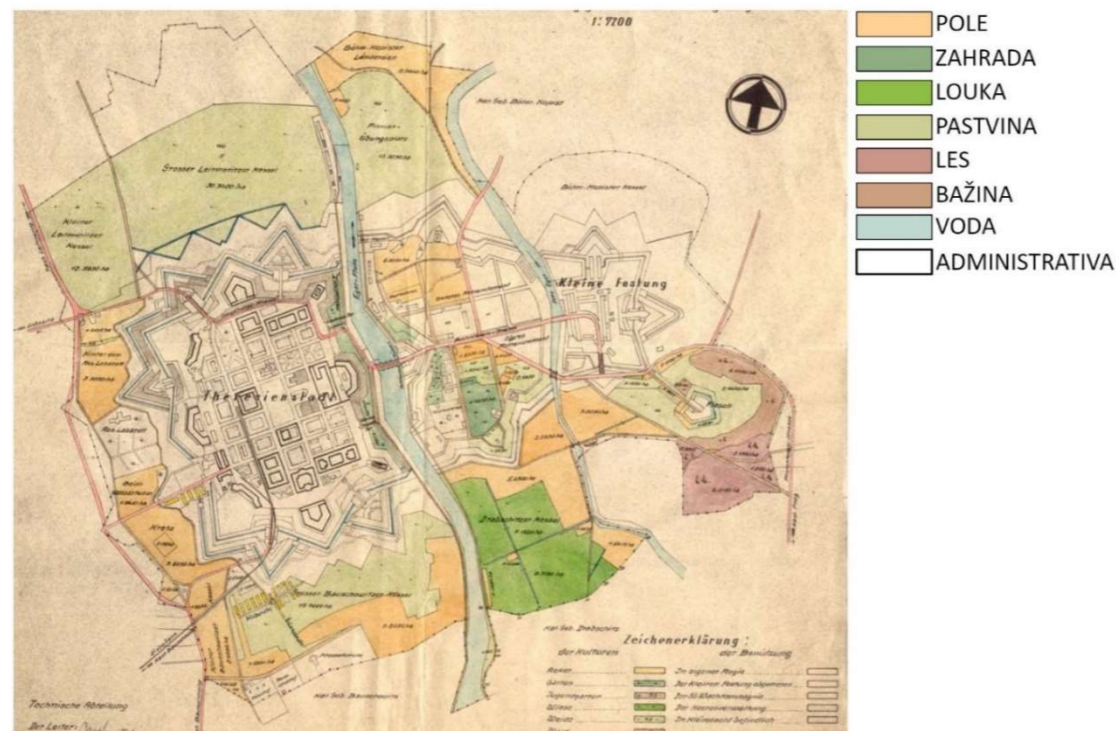
Objevují se nové budovy v oblasti dolního a horního retranchementu uprostřed pevnosti a také na levé straně pevnosti.

Obrázek 12 III. vojenské mapování (zdroj: oldmaps geolab.cz)

HOSPODÁŘSKÝ PLÁN TEREZÍNA A OKOLÍ 1 : 7 200 (SRPEN 1943)

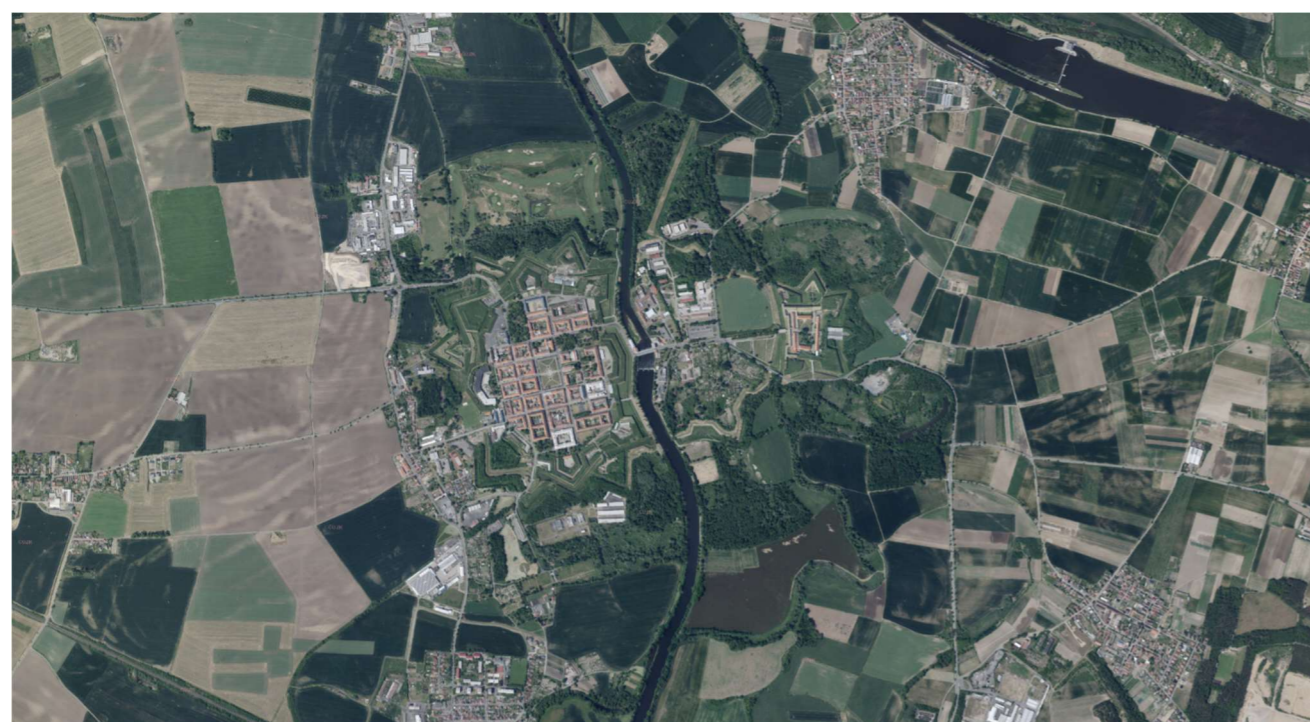
Územní plán Terezína za nacistické okupace. Jednotlivé budovy nejsou vyznačeny podle účelů, kromě budov administrativy.

Obrázek 13 Hospodářský plán Terezína (zdroj: Židovské muzeum v Praze)

SOUČASNÉ ORTOFOTO DLE GEOPROHLIŽEČU ČÚZK (DLE 5.8.2024)

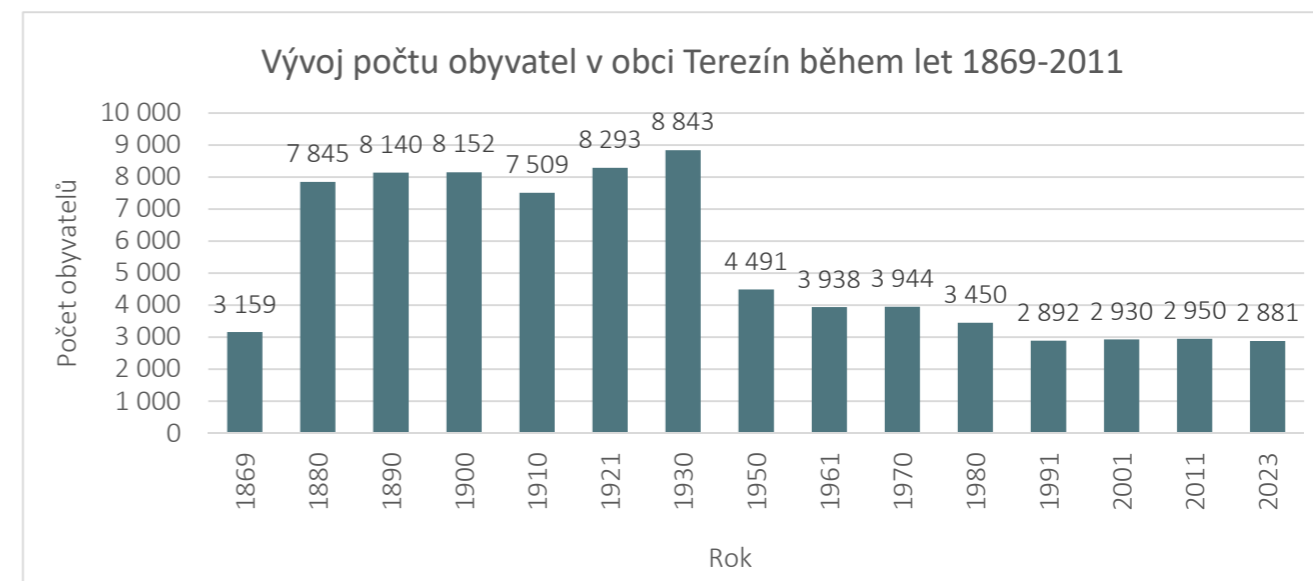
Výrazná struktura pevnostních bastionů a pravoúhlých bloků budov a lesy obklopené zemědělskými území.

Obrázek 14 Současné ortofoto katastrálního území (zdroj: ČÚZK)

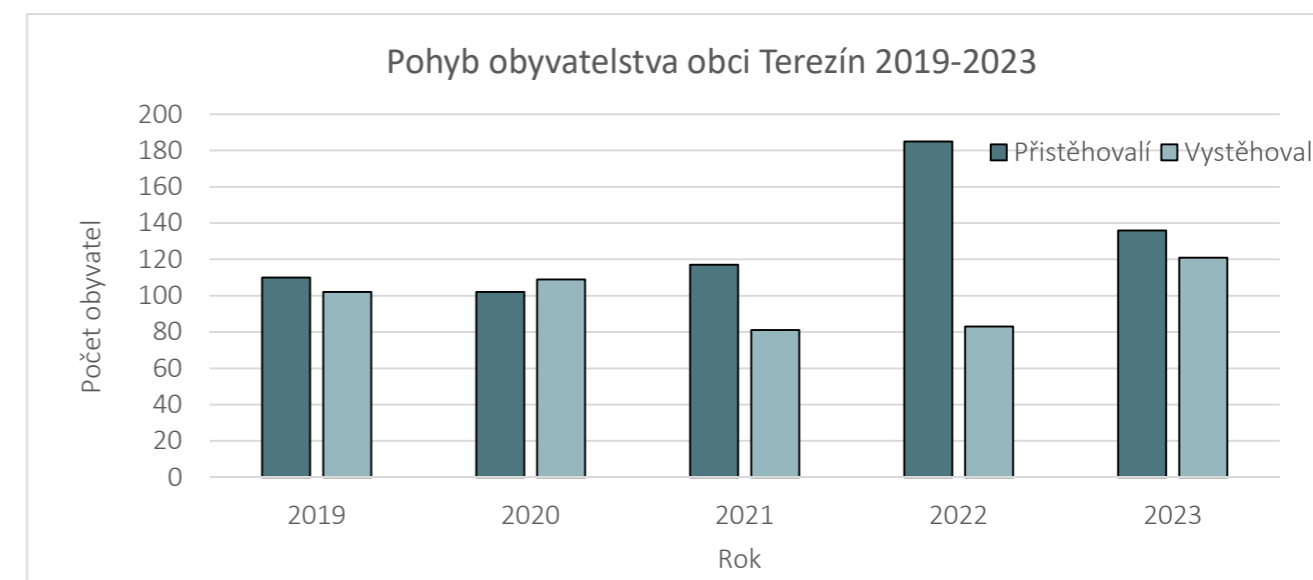
3.3 SOCIODEMOGRAFICKÉ ÚDAJE A BYDLENÍ

V 19. století došlo v Terezíně ke skokovému nárůstu počtu obyvatel, což lze vysvětlit koncem válek v Čechách a podpisem smlouvy mezi Německem a Rakouskem v roce 1879. Během této doby Terezín již nesloužil svému hlavnímu vojenskému a logistickému účelu. Je třeba zdůraznit, že od výstavby Terezína v roce 1780 až do počátku 19. století, a dokonce i po celé 20. století byl Terezín stále obýván převážně vojáky a jejich rodinami. Tyto statistiky jsou převzaty ze sčítání a definice obyvatelstva, která se v průběhu historie sčítání měnila. Například, v roce 1869 počet obyvatel představuje obyvatelstvo přítomné civilní, od roku 1880 do roku 1950 pouze obyvatelstvo přítomné a od roku 1961 do roku 1991 obyvatelstvo bydlící. Lze vidět obecnou představu o vývoji populace a celkový růst až do roku 1930, po kterém počet obyvatelstva poklesl v důsledku vystěhování obyvatel z Terezína za druhé světové války.

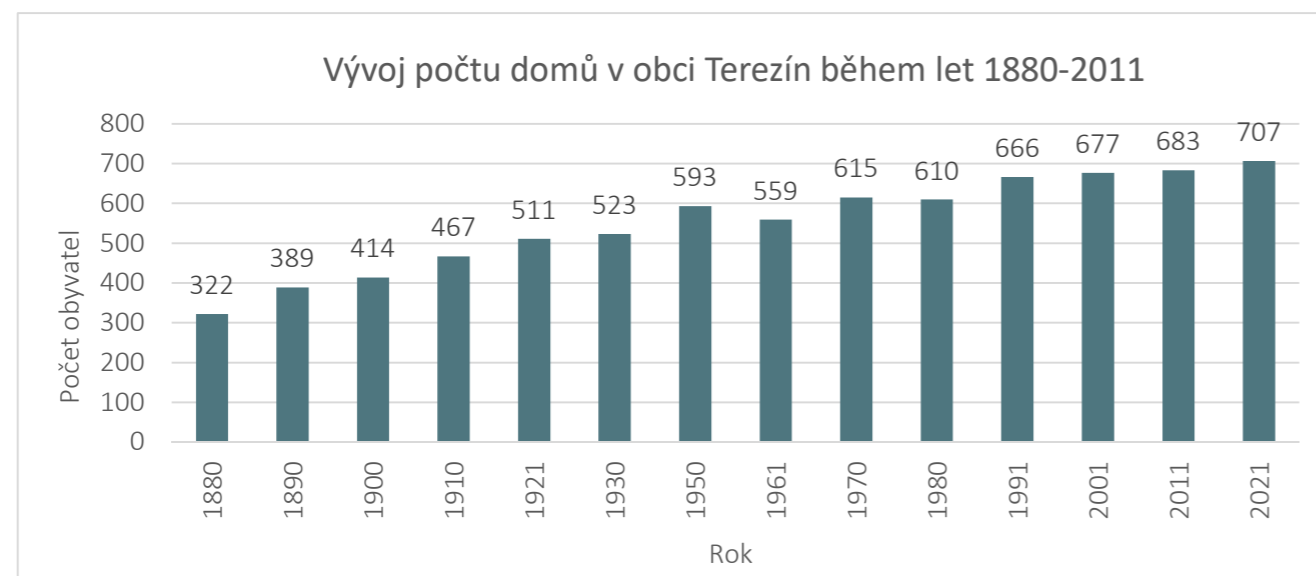
Obrázek 15 Vývoj počtu obyvatel v obci Terezín během let 1869-2011 (vlastní zpracování dle dat ČSÚ)

V posledních pěti letech je patrný trend, kde je více lidí, kteří se přestěhují do Terezína než těch, kteří se vystěhují. V roce 2022 došlo k velkému nárůstu počtu lidí, kteří se přestěhovali, což je způsobeno tím, že Česká republika přijala statisíce ukrajinských uprchlíků, kteří museli po ruské invazi ve dne 24. února 2022 utéct. Památník Terezín poskytl 100 ubytovacích míst pro válečné uprchlíky z Ukrajiny. [28]

Obrázek 16 Pohyb obyvatelstva v obci Terezín 2019-2023 (vlastní zpracování dle dat ČSÚ)

Celkový počet domů v průběhu let rostl, procentuálně se však počet obydlených domů z celkového počtu domů snižoval.

Obrázek 17 Vývoj počtu domů v obci Terežín během let 1880-2011 (vlastní zpracování dle dat ČSÚ)

Po Československé Sametové revoluci v roce 1989 směřovala ekonomika k privatizaci nemovitostí, kdy byly státní budovy prodávány fyzickým osobám do soukromého vlastnictví. Těto skutečnosti odpovídají i následující grafy z údajů o počtu a vlastnictví domů v Terežíně. V Terežíně došlo také k nárůstu počtu rodinných domů oproti bytovým domům.

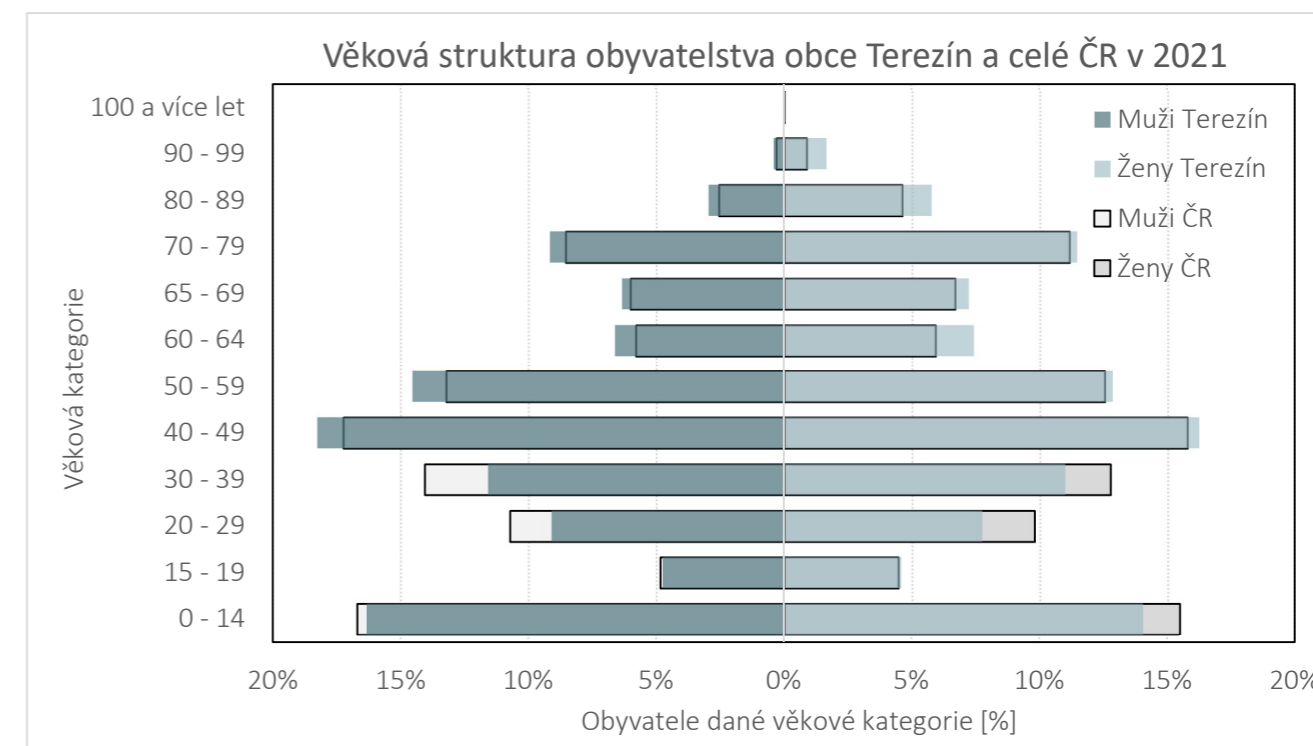
Tabulka 4 Počet domů a obydlených domů v obci Terežín (zdroj: ČSÚ)

	1980	1991	2001	2011	2021
Domy celkem	662	666	677	683	707
Obydlené domy	610	577	577	591	596
% obydlených domů	92 %	87 %	85 %	87 %	84 %

Tabulka 5 Druhy a vlastnictví domů v obci Terežín (zdroj: ČSÚ)

		1980	1991	2001	2011	2021
Druh domu	Rodinné domy	459	435	482	485	500
	Bytové domy	138	132	80	87	80
Vlastnictví	Fyzická osoba	440	417	465	480	498
	Obec, stát	157	151	82	47	19

Věkové rozložení obyvatel Terežína odpovídá věkové struktuře po celé ČR. Tento typ věkové pyramidy není tak stabilní a udržitelný, protože ukazuje počet lidí v produktivním věku ve srovnání s nepracujícími věkovými skupinami, kterými jsou děti, které ještě nemohou pracovat, nebo důchodci, kteří již odešli do důchodu. Populace v produktivním věku by měla být schopna udržet tyto další třídy a zdá se, že zejména třída 40 až 49 let je širší než jakákoli jiná třída, což může být problém za 20 let, kdy půjdou do důchodu. Celkem 36,29 % obyvatel Terežína je v důchodovém věku a cca 16,51 % obyvatel je mladších 15 let, což znamená, že nemají právní způsobilost k podpisu pracovní smlouvy, a tedy práci. Celkem tedy 52,8 % z celkového počtu obyvatel není součástí pracovní síly města, což je více než polovina celkového počtu obyvatel.

Obrázek 18 Věková struktura obyvatelstva obce Terežín a celé ČR v 2021 (vlastní zpracování dle dat ČSÚ)

KOMENTÁŘ: Statistiky jsou za obec Terežín, takže statistiky představují obecnou představu o vývoji Terežína. Počet obyvatel a domů v průběhu let roste, ale pomalu.

3.4 EKONOMICKÉ A HOSPODÁŘSKÉ PODMÍNKY

Vzhledem k historické hodnotě a historii se Terežín nikdy nestal průmyslovým městem, proto dnešní hlavní příjmy města jsou ze sektoru cestovního ruchu. Do města přijíždějí statisíce turistů z celého světa i z České republiky a ekonomicky prospívají městu, hlavně instituci Památce Terežín. Největší část celkových příjmů města tvoří daňové příjmy. [28] V Terežíně sídlí některé průmyslové podniky, nejvýznamnějšími firmami jsou Dyntec, který vyrábí vakcíny pro zvířata a Tetronik který se zabývá výrobou elektronických systémů. [29] Podíl nezaměstnaných osob v Terežíně k 2022 je 4,1 % (dle ČSÚ 31.03.2024), v rozsahu celé ČR je tato hodnota stanovena na 3,9 %. Většina podnikatelů v Terežíně se zabývá výstavbou, opravami a údržbou aut a dalšími technickými činnostmi. Většina pracovníků v Terežíně jsou fyzické osoby dle živnostenského zákona. Terežín je dlouhodobě zadlužen, což ovlivňuje jeho ekonomiku a budoucí hospodářskou politiku obce.

Následují statistiky charakteristik podniků a zaměstnání v obci.

Tabulka 6 Podnikatelské subjekty podle právní formy (zdroj: ČSÚ)

	Registrované podniky	Podniky se zjištěnou aktivitou
Celkem	573	326
Fyzické osoby	415	256
Fyzické osoby podnikající dle živnostenského zákona	360	209
Fyzické osoby podnikající dle jiného než živnostenského zákona	17	16
Zemědělství podnikatelé	30	23
Právnícké osoby	158	70
Obchodní společnosti	63	46
Akciové společnosti	2	2
Družstva	1	1

Většina podniků ve městě působí v oblasti stavebnictví, oprav a údržby motorových vozidel, zemědělství, lesnictví a rybářství.

Tabulka 7 Podnikatelské subjekty podle převažující činnosti (zdroj: ČSÚ)

	Registrované podniky	Podniky se zjištěnou aktivitou
Celkem	573	326
Zemědělství, lesnictví, rybářství	44	32
Průmysl	58	41
Stavebnictví	95	57
Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	96	56
Doprava a skladování	20	15
Ubytování, stravování a pohostinství	26	14
Informační a komunikační činnosti	10	5
Peněžnictví a pojišťovnictví	10	10
Činnosti v oblasti nemovitostí	41	10
Profesní, vědecké a technické činnosti	35	21
Administrativní a podpůrné činnosti	8	4
Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	3	2
Vzdělávání	9	8
Zdravotní a sociální péče	8	8
Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	26	15
Ostatní činnosti	60	23

Lze pozorovat, že v průběhu let se nezaměstnanost snižuje a poměr pracovní síly k pracovní síle stoupá.

Tabulka 8 Pracovní síla, zaměstnanost a nezaměstnanost (vlastní zpracování dle dat ČSÚ)

	1980	1991	2001	2011	2021
Pracovní síla	1 648	1 349	1 361	1 287	1 435
Zaměstnaní	1 648	1 309	1 187	1 157	1 357
Nezaměstnaní	-	40	174	130	78
Nezaměstnanost [%]	0 %	3,0 %	12,8 %	10,1 %	5,4 %
Osoby mimo pracovní sílu	1 802	1 543	1 532	1 411	1 483
Poměr pracovní síly k nepracovní síle	0,91	0,87	0,89	0,91	0,97

Kvůli omezené občanské vybavenosti musí více než polovina obyvatel Terezína jezdit za zaměstnáním nebo vzděláním mimo obec.

Tabulka 9 Zaměstnanci, žáci a studenti se zaměstnáním nebo vzděláním mimo obec (vlastní zpracování dle ČSÚ)

Zaměstnaní a žáci a studenti celkem	1 763	
Z toho s místem pracoviště/školy mimo obec	Zaměstnaní vč. pracujících žáků a studentů Nepracující žáci a studenti	747 240
Poměr zaměstnanců a žáků nebo studentů, kteří pracují nebo studují mimo obec	56 %	

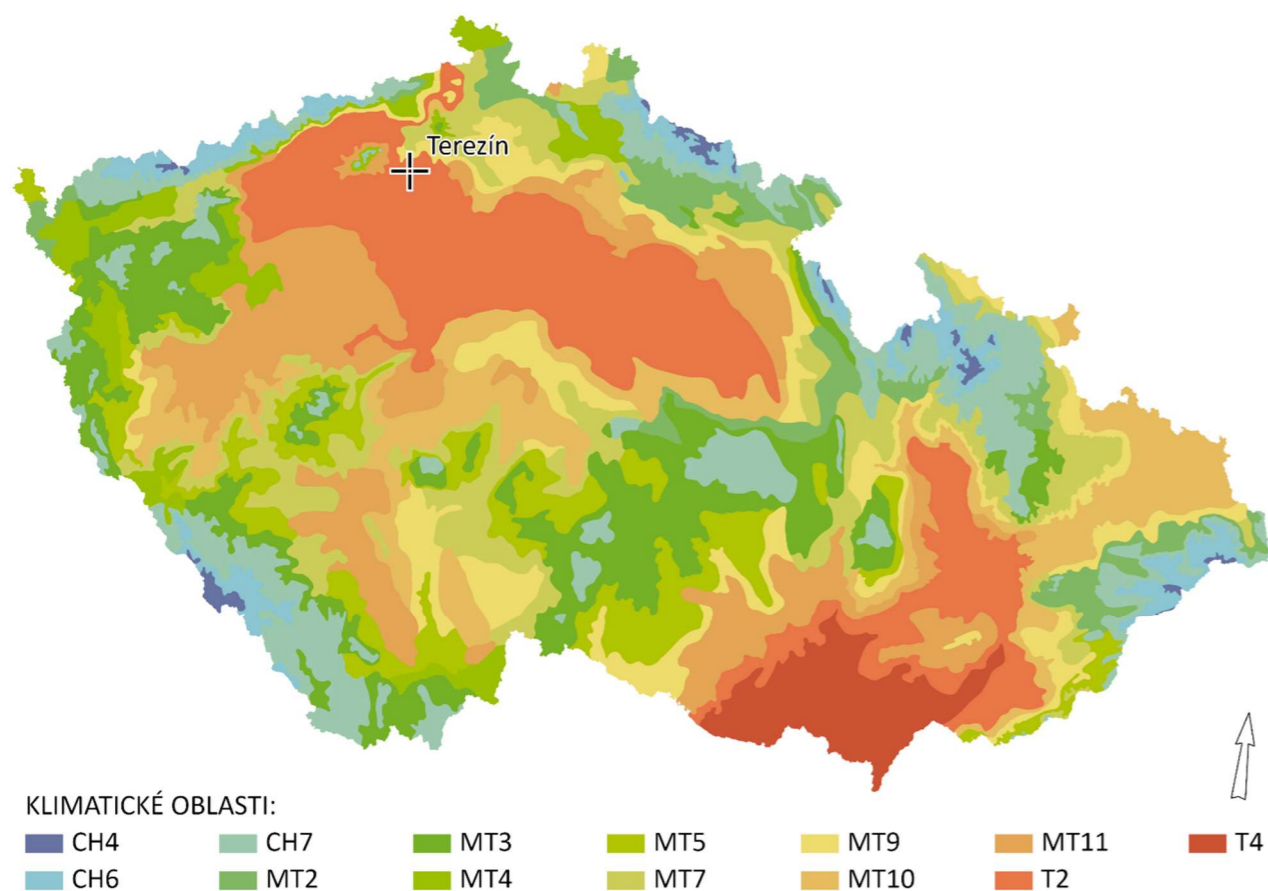
KOMENTÁŘ: Obyvatelstvo města stárne a nové generace se nestěhuje do Terezína kvůli nedostatku pracovních míst. Podnikatelská strategie Terezína je založena na cestovním ruchu města, což není pro místní obyvatele v dlouhodobém horizontu zcela udržitelná strategie.

3.5 PŘÍRODNÍ PODMÍNKY

Přírodní podmínky města charakterizují hodnoty a život v území. Některé podmínky byly prvotními důvody vhodnosti území k osídlení, v dnešní době však mohou být nevýhodou z důvodu klimatických změn, například v případě povodní v okolí vodních ploch a omezených zemských zdrojů, které se pomalu vyčerpávají.

3.5.1 KLIMATICKÉ PODMÍNKY

Podle Quittovi klasifikace klimatických regionů České republiky Terezín spadá do klimatické oblasti T2. [30] Tato oblast je charakterizovaná dlouhým teplým a suchým letem a krátkou, mírně teplou suchou až velmi suchou zimou s velmi krátkým trváním sněhové pokrývky. Přechodné období jsou velmi krátké. Průměrná roční teplota v této oblasti je 11–12 °C, průměrný roční úhrn srážek je 500–600 mm. [31] Katastrální území Terezína je ohroženo suchem.

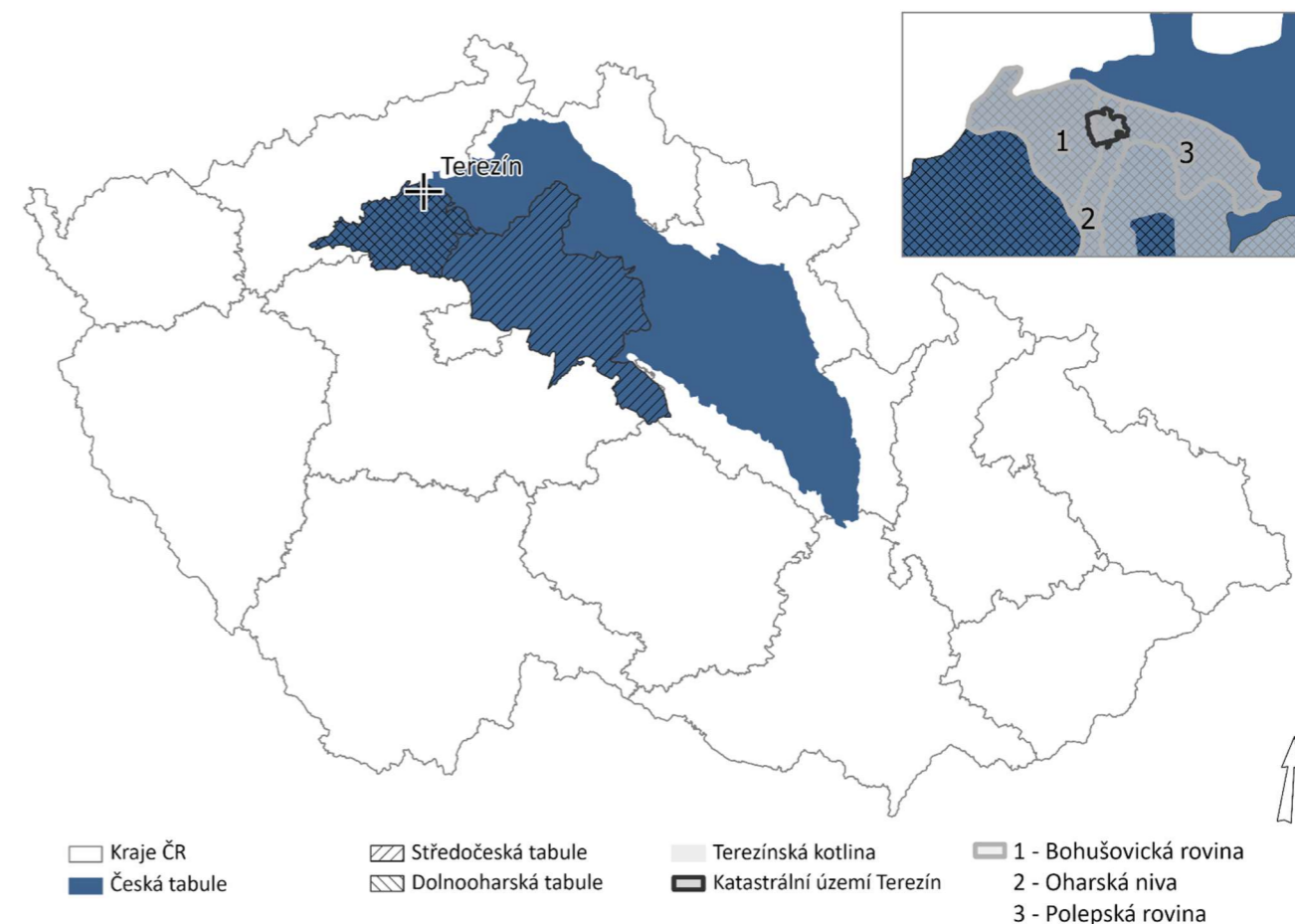
Obrázek 19 Klasifikace klimatických regionů České republiky dle Quitta (vlastní zpracování dle dat AOPK)

3.5.2 HORNINOVÉ PROSTŘEDÍ, GEOMORFOLOGIE A PŮDNÍ PODMÍNKY

Terezín se obecně nachází na geomorfologické provincii České vysočiny. Česká Vysočina vznikla v českých prvohorách a třetihorách pohybem zemské kůry. V průběhu historie to bylo většinou v obdobích sucha a jen zřídka bylo zaplaveno mořem. Dalším geomorfologickým členěním, na kterém se Terezín nachází, je geomorfologická soustava České tabule tvořená křídovými horninami. Jedná z podsoustav tabulí je Středočeská tabule, jejíž jedna z celků je Dolnooharská tabule. Podcelkem této Dolnooharské tabule je Terezínská kotlina, která je tvořena slínovci, vápnitými jílovcy a slinitými pískovci ze svrchní doby křídové. Dno pokrývají pleistocenní fluvialní a eolické sedimenty. Kotlina se dále vyznačuje plochým akumulacním povrchem údolních

niv a nízkých říčních teras a přítomnosti přesypů a pokrývů vátých písků. Vývoj povrchových tvarů určil soutok Labe a Ohře. [32]

Město Terezín se nachází ve třech různých okrescích, které jsou součástí Terezínské kotliny. Tyhle tři kotliny jsou základově hlinité, což značí hrozbu povodní a špatnou nasákavost vod zeminou. Většina Terezína se nachází na Oharské nivě. Většina plochy této nivy je zalesněna listnatými lesy a také velká část je převážně orná půda. Další okresek je Bohušovická rovina. Pod tento okresek spadá část levé strany pevnosti Terezín. Je silně ovlivněn řekami Ohře a Labe. Kolem toku Ohře je to fluvialní akumulacní rovina a na levé straně břehu Labe tvoří písčité štěrky svrchnopleistocenní terasy. [32] Mělké sedimentární horniny tvoří široké, mělké údolí Ohře, která protéká druhohorní Českou křídovou tabulí s podložím slínů, slínovců a jílovců. [33] Poslední rovinou, na které Terezín leží, je rovina Polepská. Podobně jako Bohušovická rovina je pro ni charakteristická eolsko-fluvialní akumulacní rovina na soutoku Labe s Ohří a na pravé straně Labe ji tvoří středopleistocenní terasovité písčité štěrky a písky s pokryvem navátých písků. [32] V okolí Terezína je velký počet ložisek nerostných surovin, především štěrkopísků.

Obrázek 20 Geomorfologie Terezína (vlastní zpracování dle dat ČSÚ)

3.5.3 HYDROLOGIE

V počátcích historie města byla voda nezbytnou součástí pevnosti. Pevnost Terezín byla postavena na soutoku řeky Labe a Ohře kvůli blízkosti řeky Labe, která sloužilo jako strategická a logistická dopravní cesta pro přepravu vojenské munice a sil. Zavodňovací systém je hlavní součástí stavby pevnosti a měl být použit v případě útoku na pevnost. Dodnes obtéká celý obvod pevnosti voda.

Pramen Ohře leží v Německu. Celková délka Ohře je 305 km, z nichž 247 km je na území České republiky. Tok se vlévá do Labe nad Terezínem, v Litoměřicích. Část Ohře, která protéká vedle Terezína, protéká otevřenou zemědělskou a antropogenezovanou krajinou a tok má přirozeně meandrující charakter. Existují dvě řeky Ohře,

jedna se nazývá Stará Ohře a druhá Nová Ohře. Stará Ohře byla řeka meandrující přirozeně od řeky Labe, která protéká těsně před vystavenou Malou pevností, a Nová Ohře byla pak využívána jako součást zavodňovacího systému pevnostního. Nachází se mezi retranchementy a Hlavní pevností. Koryto Nové Ohře po téměř celé své délce rovné. Správcem vodního toku a vodního systému pevnosti je Povodí Ohře, která sídlí na pravé straně Nové Ohře. Spravuje i Terezínský jez s rybím přechodem. V ORP Litoměřice není voda určena k rekreaci.[33]

Při povodni v roce 2002 byla evakuována celá populace Terezína. V samotném městě Terezína dosahovala výška vody 1,3 metrů a v hradebních příkopech až 7 metrů. Řeky Labe a Ohře se spojily a vytvořily vodní plochu dlouhou 25 km a 8 km širokou. Závěrem situace byla nedostatečná protipovodňová ochrana města a zanedbání odvodňovacího systému. [14] Z krajských ÚAP a ZÚR a státní PÚR je zřejmé, že jedním z hlavních úkolů bylo najít řešení protipovodňové ochrany v Terezíně. V roce 2012 byl sestaven protipovodňový plán na vybudování protipovodňových opatření ve městě. Úkol postavit opatření nebyl jednoduchý, vzhledem k tomu, že velká část Terezína je součástí městské památkové rezervace a bylo potřeba zohlednit památkové hodnoty a nutnost koordinace s památkovými ústavy. Nové opatření zahrnovalo nový mechanismus přítokových a odtokových stavidel historického závlahového systému, zvýšení ochranných zemních valů ve střední a východní části města, přeložku některých inženýrských sítí, zřízení čerpacích povodňových studní a další opatření. Tato opatření byla otestována při evropských povodních v červnu 2013, kdy byl průtok Q50 na Labi a Q2 na Ohři. Protipovodňová opatření z let 2012-2013 byla úspěšná a škody na budovách města byly minimální. [34]

KOMENTÁŘ: Terezín spadá do klimatické oblasti T2 a nachází se v podcelku Terezínské kotliny na třech různých geomorfologických okrscích, kterými jsou Bohušovická rovina, Oharská rovina a Polepská rovina, pro které jsou charakteristické především hlinité půdy se slíny, slínovce a jílovce. Břehy toku Ohře jsou tvořeny písčítým štěrkem. Kombinace skladby půdy a blízkosti řeky Ohře ohrožuje území Terezína povodněmi. V minulosti byl již však kladen důraz na protipovodňovou ochranu na území ke zmírnění škod případných povodní.

3.6 KVALITA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Kvalita životního prostředí je v korelaci se zdravím. Znečišťující látky, kvalita ovzduší a hluk jsou některé z ukazatelů, které mohou poskytnout představu o kvalitě životního prostředí v konkrétním území. Každý ukazatel má limitní hodnotu, která je ve prospěch ochrany zdraví obyvatelstva. V následující části bude posouzena každá imisní hodnota a množství různých látek pro určení stavu životního prostředí města Terezín.

3.6.1 KVALITA OVZDUŠÍ

Kvalitu ovzduší v lokalitě Terezín ovlivňuje především doprava, domácí topení, zejména topení v zimních měsících, což ovlivňuje hlavně znečištění ovzduší prachovými částicemi, ale i polycyklickými aromatickými uhlovodíky a těžkými kovy. Dalším faktorem znečištění je továrna na hnojivo v sousedních Lovosicích, která je největším výrobcem hnojiv v České republice. [25]

Ze zprávy Českého hydrometeorologického ústavu o znečištění ovzduší za rok 2022 se jedná o následující měření ročních průměrných koncentrací látek ve ovzduší: [35]

- Částice PM_{2,5}: 12,1-17,0 $\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$ (imisní limit 20 $\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$)
- Částice PM₁₀: 20,1-28,0 $\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$ (imisní limit 40 $\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$)
- NO₂: 10,1-26,0 $\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$ (imisní limit 40 $\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$)
- Benzo[a]pyren: 0,7-1,0 $\text{ng}\cdot\text{m}^{-3}$ (imisní limit 1 $\text{ng}\cdot\text{m}^{-3}$)
- Arsen: 2,5-3,6 $\text{ng}\cdot\text{m}^{-3}$ (imisní limit 6 $\text{ng}\cdot\text{m}^{-3}$)
- Kadmium: $\leq 2,0 \text{ ng}\cdot\text{m}^{-3}$ (imisní limit 5 $\text{ng}\cdot\text{m}^{-3}$)

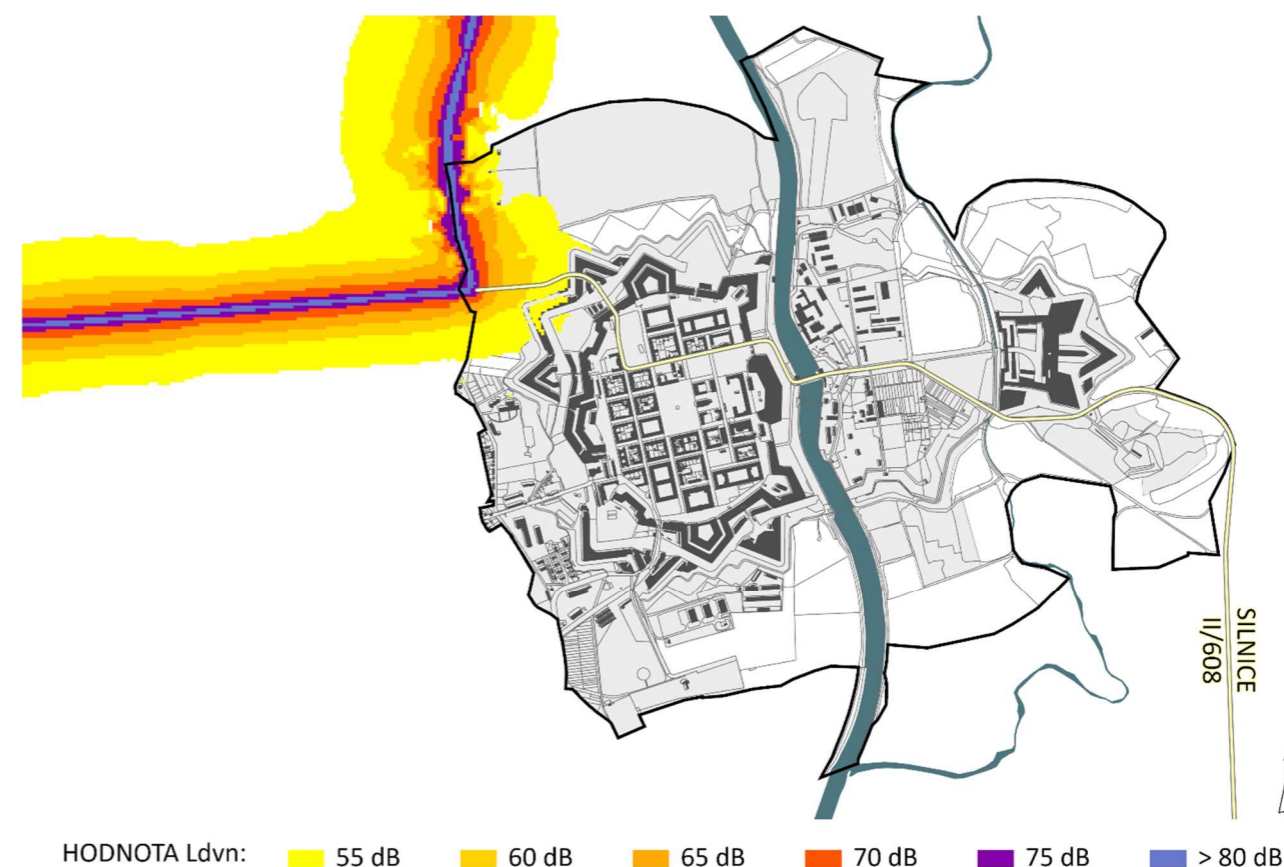
3.6.2 BROWNFIELDS A STARÉ EKOLOGICKÉ ZÁTĚŽE

Podle národní databázi Czechinvestu jsou v Terezíně evidovány 4 brownfieldy, kterými jsou Stará nemocnice, Zbrojnice Dělostřeleckých kasáren, Velká pěchotní kasárna a Intendanční sklad. [36] Brownfieldy a lokality ve špatném stavu v obci jsou podrobněji popsány v kapitole 6. Celý areál pásem pevnosti působí jako brownfield, protože současný stav využití prostoru není ideální. Většinou je využíván za účelem parkování nebo jako sklady.

Podle údajů Ministerstva životního prostředí pro Ústecký kraj v systému evidence kontaminovaných míst v Terezíně jsou v katastrálnímu území 2 konkrétní místa starých ekologických zátěží. [37] Podle MZP má skládka TPO (tuhý komunální odpad) jihovýchodně od Malé pevnosti prioritu P4.2 což znamená, že je potenciálně kontaminovaná a potřebuje další průzkum pro lepší pochopení stavu. Kontaminanty jsou anorganické a organické látky a kovy. Druhý sklad na jihu Hlavní pevnosti je také plný kontaminantů. Priorita je označena N2.0 což znamená, že je zde nízká kontaminace, která neohrožuje zdraví a pozemky lze využít k multifunkčním účelům. Podle údaje z tohoto systému MZP je celá pevnost Terezín kontaminované místo, které má prioritu P3.1, což znamená, že určité množství kontaminace bylo potvrzeno a další průzkum je nutný. [38]

3.6.3 HLUK

Velkým zdrojem hluku v Terezíně je silnice I/15, která vede přes sousedních měst Lovosice a Litoměřice. Hlukové limity v tomto úseku dostávají až na 80 dB pro L_{dn} (viz. obrázek č. 21). L_{dn} je hlukový ukazatel pro den-večernoc. Pro tento ukazatel je stanoven limit pro ochranu zdraví obyvatelstva. Podle Evropské agentury pro životní prostředí (EEA) a Světové zdravotnické organizace (WHO) je hlukový limit pro L_{dn} stanoven na 65 dB, a optimální cíle hlukového limitu pro L_{dn} je 50 dB. [39] Další hlavní silnicí je silnice II/608, která prochází přímo Terezínem od západu k východu. Cestovní ruch má velký vliv na dopravu ve městě.

Obrázek 21 Hodnoty L_{dn} silnice I/15 (vlastní zpracování dle dat geoportálu mzcr)

3.7 OCHRANA PŘÍRODY A KRAJINY

Lokalita Terezín je bohatá na nerostné suroviny, zejména šterk, písek, jíla a humus. Vnější pásmo chráněného území pro zvláštní zásahy do zemské kůry Litoměřice zasahuje do území města Terezín. [40] Ve vnějším pásmu se toto omezení týká pouze vrtů z povrchu a z podzemí, hornické činnosti a činnosti prováděné hornickým způsobem do hloubky větší než 1000 m. Tato ochrana stanovuje podmínky a požadavky provádění hornické činnosti. Důvodem a cílem této ochrany je zajištění dlouhodobé účinné ochrany zdroje tepelné energie zemské kůry ve smyslu zákona č. 44/1998 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství a dle vyhlášky Ministerstva životního prostředí č. 364/1992 Sb., o chráněných ložiskových územích. [41] Ve vzdálenosti 2,5 km východně od Terezína se nacházejí dvě ložiska nerostných surovin pod názvem pískovna Nučnický, které v současné době provádí povrchovou těžbu šterkopísků.

V současnosti je Terezín zapsán na indikativním seznamu UNESCO. [25] Indikativní seznam je seznam lokalit, které stát považuje za výjimečnou světovou hodnotu a které si zaslouží nominaci na seznam světového dědictví UNESCO.

Terezínem protéká Nová Ohře, která je celkově považována za evropsky významnou lokalitu. Předmětem ochrany jsou nížinné až horské vodní toky s vegetací skupin Lakušník a Hvězdoš, vlhkomilná vysokobylinná pohraniční společenstva nížin a horských až alpínských stupňů a ryby jako bolen dravý, losos obecný a velevrub tupý. Makrofytní vegetace dominuje Ohři. Některé části řeky jsou charakteristické rákosinami eutrofních stojatých vod. Tok Ohře má jedinečné a chráněné druhy živočichů a je zde také mnoho různých bezobratlých živočichů. V blízkosti řeky se vyskytují různé druhy zvláště chráněných ptáků, obojživelníků a plazů. Cílem předmětu ochrany je zachovat kvalitu a polohu lokality, zachovat místní biotop a faunu a vyhnout se přítomnosti invazních druhů a rostlin. [33] Na severovýchodní straně území se nachází další evropsky významná lokalita, kterou je Mokřad nad pevností Terezín. Jeho celková rozloha je 3,84 hektarů a je také přírodní památkou. Stejně jako ostatní evropsky významné lokality jsou hlavním předmětem ochrany i vlhkomilná vysokobylinná hraniční společenstva nížin a horských až alpínských stupňů. Hlavním požadavkem je podpora růstu hledaných druhů rostlin a zabránění invaze druhů rostlin. Je zde také potřeba zachovat obecné kosení a zároveň se vyhnout kosení v místech, kde by mohlo dojít ke střetu s ptačím hnízdem. [42] V okolí pevnosti se nachází dobytek, který slouží k údržbě pevnostního systému.

CHOPAV Severočeská křída je vymezena na polovině území. Podle vodního zákona č. 254/2001 Sb. v oblasti CHOPAV je zakázáno zmenšovat a odvodňovat rozsah lesních pozemků a zemědělských pozemků. Rovněž je zakázáno provádět jakékoliv zemní práce, které povedou k odkrytí hladiny podzemních vod. Nakonec je také zakázáno těžit a skladovat radioaktivní odpady.

KOMENTÁŘ: Přírodními významnými prvky Terezína jsou řeka Ohře protékající středem území, oblast nerostných surovin včetně jejich ochranných pásem, a nakonec Mokřady nad pevností v severovýchodní části území.

3.8 ZEMĚDĚLSKÝ PŮDNÍ FOND A POZEMKY URČENÉ K PLNĚNÍ FUNKCI LESA

Hlavní pevnostní areál spadá dle BPEJ do IV. třídy ochrany (podprůměrné produkční půdy), která je charakteristická pro účel výstavby a jiné nezemědělské účely. Většina rozlohy kolem katastrálního území Terezína spadá do I. třídy ochrany nejcennější půdy. Tyto půdy jsou bonitně nejcennější půdy a lze jich odejmout z ochrany ZPF pouze výjimečně. [43] Ochrany I. a II. třídy jsou limitujícím prvkem v krajině pro případnou budoucí výstavbu a může omezovat proces rozvoje města.

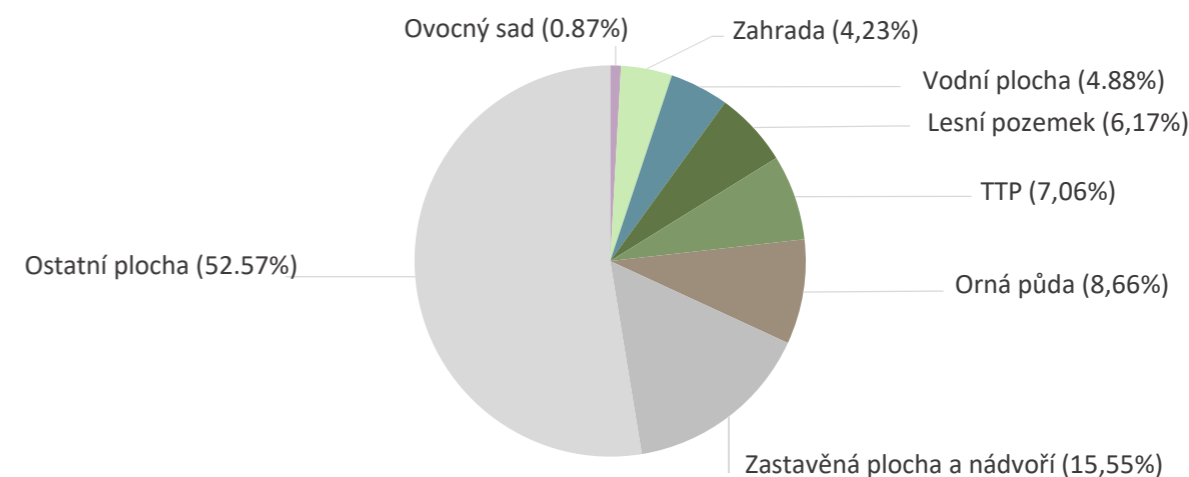
Většinu katastrálního území tvoří nezemědělská půda (79,17 %). Orná půda je pouze 8,66 % z celkové výměry katastrálního území a lesní pozemky tvoří pouze 6,17 % celkové rozlohy. Jedná se o listnaté lesy, převážně duby, topoly, jasany, místy bohatým keřem a bylinným patrem.

V blízkosti Terezína se nachází CHKO České středohoří a přírodní park Dolní Poohří.

Pro definování ekologické stability území byly použity tři různé metody výpočtu. První metodou bylo rozdělení celkové plochy relativně stabilních oblastí a plochy relativně nestabilních oblastí. Výsledný koeficient ekologické stability byl 0,3, což znamená, že území je nadprůměrně využíváno s viditelným přerušením přírodních struktur. Druhá metoda byla použití vzoru, který dává každému typu pozemku vlastní koeficient ekologické významnosti. Výsledkem byla hodnota stabilní až středně stabilní území. Nakonec pomocí vzoru z metodiky Agroprojektu 1988, kdy výsledný koeficient také potvrdil, že krajina je narušená a není schopna samoregulace. [44] Dle údaje ČSÚ je koeficient ekologické stability území nízký a pohybuje se mezi 0,0 až 2,0 což znamená menší podíl stabilnějších a nestabilnějších krajinnotvorných prvků v území.

Tabulka 10 Druhy pozemků (ha) (zdroj: ČSÚ)

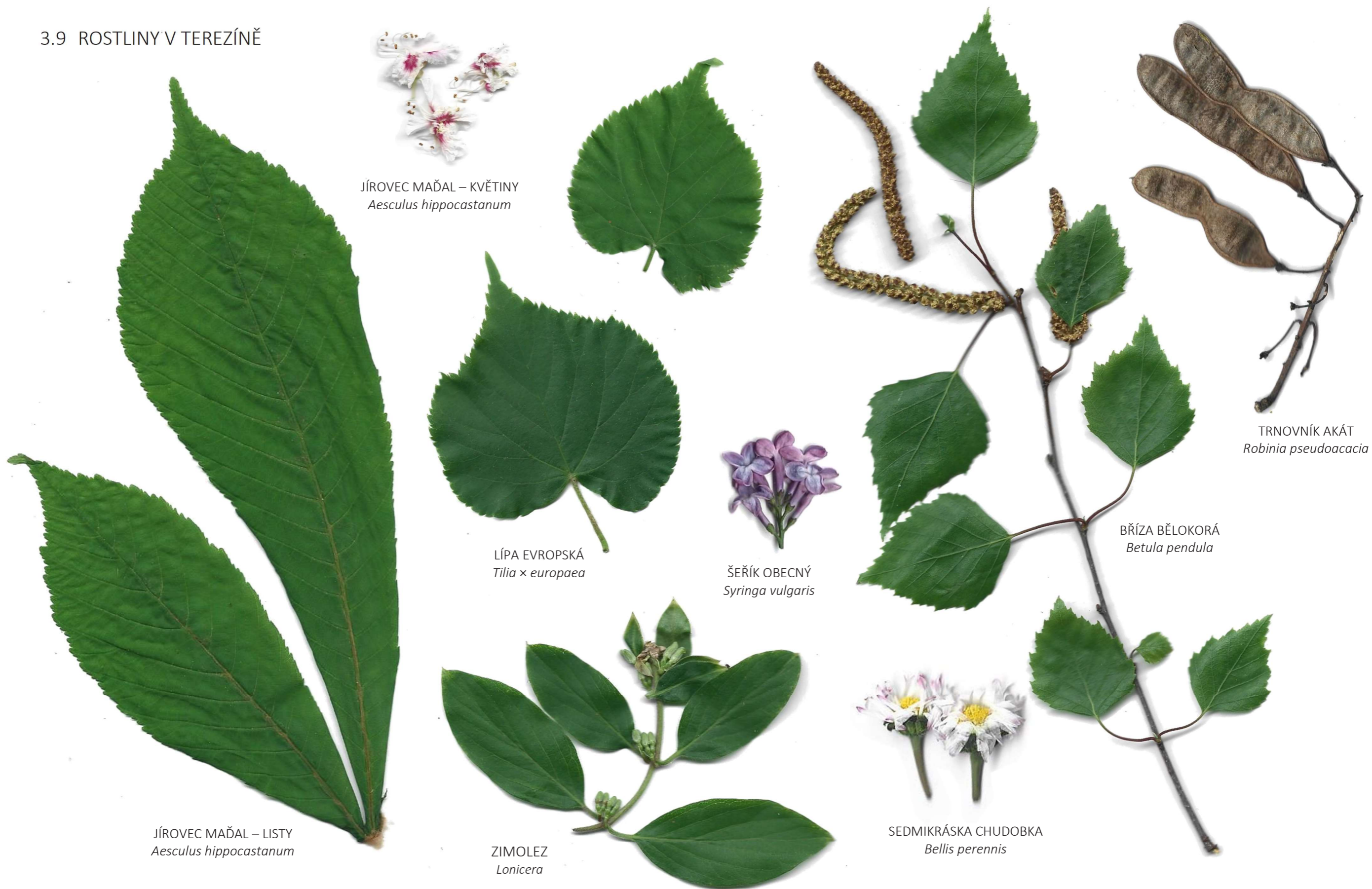
Druh pozemků	Výměra [ha]
Celková výměra	409,57
Zemědělská půda	85,30
Orná půda	35,46
Chmelnice	-
Vinice	-
Zahrada	17,34
Ovocný sad	3,57
Trvalý travní porost	28,93
Nezemědělská půda	324,27
Lesní pozemek	25,28
Vodní plocha	19,97
Zastavěná plocha a nádvoří	63,70
Ostatní plocha	215,33

Obrázek 22 Procentuální zastoupení druhů pozemků katastrálního území Terezín (vlastní zpracování dle dat ČÚZK)

KOMENTÁŘ: Velká část katastrálního území je historicky zastavěná a antropogenezovaná, což ovlivňuje jeho ekologickou stabilitu krajiny.

3.9 ROSTLINY V TEREZÍNĚ

Obrázek 23 Příkladů rostlin v Terezíně (vlastní fotografie)
Konzultováno s Ing. Janem Halíkem, Katedra hydromeliorací a krajinného inženýrství FSV

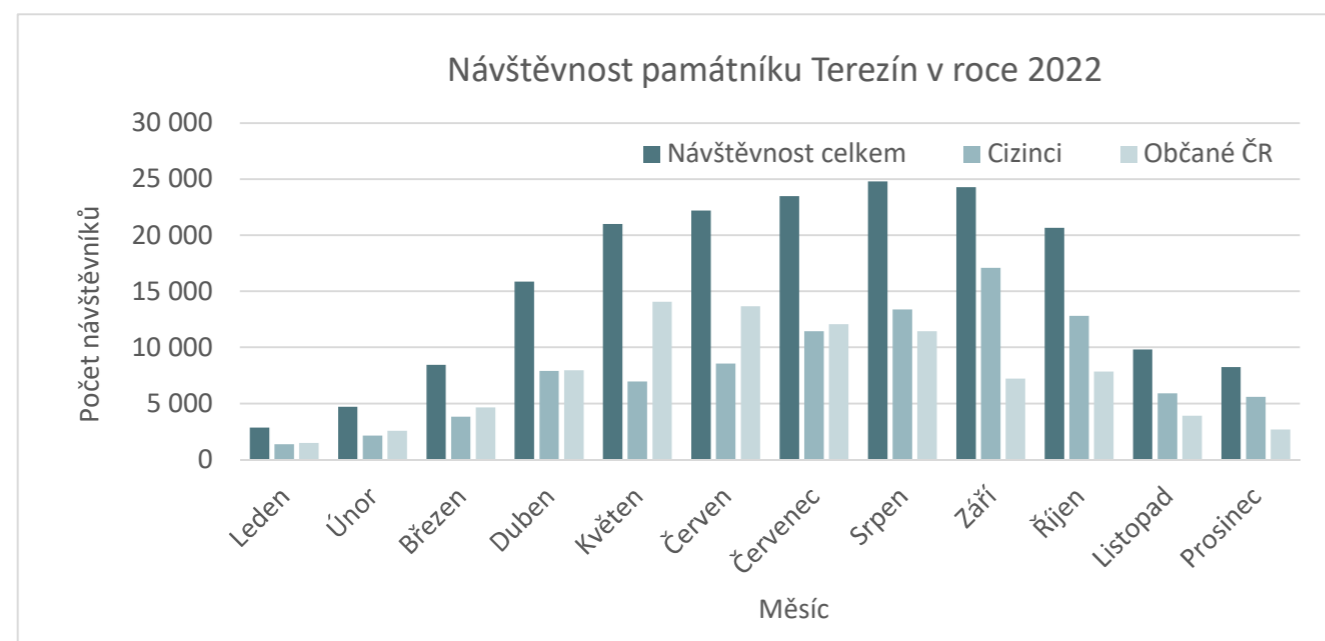

3.10 CESTOVNÍ RUCH

Památník Terezín každoročně navštíví statisíce návštěvníků z celé České republiky i ze zahraničí. Hlavní turistické atrakce, které památka nabízí, je fortifikační stavba Terezína z 18. století, věznice, která v celé historii Terezína uvěznila spoustu vězňů v Malé pevnosti, a hlavně místa spojená s utrpením a smrtí v době druhé světové války, kdy byl Terezín využíván jako koncentrační tábor. Památník Terezín je institucí k uchování památky obětí nacistické perzekuce za 2. světové války. Hlavními pamětihodnostmi jsou objekty, které památník spravuje jsou Malá pevnost, muzeum ghetta, Magdeburská kasárna, krematorium, kolumbárium a tajná modlitebna. [45]

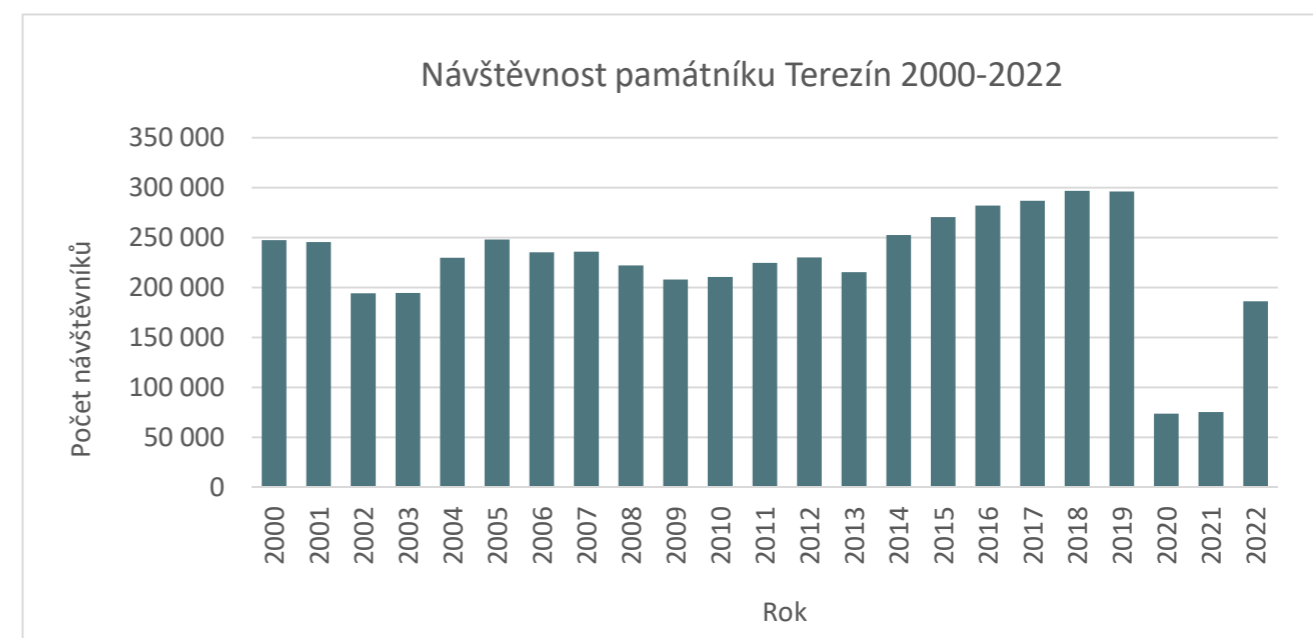
Hlavním druhem turistiky je tzv. temná turistika, která se zaměřuje především na návštěvu oblastí Terezína, které byly za druhé světové války využívány jako židovské ghetto a koncentrační tábor. Temný turismus je cestování na místa spojená se smrtí a utrpením. Existuje mnoho důvodů, proč se lidé rozhodnou zúčastnit se takzvané temné turistiky. Důvodem může být, že lokalita daného turistické lokality působí spíše spontánně než jako organizovaná inscenovaná výstava či expozice. Dalším důvodem mohou být zlověstné zájmy jednotlivce o témata související se smrtí. Posledním a nejméně pravděpodobným důvodem, je potřeba porozumět, připomenout si, zapamatovat si a případně se vzdělávat v určitém tématu. Jedním z aspektů temné turistiky jsou tzv. tábory temné genocidy. Tato místa představují místa, kde historicky proběhla zvěrstva a katastrofy. Tábory temné genocidy jsou vytvořena tak, aby poskytly maximální emocionální zážitek. [46]

Počet cizích návštěvníků památníku Terezín je větší než počet českých návštěvníků. Také je tendence českých návštěvníků nejvíce navštěvovat Terezín ve vrcholném měsíci květnu, zahraniční turisté naopak nejvíce navštěvují Terezín v měsíci září.

Obrázek 24 Návštěvnost památníku Terezín v roce 2022 (vlastní zpracování dle výroční zprávy Památník Terezín 2022)

Počet návštěvníků památníku Terezína každoročně roste až do vrcholu v roce 2019. V roce 2020 je vidět výrazný menší množství cestovního ruchu. Tento pokles počtu návštěvníků byl způsoben celosvětovými a vnitrostátními omezeními covidu-19. Je také vidět, že kolem let 2002-2003 a 2008-2010 došlo k poklesu návštěvnosti. Nejpravděpodobněji je to kvůli recesemi, které zasáhly celý svět, a lidé si mohli dovolit méně cestovat.

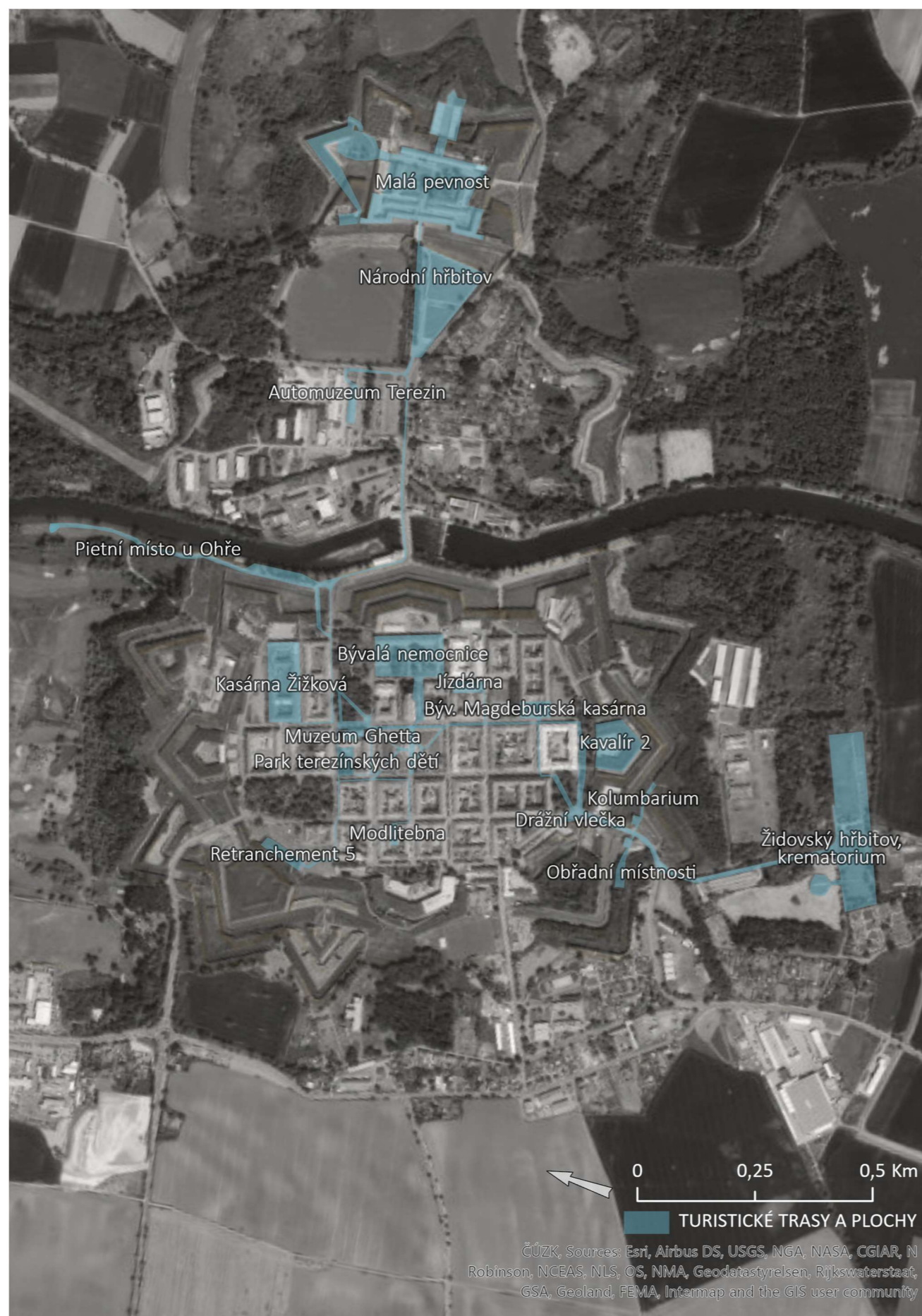

Obrázek 25 Návštěvnost památníku Terezín 2000-2022 (vlastní zpracování dle výroční zprávy Památník Terezín 2022)

Seznam turistických atrakcí v Terezínu:

- Automuzeum Terezín
- Bývala škola – Muzeum Ghetta
- Bývala Magdeburská kasárna
- Drážní vlečka s bývalou váhou
- Hřbitov sovětských vojáků
- Jízdárna
- Kavalír 2 (Muzeum La Grace a muzeum nostalgie)
- Kolumbárium
- Malá pevnost
- Modlitebna a replika mansardy
- Národní hřbitov
- Obřadní místnosti a ústřední márnice
- Park terezínských dětí
- Pietní místo u Ohře
- Retrenchement 5 - informační centrum
- Židovský hřbitov a krematorium
- Základní kámen Terezína

KOMENTÁŘ: Velký počet turistů z celého světa i z České republiky navštěvují Terezín především za účelem návštěvy míst památníku Terezín spojeného s terezínským ghettom.

3.11 ROZVOJOVÉ PROJEKTY

Od osvobození Terezína došlo k několika pokusům v podobě projektů o zachování města i jeho následný rozvoj.

3.11.1 PROJEKT OŽIVENÍ HISTORICKÝCH PAMÁTEK

Cílem projektu z roku 2007 bylo oživení opouštěných památek. Projekt skončil v roce 2015. Hodnota investice byla téměř půl miliardy korun. Rekonstruovány byly lokality Kavalír 2, Retranchement 5, Jízdárna, Dělostřelecká kasárna a strážnice Litoměřické brány. [47]

3.11.2 EUROPROJEKT

Europrojekt byl regionálním rozvojovým projektem mezi lety 2004 až 2015, který byl financován z fondu Evropské unie. Hlavními cíli tohoto projektu byla rekonstrukce městských komunikací a inženýrských sítí, rekonstrukce objektů a jejich přeměna na budoucí areály pro vysoké školy, dále sanace pevnostního systému a vylepšení veřejných prostranství a vybudování dalších rekreačních zón se sportovním účelem. Cílem bylo zatraktivnit město pro potenciální zájemce tím, že se stane významným kulturním, sportovním a vzdělávacím městem a oživit město pro novou generaci lidí. [48] Minulá starostka Terezína Růžena Čechová v tiskové zprávě z roku 2015 o projektu oživení historických památek přiznala, že projekt nebyl úspěšný.

3.11.3 M.E.C.C.A

V roce 1999 skupina umělců založila občanské sdružení Středoevropská kolonie současného umění - M.E.C.C.A. ve městě Terezín. Záměrem sdružení bylo oživit kulturu města a přivést ji zpět k životu. Pořádali různé výtvarné akce a workshopy. Město Terezín půjčilo sdružení několik budov historických kasáren pro účely sdružení. Při povodních v roce 2002 byla tato zařízení a budovy značně poškozena. Fond EU nabídl městu 7 milionů korun na rekonstrukci některých síťových sítí v objektech pronájmu sdružení M.E.C.C.A. v Terezíně. Bohužel kvůli sporu mezi ředitelstvím úřadu Terezína, tehdejší starostou Janem Horníčkem, a sdružením o projektovou dokumentaci rekonstrukce, chtěl Terezín finanční prostředky vrátit fondu Evropské unie. Tím začal spor s tehdejší starostou města a zastavil rozvoj akcí sdružení v Terezínu. [49]

3.11.4 RECAPTURE THE FORTRESS CITIES – OŽIVENÍ PEVNOSTNÍCH MĚST

RFC je projekt Evropské unie, jehož cílem je renovovat pevnostní města po celé Evropě. V rámci tohoto projektu bylo zpracováno několik dílčích projektů/studií o obnově Terezína. Jedním z těchto projektů je studie z roku 2023 jehož odpovědným partnerem je Lukáš Hudák. Jedná se o hloubkovou studii hlavní zeleně ve městě s konkrétním rozbohem flóry, fauny a nákladů na údržbu stromů a další zeleně ve městě. [27] Projektant Hudák v témže roce také pracoval na projektu úpravy areálu informačního centra a parkoviště u Retranchementu 5 u vjezdu do Terezína. Dalším projektem, byla studie veřejného prostoru ve městě, jehož zodpovědným autorem je Ing. arch. Walbert Schmirler. Tato studie se zaměřuje na veřejné prostory a infrastrukturu a jejich řešení. [50]

KOMENTÁŘ: V rozhovoru s členkou Komise Rady města Bc. Zdenkou Vašků o perspektivních programech, uvedla budoucí programy s cílem na obnovu a rozvoj pevnostních měst Terezín a Josefov. Například usnesení vlády č. 688 ze dne 13.9.2023 o účasti státního rozpočtu na financování, havarijní program Ministerstva kultury o financování obnovy 6 objektů v havarijním stavu v letech 2024–2028 a příprava systémového programu Ministerstva pro místní rozvoj za účelem dlouhodobého výhledu udržitelného rozvoje území na léta 2024–2033.

3.12 DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURA

Podle nového stavebního zákona č. 283/2021 Sb., § 10 pod pojmem dopravní infrastruktura se rozumí „stavby pozemních komunikací, drah, vodních cest, leteckých staveb a s nimi související stavby a zařízení“.

3.12.1 SILNIČNÍ DOPRAVA

Přes Terezín prochází silnice II/608, která protíná město a dále vede přes Travčice, Hrdly, Dolánky nad Ohří do Doksan. Vedle města prochází silnice I/15 mezi Litoměřicemi a Lovosicemi. Terezín je vzdálen 6,6 km od dálnice D8, která vede z Prahy na hranici s Německem přes Ústí nad Labem, a která je součástí Evropské silnice E55 protínající z jižní do severní Evropy. Další často využívaná silnice je III/2474, protíná od svíslé směrem k silnici D8 od Terezína, přes Bohušovice nad Ohří, Brňany až do Brozany nad Ohří. Intenzita nakládacích vozů projíždějících Terezínem zasáhla podzemní chodby Terezína a pevnostní zdí, které původně nebyly stavěny na tak masivní zátěž a tlak vlivem dopravy. [25] Prohlídky podzemních chodeb jsou možné, ale z bezpečnostních důvodů pouze malá část.

3.12.2 AUTOBUSOVÁ DOPRAVA

V roce 2023 byla oficiálně podepsaná dohoda mezi Středočeským a Ústeckým krajem o zřízení nové autobusové linky č. 413 z Prahy do Litoměřic, která vede přes město Terezín. Cesta mezi Terezínem a Prahou trvá hodinu. V Terezíně jsou dvě autobusová nádraží, kde tato linka autobusu staví. První je autobusové nádraží na hlavním náměstí ČSA a druhé je na autobusové zastávce U Památníku, pár minut od areálu Malé pevnosti. Frekvence je průměrně jednou za hodinu v pracovní dny a jednou za dvě hodiny o víkendech. Provozovatelem autobusu je Pražská integrovaná doprava. Další dvě autobusové obecné zastávky jsou mimo pevnostních hranic. První, z nich se nachází přímo na spoji mezi silnicemi I/15 a II/608 a druhá před mateřskou a základní školou Na Krětě.

Městem projíždí dalších 5 autobusů, se následujícími trasy:

- Linka 623: Lovečkovice – Bohušovice nad Ohří, železniční stanice
- Linka 637: Litoměřice, autobusové nádraží – Libochovice, autobusové nádraží
- Linka 650: Litoměřice, železniční stanice – Slaný, autobusové nádraží
- Linka 661: Libčeves – Terezín, autobusové nádraží
- Linka 683: Litoměřice, autobusové nádraží – Horní Beřkovice, železniční stanice

3.12.3 ŽELEZNIČNÍ DOPRAVA

Železniční doprava byla po druhé světové válce zrušena kvůli negativnímu pohledu na Terezín z historických důvodů. Tato železniční trať existovala mezi Bohušovicemi nad Ohří a Terezínem. Byla vybudována pro usnadnění transportu vězňů do a z ghetta za 2. světové války doby Terezínského ghetta. Na místě vlečky na území Terezína zůstala jen její část a dnes je nefunkční. Nejbližší železniční trať je trať 090 Praha – Děčín v Bohušovicích nad Ohří. V plánu je výstavba vysokorychlostní tratě Praha – Ústí nad Labem – Drážďany. Na jihozápadní straně území obce Terezín je pro tuto trať územní rezerva.

3.12.4 VODNÍ DOPRAVA

Řeku Ohře využívají především soukromí majitelé malých lodí. V červnu 2023 byla uvedena do provozu nová vodní linka. Tato nová vodní linka T93 přepravuje lidi mezi Litoměřicemi na jihu a Terezínem. Nádraží v Litoměřicích je na Lodním náměstí a přístaviště v Terezíně je u pietního místa. Provozní sezóna probíhá v hlavní turistické sezoně od dubna do října. Četnost provozu je jednou za hodinu a cesta z jedné stanice do druhé trvá

25 minut. Provozovatelem je akciová společnost Autobusy Karlovy Vary. Kapacita je pouze 11 osob, protože na Ohři nelze použít větší loď z důvodu malé hloubky řeky. [51]

3.12.5 CYKLISTICKÁ DOPRAVA

Cyklostezka Ohře č. 6 vede městem Terezín. Vede od pramene Ohře v Německu přes Cheb až po Litoměřice. Na území Ústeckého kraje je 130 km trasy. [52] Hlavní trasa vede vpravo od města po levém břeh řeky Nové Ohře až na sever do Litoměřic. Přes Terezín vede další, delší a přeshraniční cyklostezka, která se jmenuje EuroVelo 7 - Sluneční trasa. Jedná se o cyklostezce v evropském měřítku, která začíná z Norska a končí na Maltě. Celková délka této trasy je 7 650 km, z toho 437 km je v ČR. V České republice trasa začíná na hranicích s Německem v Děčíně a končí v Českém Krumlově, kde pak trasa pokračuje na rakouské území. [53] Labská stezka č. 2 kopíruje trasu EuroVelo 7 na území katastrálního území Terezína. [54]

3.12.6 PĚŠÍ DOPRAVA

Ulice jsou dostatečně široké, aby umožňovaly obousměrný pohyb aut. Terezínské ulice mají zřejmý kamenný příkop, který slouží jako odvodňovací prvek komunikace. V důsledku několika povodní byly poškozeny chodníky a motorové komunikace. Existují různé typy chodníků, od umělých zemních cest, asfaltovaných cest až po dlážděné chodníky. Na celém katastrálním území Terezína je pouze 7 pěších přechodů, z toho 4 na západní straně katastrálního území u styku Silnice II/608 a Silnice I/15, jeden před Malé pevnosti směrem na parkoviště a dva na Pražské ulici.

3.12.7 LETECKÁ DOPRAVA

Vedle umístění severního předsunutého šípu Malé pevnosti se nachází letiště. Konkrétně se jedná o neveřejný areál sportovních létajících zařízení. Povrch je tráva, areál letiště je 15 m široký a 420 m dlouhý. 19 metrů od severní části letiště vede VN linka a na jižní straně je průmyslový objekt, oba do určité míry omezují pohyb letadel. [55]

3.12.8 DOPRAVA V KLIDU

Parkování autobusů mimo vyhrazená parkoviště je zakázáno. Parkování turistických autobusů je umožněno pouze v určitých částech města, které neruší místní obyvatele z hlediska parkování. [56] Vzhledem k turistickému ruchu města byla zvýšená potřeba parkovacích míst pro turistické autobusy a individuální turisty cestující osobním autem. Přímo před Malou pevností se nachází jedno velké parkoviště, které má kapacitu parkovacích stání pro cca 160 osobních aut a 20 míst pro 20 autobusů. Další parkoviště se nachází u severozápadního vjezdu do pevnostního města před informačním centrem Terezín. Zde je dostatek místa pro 17 autobusů, 4 parkovací stání pro invalidy a 59 pro osobní auta. Obě parkoviště jsou placená. V neposlední řadě je na jižní straně katastrálního území je parkoviště pro návštěvu areálu židovského hřbitova a krematoria. Zde kapacita je dostatečná pro přibližně 100 osobních aut. Obyvatele Terezína parkují svá auta po stranách ulic a ve dvorech městských bloků. V této oblasti nejsou modré placené zóny parkování.

KOMENTÁŘ: Město je dobře propojeno s okolím a nedávno bylo spojeno s Prahou, což je potenciál pro rozvoj města. Kvalita dopravní infrastruktury se dá zlepšit, například kvalita cyklostezek. Komunikace ve městě potřebují vážné zlepšení, ve městě je spousta nebezpečných výmolů. Bezbariérovost města je chudá, což má vliv na velkou částí starší populace města, kteří potřebují pomůcky pro chůzi, nebo i pro mladší generaci s miminky v kočárcích.

3.13 TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA

Levá strana katastrálního území v Hlavní pevnosti je dobře spojena se všemi různými rekonstruovanými distribučními sítěmi, zatímco na pravé straně stav distribucí sítí není plynulý.

3.13.1 ELEKTRICKÁ ENERGIE

Hlavním provozovatelem vedení elektrizační soustavy je akciová společnost ČEZ Distribuce. V katastrálním území jsou sítě NN a VN a 20 distribučních transformačních stanic.

3.13.2 PLYN

Hlavním provozovatelem vedení plynovodu je GasNet, s.r.o. Na katastrálním území Terezína jsou nízkotlaké a vysokotlaké plynovody.

3.13.3 VODOVOD A KANALIZACE

První vodovod v Terezíně byl postaven v roce 1878. Vodovodních sítí v Terezínu pořizuje akciová společnost Severočeské vodovody a kanalizace. Podle územního plánu Terezína z roku 2022 je kapacita akumulace vody a přivaděčů dostatečná. V rámci obce probíhají a jsou plány k rekonstrukci některých částí vodovodního a kanalizačního řádu. Na pravé straně řeky Ohře je místní kanalizační síť napojená na čistírnu odpadních vod K7. Na katastrálním území Terezína se nachází tři objekty čistírny odpadních vod a dvě čerpací stanice odpadních vod.

3.13.4 TELEKOMUNIKACE A RADIOKOMUNIKACE

Akciová společnost CETIN je hlavním provozovatelem komunikačních vedení ve městě Terezín. Území Terezína je pokryto signálem operátorů T-Mobile Czech Republic a.s. a také akciová společnost České Radiokomunikace. Digitální ústředna je umístěna v budově České pošty na náměstí ČSA a dle územního plánu z roku 2022 má dostatečnou kapacitu dle potřeby. Celé město Terezína kromě území na pravé straně Ohře má moderně rekonstruovanou novou komunikační síť. Jediná výjimka je v Bohušovické kotlině za krematoriem kvůli nesouhlasu s výkopovými pracemi.

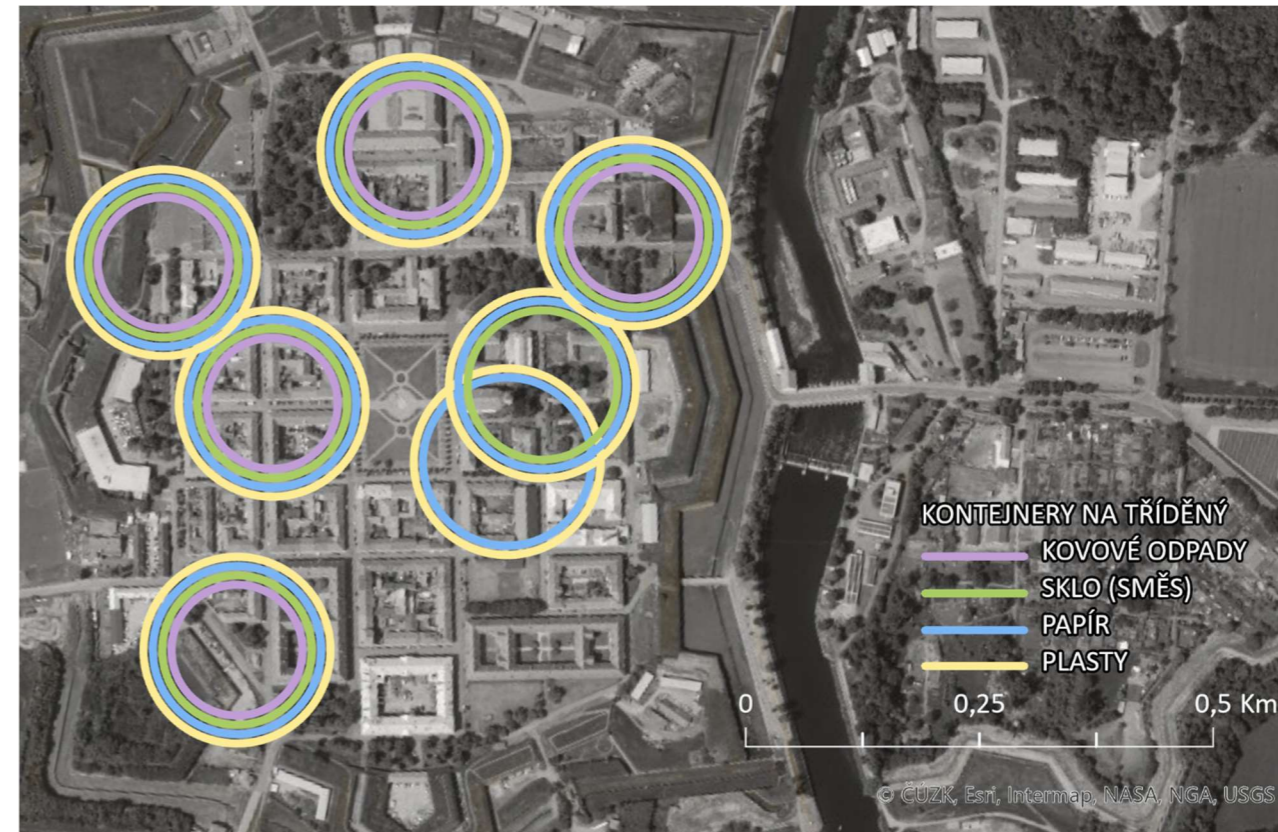
3.13.5 NAKLÁDÁNÍ S ODPADY

Terezín je členem Sdružení obcí pro nakládání s odpady (SONO), které nosí organizační odpovědnost v oblasti nakládání s odpady a spojuje obce do systému svozu odpadu společnosti EKO-KOM a do systému zpětného odběru elektrozařízení společnostech. V Terezíně je sběrný dvůr na adrese Horní brána 269. Sbírají se zde různé typy odpadu, jako je objemný, dřevěný, odpad z údržby zeleně, kompozitní obaly, elektrozařízení, zářivky, baterie, oleje a tuky, stavební odpad a pneumatiky. Většina kontejnerů na směsný odpad a bioodpad jsou umístěny uvnitř dvorů, ostatní jsou vedle budov na ulicích. Frekvence svozu odpadu je jednou za dva týdny. Po městě je několik lokalit z třídění různých druhů odpadu, a to na plasty a nápojové kartony, směsné sklo, papír a kovy. Výše poplatku za odvoz odpadů je 650 Kč/osoba/rok.

V roce 2017 bylo obyvatelé města Terezína vyprodukovali celkem 1 281 126 tun komunálního odpadu, z toho 97 496 tun odpadu recyklováno, 180 639 tun kompostováno, 890 173 tun odpadu skládkováno a 2 293 tun tepelně energeticky odstraněny. Množství produkce odpadů ve městě ve 2017 bylo 434 t/osoba/rok. [57] V roce 2020 to bylo 536 t/osobu/rok v celé České republice. Statisíce turistů ovlivňují produkci směsného komunálního odpadu.

Obrázek 27 Sběrný dvůr města Terezín (fotografie Jan Nitka)

Obrázek 28 100m docházková vzdálenost k veřejným nádobám na tříděný odpad (vlastní zpracování)

KOMENTÁŘ: Mnoho dvorů má uvnitř nějaké třídící koše, proto je těžké analyzovat dostupnost všech recyklačních zařízení pro místní obyvatele. Město se potýká s nedostatkem odpadkových košů, které kvůli velkému množství turistů, jsou často přeplněné. Svoz komunálního odpadu by měl být častější.

3.14 ZELENÁ INFRASTRUKTURA

Součástí mezinárodního projektu Ústeckého kraje „Recapture the Fortress Cities“ vznikla studie o zeleně ve městě Terezín a návrhy na zlepšení kvality zelené infrastruktury ve městě. Název studia je „Generel zeleně Terezín“ a odpovědným partnerem je Lukáš Hudák. Zpráva představuje různé způsoby údržby města z ekonomického a ekologického hlediska, včetně pastvy, sečení a setí travnatých ploch. Další návrhy jsou zlepšení přírodně blízkých podmínek a minimalizaci půdní erozí pomocí protierozní opatření svahů zejména na fortifikační pevnosti, zakládání trávníků na plochách pevností, údržba a výsadba nových stromů, keřů a bylin v okolí města, a to v zastavěných a fortifikačních oblastech.

Obrázek 29 Pohled na fortifikační zeleň Malé pevnosti (fotografie Jan Nitka)

3.15 OBČANSKÁ VYBAVENOST

Občanská vybavenost jsou zařízení a prostory, které obyvatelstvu nabízejí jeho každodenní potřeby. Dostupnost občanské vybavenosti je měřítkem kvality města a je pro obyvatele města jedním z nejdůležitějších faktorů pro bydlení a spokojenost.

3.15.1 ŠKOLSTVÍ

V severní části Terezína se nachází Vysoká škola aplikované psychologie, která byla založena v roce 2011. Vysoká škola nabízí prezenční i kombinovanou formu bakalářského studia. Počet pedagogů na univerzitě je 22 a počet kurzů je 10. Celkový počet absolventů za posledních 13 let je 289 studentů. [58] K 2024 mají celkem 131 studentů studujících v bakalářském plánu. [59] Areál školy se nachází v historické budově dělostřelecké kasárny. Vznik kasáren byl mezi lety 1782 až 1784 a jsou chráněnou kulturní památkou. Ubytování školy se nachází v přízemí budovy. Kromě tohoto vzdělávacího ústavu je základní škola a mateřská škola ve čtvrti Na Krétě a také v Českých Kopistech. V základní škole Terezína, která byla založena v roce 2006, bylo ve školním roce 2022/2023 352 žáků. Ve škole je 58 školních zaměstnanců. [60] Další škola v Terezíně je mateřská škola Čtyřlístek Terezín. Dle webové stránky školy v školním roce 2022/2023 bylo 55 dětí zapsaných do školy.

Obrázek 31 Základní škola Terezín (vlastní fotografie)

Obrázek 30 Vysoká škola aplikované psychologie (vlastní fotografie)

3.15.2 KULTURA

Hlavním kulturním domem v Terezíně je kulturní dům na nám. ČSA 85, kde se slaví různé akce a oslavy. Maximální celková kapacita je 150 osob. Další kulturní dům je Wieserův dům, který byl postaven v letech 1784-1788. Byl to bývalý palác vojenského dodavatele cihel na stavbu Terezínské pevnosti, pana Kašpara Wiesera. V roce 2020 byl zrekonstruován. V této budově se taktéž nachází městská knihovna. Maximální celková kapacita je 140 osob. Oba kulturní domy se využívají pro konference, besedy, workshopy, vzdělávací akce, přednášky, školení, semináře, plesy, večerky a soukromé oslavy.

Každoročně se v pevnosti Terezín konají tzv. Terezínské slavnosti. Tyto slavnosti představují česko-saské dějiny 18. století. Slavnosti začaly jako součást projektu Euroregion 2018 pro regionální rozvoj. Program slavnosti se skládá z několika bitevních ukázek, hudebních kapel, prohlídek podzemních chodeb a tržiště pro české i zahraniční návštěvníky. Další každoroční zábavou v Terezíně jsou Terezínské hry, strategická hra geocaching, během které hráči lépe poznávají město Terezín.

3.15.3 SPORT

Ve městě se nachází tělocvičná jednota sokol Terezín, který byl založen v roce 1895. Během 19. století organizace měla cíl zmírnit účinek germanizace. V období První republiky fungovala jako sportovní organizace až do doby okupace Němci. Po osvobození se vrátila organizace k plné funkci. Dnes má jednota 69 členů v různých sportech a pořádá různé akce pro děti. Mezi dostupnými sporty v sokolu je například volejbal, nohejbal, lední hokej, stolní tenis a fotbal. Má vnitřní a vnější hřiště a další areály. [61] Před budovou jízdárny se nachází dětské hřiště. Skládá se z asfaltované plochy se dvěma kovovými basketbalovými koši a

fotbalovými brankami. Součástí je taktéž dřevěné dětské hřiště se skluzavkami a houpačkami. Na ulici Dukelských hrdinů se nachází další hřiště s jedním dřevěným domkem a workoutovým hřiště pro dospělé. V severní části katastrálního území Terezína se nachází velké golfové hřiště Golf Kotlina Terezín.

Obrázek 33 Kluziště a fotbalové hřiště sokola (vlastní fotografie)

Obrázek 32 Dětské hřiště Dukel. Hrdinů (vlastní fotografie)

3.15.4 ADMINISTRATIVA A OCHRANA OBYVATELSTVA

Městský úřad Terezína a pobočka České pošty jsou umístěny před náměstím ČSA. Radnice byla založena v roce 1839 s nápisem "CURIA JURUM ARX" což znamená hrad spravedlnosti. Před hlavním náměstím ČSA má také městská policejní stanice svoje sídlo. Na stanici Terezín jsou celkem 4 pracovníků. Podle policie Terezína, hlavními faktory kriminality v Terezíně jsou blízkost města k silnici E55, která spojuje jižní a severní Evropu, a velký počet turistů. Trestná činnost související s turisty se týká především právní přístupy související s dopravními přestupky, zejména parkování. V roce 2023 byly uděleny 430 pokuty, z toho 275 za přestupků spáchaných překročením nejvyšší dovolené nebo povolené rychlosti. Výdaje na činnost Městské policie Terezín činí 2 % z celkového rozpočtu Města Terezín. [62] Komunikace v krizových situacích je zajištěna místním mobilním rozhlasem. Na katastrálním území Terezín se nachází 43 amplionů.

3.15.5 ZDRAVOTNICTVÍ A SOCIÁLNÍ SLUŽBY

Ve městě Terezín je několik ordinací, které poskytují lékařské služby, například pár praktických lékařů pro dospělé, pro děti, zubní lékař, gynekologické ordinace a revmatologické ordinace. Nejbližší nemocnice je v Litoměřicích, což je asi 4,7 km od centra města Terezín.

Město Terezín nabízí pečovatelskou službu, která pomáhá lidem, kteří se potýkají s duševním či fyzickým zdravím a bojují s plněním svých každodenních úkolů. Činností a prováděnými úkony pečovatelské služby je pomoc při osobním vyřizování běžných úkonů péče o vlastní osobu, pomoc při osobní hygieně, poskytnutí a zajištění stravy, pomoc při pečování o domácnosti a zprostředkování kontaktu se společenským prostředím. Pracují ve službě 2 sociální pracovníce a jedna pečovatelka. Tuto službu si mohou dovolit maximálně 2 osobám současně. Většina uživatelů služby jsou senioři starší než 65 let, kde většina z nich je starší 80 let. V roce 2022 to bylo 29 klientů oproti roku 2021, kde služba poskytla pomoc 36 klientům a v 2020 služba pomohla 37 klientům. [63] Vyšší počet pacientů, kteří v letech 2020 a 2021 potřebovali pomoc, byl s největší pravděpodobností způsoben pandemií COVID-19.

Přímo před hlavním terezínským náměstím ČSA stojí velká budova Domova se zvláštním režimem. Budova domova je nejstarší v Terezíně a sloužila jako organizační budova Terezína. Později byla využívána jako vojenská ubytovna. Budova je také památkově chráněna. Dnešní domov má kapacitu 190 klientů. Domov poskytuje i službu chráněného bydlení s kapacitou pouze 10 klientů. Důvodem malé kapacity je to, že služba byla zahájena 1. ledna 2023 a je zatím pouze v počátečních fázích programu. Počet uživatelů služeb domova v roce 2022 byl 198 klientů, z nichž 52 % je ve věku 27–65 let a 46 % ve věku 66–85 let. 49 % uživatelů trpí schizofrenií. [64] V lokalitě na Krétě se nachází další Domov se zvláštním režimem a Domov pro seniory

SeniorCentrum, který byl otevřen v roce 2012 po rekonstrukci objektu, který sloužil jako bývalá vojenská nemocnice. Dle webové stránky SeniorCentrum, celková kapacita domova je 150 lůžek.

Pro děti a mládež ve věku od 6 do 26 let, rodiny s dětmi nebo osoby s chronickým onemocněním je ve městě Terezín Centrum duševního zdraví dětí a mládeže. Nachází ve budově Vysoké školy aplikované psychologie.

3.15.6 NÁBOŽENSTVÍ

Římskokatolický farní kostel Vzkříšení Páně Terezín je dominantou města kvůli jeho výšce - 56 metrů. Byl postaven v letech 1805-1810 v empírovém stylu. Projektanty kostela byli Heinrich Hatzinger a Julius d'Andreis. Má obdélníkový půdorys s hlavním vchodem na západní straně směrem ke hlavnímu terezínskému náměstí ČSA. Na východním konci kostela je půlkruhový sál, na který navazuje vysoká věž čtvercového půdorysu, ukončená zvonovitou střechou. U hlavních vchodů na západní a jižní straně jsou velké dřevěné dveře. Na kostele je nápis letopočtu 1805 psaný římskými číslicemi což byl rok, kdy se kostel začal stavět. Kostel je kulturní památkou a je památkově chráněn. [65] Historik Offer Dahan tvrdí, že v době, kdy bylo město židovským ghettem, byla služba v neděli stále dostupná pro civilisty, kteří žili mimo oblasti pevnosti Terezín. V současnosti se v kostele konají pravidelné bohoslužby. V domovech pro seniory na Krétě i v domově se zvláštním režimem v centru města konají se také pravidelné bohoslužby. [66]

3.15.7 UBYTOVANÍ

Jednou z největších ubytovacích služeb je Parkhotel, který má návštěvníkům nabídnout 24 pokojů. V centru města před hlavním náměstím se nachází také Hotel Memorial, který má celkem 12 pokojů. Dále jsou zde dvě apartmánová zařízení, apartmány Porta a apartmány U Komína.

3.15.8 STRAVOVÁNÍ A SLUŽBY

Ve městě Terezín najdeme několik komerčních zařízení, mezi které patří pekárna, řeznictví a 2 mini markety. V blízkosti hlavního náměstí je vietnamská restaurace, kavárna, pizzerie a bistro. Dva hotely ve městě mají také přilehlou restauraci. Většina obchodů a služeb ve městě se týká stavitelství, autodopravy, stravování, ubytování, prodejny potřeb a kosmetických služeb. Před hlavním náměstím ČSA je umístěn bankomat České spořitelny. Kousek od bankomatu je obchod tabáku a dalšího zboží. V celém území Terezína je několik obchodů, které nabízejí službu posílání a vyzvednutí zásilek.

Obrázek 34 Prodejna potravin (vlastní fotografie)

Obrázek 35 Pekárna, řeznictví a potraviny (vlastní fotografie)

KOMENTÁŘ Město nabízí rozmanitou občanskou vybavenost, ale kvalita některých je nedostatečná, např. kvalita zdravotnictví a možnosti sportování.

3.16 VEŘEJNÁ PROSTRANSTVÍ

Veřejná prostranství jsou prostory přístupné komukoli bez ohledu na vlastnictví pozemku a slouží k pohybu po městě nebo k trávení volného času.

3.16.1 NÁMĚSTÍ

Nejdominantnější částí Terezína je náměstí ČSA, které se nachází přímo v centru města. Je obdélníkového tvaru o rozměrech 100X150 metrů a má uprostřed fontánu (není funkční k dubnu 2024), ke které vede 6 hlavních cest. V parku jsou lavičky a dvě skupiny keřů. Náměstí obklopuje asfaltový chodník podél dvojité aleje stromů. V posledních letech došlo k výměně stromů, což je vidět na srovnání ortofoto mapy během různých dob a také ze svědectví od místních obyvatel. Ze starých satelitních snímků lze usoudit, že na náměstí zůstaly pouze 4 staré stromy, zbytek stromů byl nahrazen mladými stromy. Vnitřní prostor náměstí má celkem 12 laviček a 33 je umístěno podél vnější cesty kolem náměstí. Na náměstí jsou pouze dvě svítidla. Náměstí si po celou dobu své historie zachovalo svou celkovou podobu.

3.16.2 VEŘEJNÁ ZELEŇ A PARKY

Největším parkem ve městě Terezín jsou Smetanovy sady. V centru parku je pavilon z roku 1914. Parkem vedou nepravidelné a neupravené asfaltované cesty. Lavičky jsou rozmístěny po celém parku. Před muzeem ghetta vede až do pomníku osvobození park pod názvem Jiráskovy sady. Mnoho z cest tady bylo vyrobeno člověkem kvůli četnosti používání cest na procházky se psy nebo kvůli přesuny městem z jedné strany na druhou. Před jízdárnou je dětské hřiště a vedle je travnatá plocha. Na levé straně města je další dětské hřiště, které má zalesněné plochy. Na jižní straně pevnostního města je park pod názvem Hálkovy sady s několika lavičkami po celém parku. Z vnější strany kolem pevnosti vede zelená naučná stezka Pevnost Terezín jejíž celková délka je přibližně 7 km. Stezka začíná v Bohušovici nad Ohří a končí v Litoměřicích. V zimě trasa je velice rozbahněná.

3.16.3 HŘBITOVY

V katastrálním území Terezín se nacházejí dva velké hřbitovy, které jsou spojeny především se smrtí Židů za druhé světové války a politických vězňů, kteří byli v Terezíně vězněni. Národní hřbitov se nachází se před vstupem do Malé pevnosti. Vznikl po osvobození ghetta v roce 1945. Jsou zde pohřbeni bývalí vězni a Židé, kteří zemřeli na tyfus před koncem války, a popel mrtvých sesbíraný z velké jámy u hřbitova. V současné době je na Národním hřbitově 2 386 jednotlivých hrobů a celkem asi 10 000 obětí. Druhým hřbitovem je Židovský hřbitov na jižní západní straně katastrálního území. V areálu se nachází krematorium, které Nacisté rozhodli vybudovat. Množství umírajících lidí během doby ghetta bylo příliš vysoké, a bylo těžké zvládat situaci. V židovské víře je nepřipustné spalovat mrtvá těla. Zde je pohřbeno 9 000 obětí židovského tábora. [67] Součástí tohoto areálu hřbitova je také hřbitov sovětských vojáků. Hned vedle tohoto hřbitova se nachází Hřbitov Terezín pro místní terezínské obyvatele a je hlavním hřbitovem města dodnes. Městský hřbitov je dobře zdokumentován v městské aplikaci pro vyhledávání hrobů.

KOMENTÁŘ: Veřejná zeleň města je zachována od počátku jeho historie. Mobilní aplikace ve parcích postrádají svou kvalitu a nejsou designově sjednoceny. Hlavní náměstí nemá stín, pod kterým by se dalo ukrýt, a pouze dva sloupky veřejného osvětlení. Fontána uprostřed nefunguje. Na tomto náměstí občas probíhají některé trhy a akce, ale kvůli všem nedostatkům to není pro místní žádanou lokalitu pro trávení volného času. Většina obyvatel, kteří navštěvují náměstí, sedí kolem náměstí mezi alejemi stromů na lavičkách.

Obrázek 36 Hlavní náměstí Československé armády (fotografie Jan Nitka)

Obrázek 37 Pohled na Jiráskovy sady z náměstí ČSA (fotografie Jan Nitka)

3.17 STAV FASÁD

Fasády jsou zničené kvůli povodni v roce 2002, kdy byla voda asi 1,3 metrů, v hradebních příkopech 7 metrů.

5. května 214

Žižkova 157

Dlouhá 1

Havlíčková 49

Pražská 103

Palackého 77

Akademická 405

Pražská 107

Máchova 164

Komenského 153

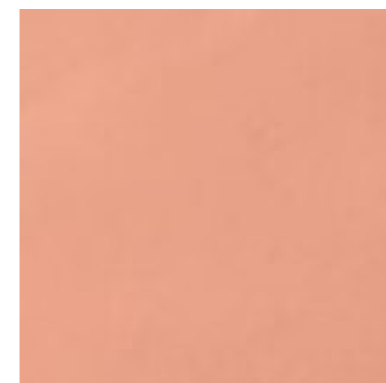
Dlouhá 18

Fučíkova 283

3.18 BARVY FASÁD

Barvy fasád mají teplý podtón, převážně žlutý a oranžový, a stěny fasády mají hladký povrch. Kódy barev se vztahují k odpovídající nejbližší barvě z palety barev PANTONE®.

P 52-10 U

P 24-13 C

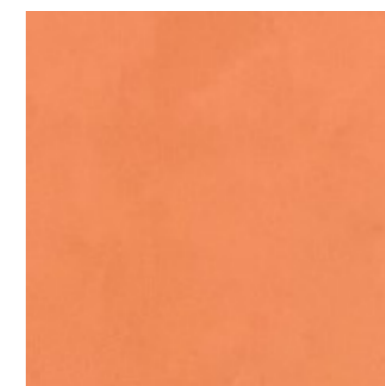
P 7-5 C

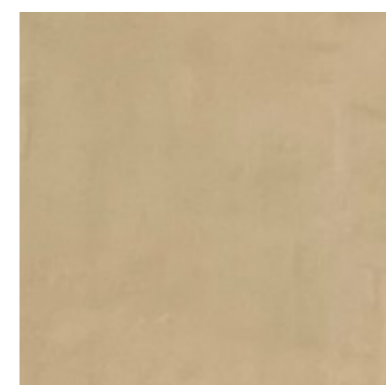
4092 C

12-1212 TCX

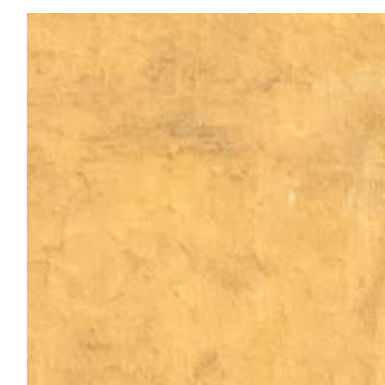
16-1343 TPG

15-1119 TPG

P 1-2 C

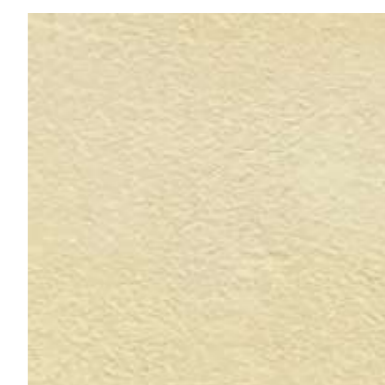
13-0940 TCX

P 17-12 C

2015 U

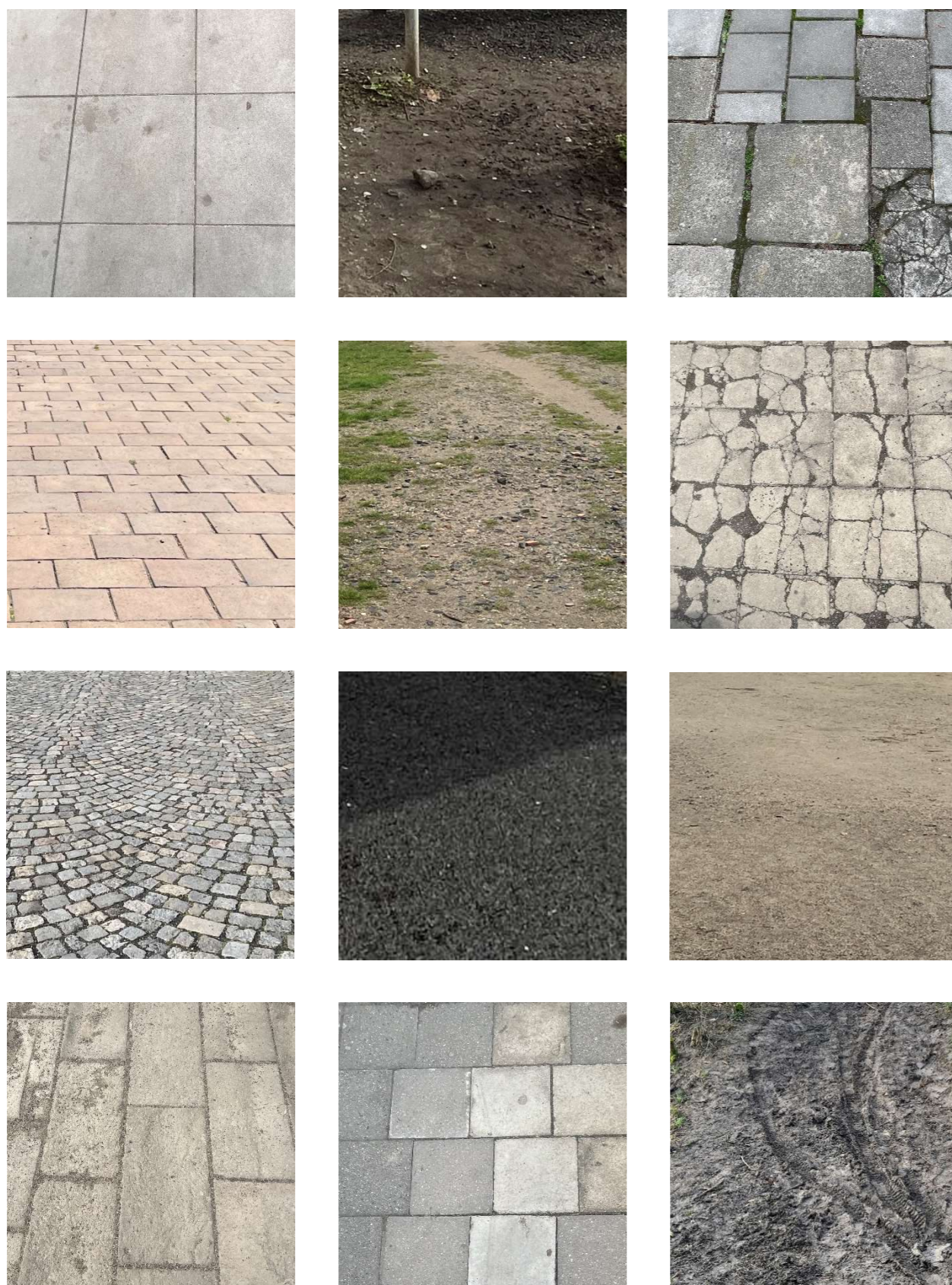

11-0619 TPG

3.19 CHODNÍKY

Povrch chodníků není jednotný, od dlážděných až po nezpevněných cesty s trávou v celé cestě.

3.20 STŘECHY

Téměř všechny střechy jsou ze cihlových střešních tašek, což odpovídá původnímu osidlovacímu městskému patentu z roku 1782.

3.21 PŘÍKLADY MĚSTSKÉHO MOBILIÁŘE

Lavička, perfektní stav

Lavička, špatný stav

Lavička, havarijní stav

Alternativní lavička, perfektní stav

Kontejnery na tříděný odpad

Stojan na kolo

Stojan na kolo se rzi

Výdejna, sběrna zásilek a sběr oděvů
Penguin Box

Odpadkové koše kovové, různé typy

Odpadkové koše betonové, různé typy

Odpadkový koš plastový

KOMENTÁŘ: Design mobiliáře není jednotný a některé prvky jsou ve špatném stavu.

4 ANALÝZA ÚZEMÍ

Z vlastního průzkumu bylo zjištěno několik problémů. Při pohledu na město existují tři hlavní různé pohledy – obyvatelé Terezína, Židé a turisté. Každé skupiny se dotýkají jiné věci. Pro lepší pochopení města a získání představy o pozitivích a negativích města bylo nutné vytvořit průzkum o představách těchto různých skupin. Po vytvoření obecné představy o stavu města budou představena negativa a pozitiva města a konkrétní problémy objektů a oblastí území Terezína.

4.1 TERÉNNÍ PRŮZKUM

Většina dat byla získána dotazníkem přímo ve městě Terezín, kde se zúčastnilo 41 osob. Dotazník byl následně přeposlán do facebookové skupiny města. 29 lidí odpovědělo na tento dotazník. Dotazník je dostupný ve zdrojích práce (viz. příloha číslo [68]). Celkový počet účastníků dotazníku byl 70 osob. Dotazník obsahoval celkem 11 otázek, které představovaly obecné představy o městu. Metoda odpovědí byla zvolena tak, že bylo vytvořeno spektrum z odpovědí rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne bez možnosti pro neutrální odpovědi, pro lepší a upřímnější odpovědi. Následující jsou otázky, které byly položeny v dotazníku spolu se statistikou odpovědí a komentářem ke každému výsledku.

1. Ruší mě místní turistika

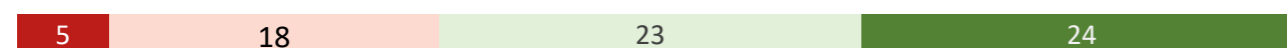
Většina obyvatel uvedla, že jim místní turismus nevádí nebo si na to zvykli. Ti, kteří si toho všimnou, buď venčí psy, nebo chodí s kočárkem po městě.

2. Často přemýšlím o temné historii města (doba Tereziánského ghetta)

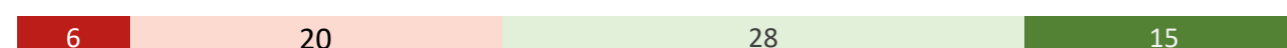
Hlavní shoda je v tom, že lidé si uvědomují, co se stalo, ale zvykli si žít ve městě s takovou historií.

3. Ve městě se cítím bezpečně

Zatímco většina lidí se ve městě cítí bezpečně, ti, kteří se tak necítí, uvádějí, že se necítí bezpečně kvůli lidem z domova se zvláštním režimem nebo lidem sociálního vyloučení.

4. Město je čisté

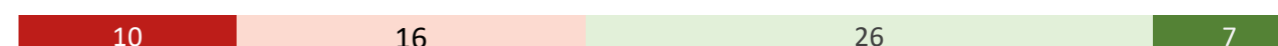
Většina lidí říká, že město je obecně čisté.

5. Stav silnic a chodníků je dobrý

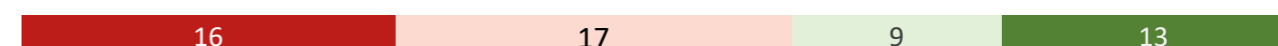
Zatímco město v posledních letech udělalo nějaká vylepšení, jako je úprava chodníku kolem náměstí a některých sousedních ulic, spousta lidí zejména ze starší generace si na stav chodníků stěžuje. Obyvatelé s omezenou schopností pohybu a maminky s kočárkem zmínili, že je pro ně někdy těžké se ve městě pohybovat.

6. Současný městský úřad se o město dobře stará

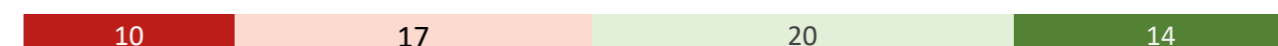
Většina se přiklání k tvrzení, že úřad odvádí dobrou práci vzhledem k omezenému množství finančních prostředků.

7. V Terezíně jsou stejné životní příležitosti jako ve větších městech

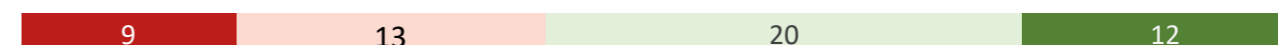
Ti, kteří nesouhlasí, tvrdí, že to hlavní, co chybí ve srovnání s velkými městy je omezený počet pracovních míst. Další důležitou opakující se věcí, která byla zmíněna, je, že rekonstrukce starých domů náročná vzhledem k omezením města a budov v něm, protože vše je pod ochranou kulturní památky. Dále podle odpovědi chybí nové budovy pro bydlení pro mladší generaci.

8. Občanská vybavenost je dostatečná

To hlavní, co místní zmiňovali je, že jim chybí lékárna. Další je pobočka České spořitelny. Někteří říkali, že ve stejné budově, kde je dnes bankomat České spořitelny bývala pobočka České spořitelny. Spousta obyvatel, zejména maminek, uvedla, že město má sice dvě dětské hřiště, ale podle nich je ve velmi špatném stavu. Další občanskou vybavenost, na kterou si někteří stěžují, že ve městě chybí, jsou restaurační zařízení.

9. Je dostatek volnočasových aktivit pro mládež v Terezíně

Ti, kteří mají děti, zmínili, že místní sokol pořádá pro děti ve městě spoustu aktivit. Z dalších rozhovorů s místními obyvateli bylo zjištěno, že mezi sokolem a městským úřadem jsou určité neshody, a že podle sokolu místní úřad finančně nepřispívá sokolu, a tudíž veškerou činnost sokol provádí z vlastních financí. Další obyvatelé uvedli, že mladí nemají dostatek mimoškolních aktivit a že mají tak tendenci uchylovat se k nelegálním aktivitám, aby se zabavili.

10. Plánuji stěhovat z města v budoucnu

Většina obyvatel, kteří odpověděli na otázku, byla hrdá na to, že žije v Terezíně. Zbytek uvedl, že se z finančních důvodů nemohou vystěhovat. Ti, kteří se v budoucnu chystají vystěhovat, se plánují přestěhovat za lepšími pracovními příležitostmi. Vysoké procento z těchto lidí zmiňovala stěhování do sousedních Litoměřic pro lepší pracovní příležitosti nebo pro rozmanitější občanskou vybavenost.

V poslední otázce ankety si měli účastníci vybrat, co je pro ně důležitější – modernizace města nebo zachování historických hodnot města. Z celkového počtu 63 účastníků, kteří odpověděli na poslední otázku dotazníku, 44 uvedlo, že zachování historické hodnoty města je důležitější než modernizace města. Většina lidí říkala, že tyto dvě věci by měly jít ruku v ruce a bylo pro ně těžké vybrat si, která z nich je důležitější, ale mnozí uvedli, že město je jediné svého druhu, jedno z mála zbývajících pevnostních měst v Evropě.

Jednou z osob, které jsem měla možnost se na tuto otázku zeptat, byla paní Bc. Zdenka Vašků, která je investičním technikem a tajemníkem Komise regenerace Městské památkové rezervace Terezín. „...ideální by bylo, kdybychom si nemuseli volit mezi jednou, nebo druhou variantou, ale skloubit obojí ...bez pokroku v postojích památkové péče to ale nepůjde“. Následně vyjadřuje, že podle jejího názoru budování nových bytových jednotek a sociálních bytů mohlo by přivést do města nové obyvatelé, což by ve svém důsledku přineslo rozvoj služeb, které jsou ve městě potřebné, a to by následně prospělo rozvoji města. Za jeden z faktorů potenciálu města považuje blízkost města k hlavnímu městu Praze.

Pro další analýzu byly výsledky obyvatel Terezína v souvislosti s poslední otázkou dotazníku rozděleny do dvou skupin. První skupina byla tvořena obyvateli, kteří žili v Terezíně méně než 24 let (po roce 2000) a druhá skupina byly obyvatelé, kteří žili v Terezíně více než 24 let.

Lidé, kteří se přistěhovali do Terezína po roce 2000 / žijí v Terezíně necelých 24 let

Lidé, kteří žijí v Terezíně již před rokem 2000 / více než 24 let

Z porovnání odpovědí lze usoudit, že většina lidí bez ohledu na věku a doby bydlení ve městě nebo obci dává přednost zachování historických hodnot města než modernizaci.

Otázka byla položena také skupině izraelských Židů v soukromé skupině na Facebooku. Všech 32 odpovědělo, že je důležitější zachovat historickou hodnotu města. Hlavním důvodem je osvěta, aby lidé nezapomněli, co se stalo, aby se podobná zvěrstva už nikdy neopakovala.

Součástí analýzy bylo také zohlednění toho, co si o městě myslí turisté a jejich první dojmy z města. Skupina 10 zahraničních studentů byla požádána o vyplnění dalšího dotazníku pro lepší porozumění tomu, co lidé, kteří nežijí ve městě, všimají nejdříve v Terezíně. Sedm z nich vyplnilo dotazník. Následují otázky, které jim byly položeny, a následně jsou jejich odpovědi:

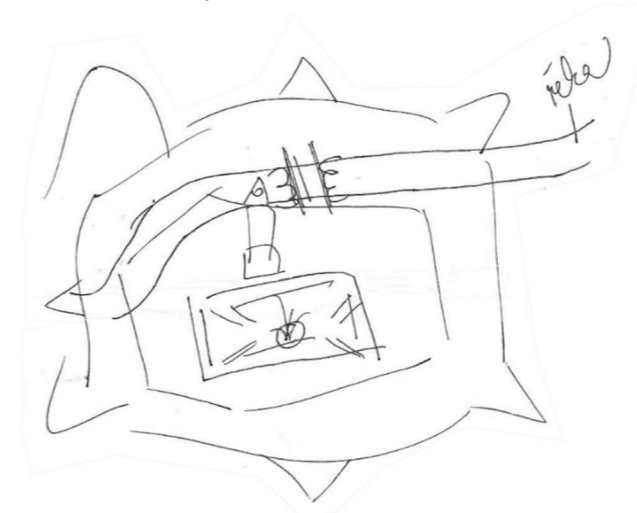
1. *Popište město Terezín jedním slovem*
Historické, klidné, krásné, město duchů, prázdné.
2. *Město je čisté*
(Všichni souhlasili)
3. *Co je podle vás důležitější: zachování historické hodnoty města nebo modernizace města?*
Všichni odpověděli, že je důležitější zachovat historickou hodnotu města než modernizovat město.
4. *Co vám ve městě chybí?*
Odpadkové koše, supermarket, veřejné toalety, restaurace.

KOMENTÁŘ: Odpovědi na dotazníky to vytváří rozsáhlejší pochopení fungování města. Hlavní shoda panuje v tom, že nejdůležitějším aspektem Terezína je historie města.

4.2 MENTÁLNÍ MAPY MĚSTA

Podle Kevina Lynche jsou mentální mapy prostorové představy lidí o materiálním prostředí. Na konci 11 otázek dotazníku pro obyvatele Terezína byl volný prostor pro nakreslení skici města Terezín. Následující skici jsou mentální mapy, které ukazují, co obyvatele Terezína vnímají jako dominantu a další důležité prvky města. Účastníci jsou anonymní.

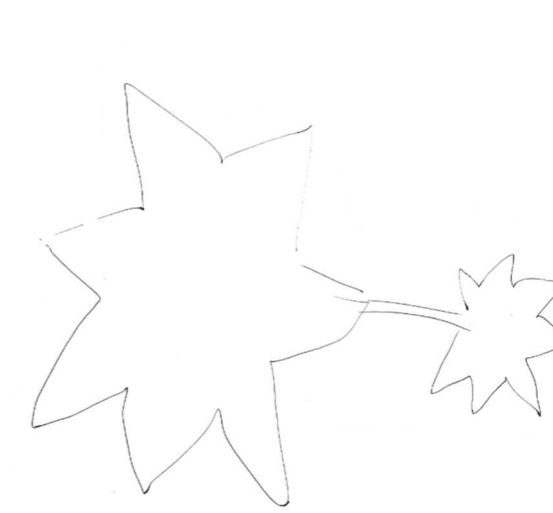
Pevnostní opevnění s hlavními bastiony. Uprostřed fortifikaci je hlavní náměstí s kašnou uprostřed a na náměstí vyhlíží kostel Vzkříšení Páně. Pevností protéká řeka. Most nad řekou.

Kostel Vzkříšení Páně s nápisem MDCCCV nad dvou velkými vstupními dveřmi. 4 pilastry po stranách. V zadní části je věž s kruhovými hodinami.

Tvar bastionů pevnosti Terezín s oddělením na Hlavní pevnost a Malou pevnost se spojovacím úsekem mezi oběma částmi.

Budova městského úřadu. Dvoupodlažní budova, čtvercová okna.

5 ANALÝZA NEGATIV A POZITIV ÚZEMÍ

Prostřednictvím vlastního terénního průzkumu spolu se samostudiem různých témat a aspektů života v historii města byly identifikovány některé problémy v území. Zatímco některé problémy jsou obecné, vyskytuje se zde i několik konkrétních.

5.1 POZITIVA

- Do města přijíždí velké množství turistů
- Jedinečné historické místo z dob druhé světové války
- Bohatá historie od 18. století
- Řeka Ohře (rekreace)
- Blízkost řeky Labe (logistika, cestovní ruch)
- Blízkost větších měst jako jsou Litoměřice, Ústí nad Labem a Praha
- Dobré autobusové dopravní spojení
- Cyklotrasa EuroVelo7, Cyklostezka Ohře
- Většina katastrálního území je kulturní památkou
- Většina katastrálního města je městskou památkovou rezervací
- Východní část území se nachází pod severočeskou křídou CHOPAV
- Intenzivní zemědělství kolem území
- Přítomnost ložisek nerostných surovin
- Existence sběrného dvoru
- Dobrá viditelnost pravoúhlých ulic
- Zřejmá dominanta města (centrální náměstí, kostel)
- Kvalitní golfové hřiště

Obrázek 38 Centrální náměstí s kostelem (vlastní fotografie)

5.2 NEGATIVA

- Problematika využití pevnosti kvůli komplikovanému tvaru
- Omezení výstavby a rekonstrukce z důvodu památkové ochrany
- Nedostatek bytových jednotek
- Nedostatek pracovních míst ve městě
- Nedostatek občanské vybavenosti, zejména chybí lékárna, banka, kino a restaurační zařízení
- Design veřejného mobiliáře není jednotný včetně autobusových zastávek (viz. obrázek 39)
- Nedostatek veřejného osvětlení, zejména na centrálním náměstí
- Nedostatek veřejné zeleně na náměstí
- Nedostatek veřejných odpadkových košů
- Chybí uliční a turistické značení
- Nedostatek přechodů pro chodce
- Celkově špatný stav komunikace po celém městě, cesty byly vyasfaltovány přes původní zpevněnou cestu a pomalu chátrá
- Nedostatek chodníků po celém území katastrálního území
- Pravá strana břehu nové řeky je v aktivní zóně záplavového území, která ohrožuje především komerční objekty a zahrádkářskou kolonii
- Malá pevnost a horní retranchement jsou v záplavové oblasti Q5, Q20 pokrývá i část území v kolem opevnění, golfové hřiště a židovský hřbitov s krematoriem a terezínský hřbitov. Pod záplavovými oblastmi Q100 je zasažena celá oblast, kromě některých zvýšených prvků opevnění
- Chybějící spolupráce úřadu se sokolem
- Skupiny ekonomického sociálního vyloučení
- Odvoz odpadu není dostatečně častý (jednou za dva týdny)

Obrázek 39 Autobusové zastávky ve městě Terezín (vlastní fotografie)

6 ANALÝZA ZJIŠTĚNÝCH PROBLÉMŮ

Následují problémy, na které lze v území konkrétně poukázat. Mezi problémy patří nedostatky, špatný stav zařízení a další problémy ovlivňující život místních obyvatel a návštěvníků (viz. mapu č. 4 – problémový výkres).

6.1 PROBLÉMY NA ÚZEMÍ MĚSTA TEREZÍN

- Opevnění jako fyzické omezení, které brání přirozenému rozvoji obce
- Řeka Ohře jako bariera v území a přítomnost pouze jednoho mostu
- Na východní straně nedostatečné sítě kanalizaci, vodovodu, komunikačního vedení
- Špatný stav dětských hřišť (DH1, DH2)
- Nedostatek veřejného osvětlení a zeleně na centrálním náměstí (NAM1)
- Nedostatek laviček před jižním bočním východem kostela (L1)
- Hluková zátěž ze silnice I/15
- Hlučná silnice II/608 procházející městem
- Výskyt starých ekologických zátěží

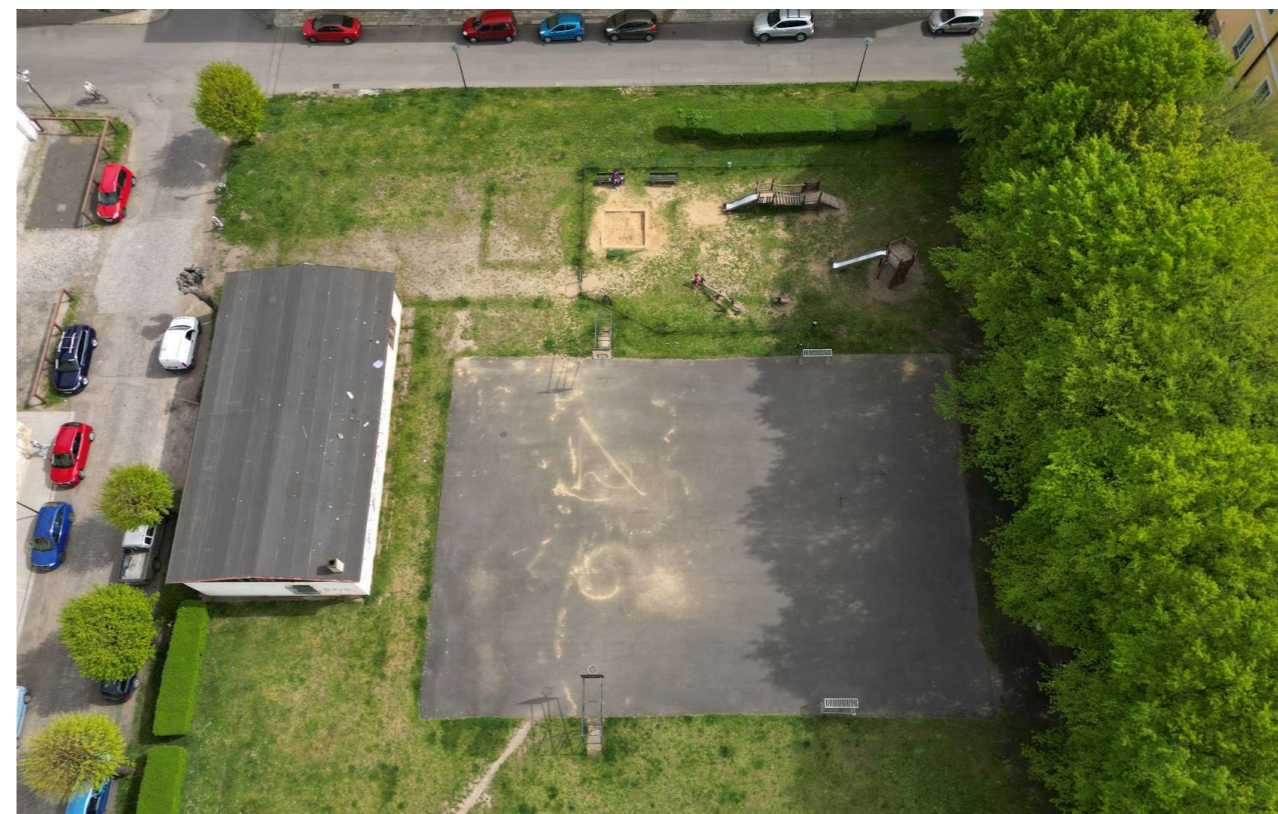
6.2 KONKRETNÍ PROBLEMATICKÉ OBJEKTY A ÚZEMÍ

Některé lokality a budovy lze konkrétně označit za problematické a nevyužitelné oblasti. Následuje rozbor jednotlivých lokalit v rámci katastrálního území se shrnutím v následující tabulce:

Tabulka 11 Tabulka konkrétních závad, problematických objektů a území

Číslo	Název	Výměra [m ²]
N1	Kasárna Žižková	10 497
N2	Posádková nemocnice	14 254
N3	Bývalý posádkový pšeničný mlýn	1 889
N4	Proviantní sklad	7 809
N5	Dům u Prokopa Holého čp. 195	212
N6	Dům u Dukelských hrdinů 331	2 167
N7	Zbrojnice dělostřeleckých kasáren	1 540
N8	Cesta u Litoměřické brány	822
N9	Cesta mezi hlavní pevnosti a židovského hřbitova	932
N10	Prostor při vjezdu do města z ulici Bohušovická brána	3 700
N11	Sklad u vjezdu z Kréty	6 937
N12	Skládka tuhého komunálního odpadu	20 716

Všechny fotografie jsou vlastní, pokud není uvedeno jinak. Každá fotografie zobrazuje jinou část objektu/území související s informacemi nalevo od fotografie.

Obrázek 40 Dětské hřiště vedle jízďárny (fotografie Jan Nitka)

Obrázek 41 Rekonstruované objekty vedle nerekonstruovaného objektu (fotografie Jan Nitka)

(N1) KASÁRNA ŽIŽKOVÁ

LOKACE	Komenského 225
PARCELNÍ ČÍSLO	269, 270/7
VÝMĚRA	10 497 m ²
VZNIK	1782–1783
PŮVODNÍ VYUŽITÍ	Vojenský účel
VLASTNICTVÍ	Město Terezín
ÚZEMNÍ PLÁN	Plochy smíšené obytné městské
KATASTR NEMOVITOSTI	Zastavěná plocha a nádvoří
FYZICKÝ STAV	5 zanikající (dle NPÚ)

POPIS

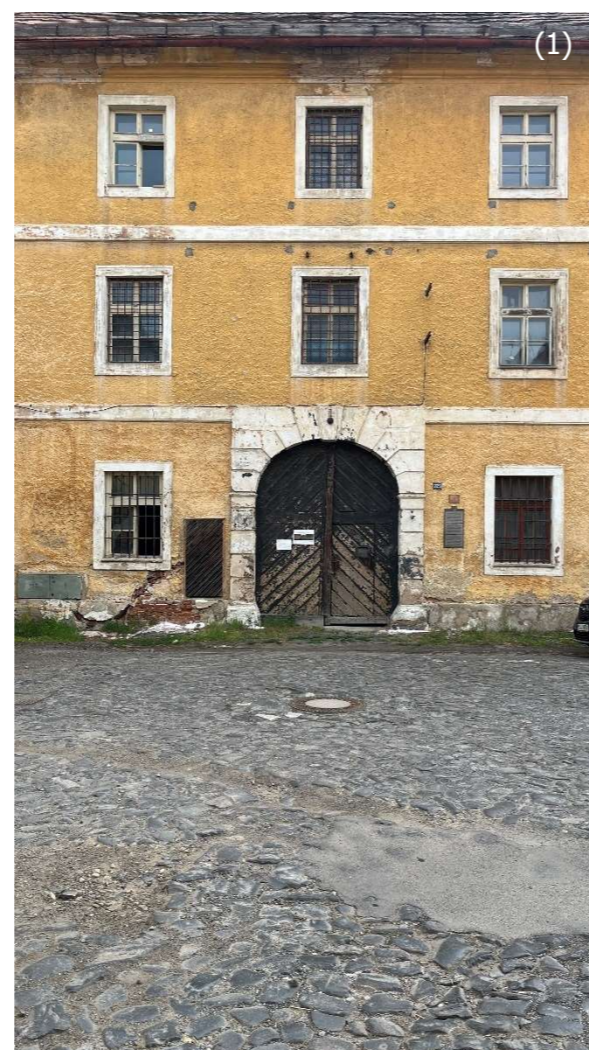
Největší neopevněná budova v Terezíně, která byla původně využívána pro vojenské účely a později jako jedna z obyvatelných budov vězňů ghetta během druhé světové války. Na severní straně je cedule s nápisem „Varšavská smlouva – štít socialismu“. Budova je v stavu nouze a představuje nebezpečí pro okolní obyvatele. Není konstrukčně bezpečná, rozpadá se. [69] [70] Dle historických ortofotech byl prostor před severní stranou historicky parkem, nyní je také opuštěný.

VEDLĚJŠÍ BUDOVY VE ŠPATNÉM STAVU:

Parcelní číslo 273

Parcelní číslo 296

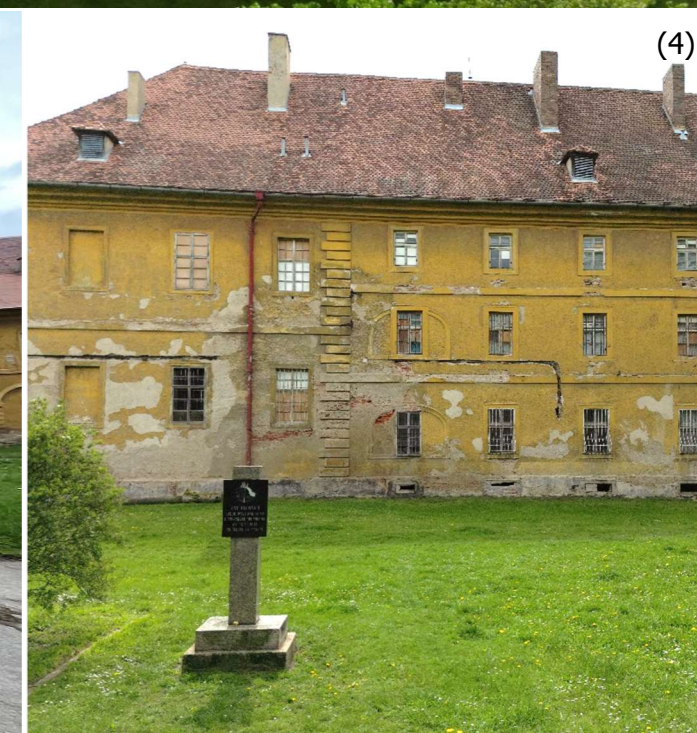
Obrázek 42 Kasárna Žižková: (1) Boční vchod (2) Snímek budovy (3) Prostor před jižní stránce (4) Stav interiéru (zdroj: NPÚ)

(N2) POSÁDKOVÁ NEMOCNICE

LOKACE	Fučíkova 283
PARCELNÍ ČÍSLO	205/1
VÝMĚRA	14 254 m ²
VZNIK	1782–1783
PŮVODNÍ VYUŽITÍ	Vojenská nemocnice
VLASTNICTVÍ	Město Terezín
ÚZEMNÍ PLÁN	Plochy smíšené obytné městské
KATASTR NEMOVITOSTI	Zastavěná plocha a nádvoří
FYZICKÝ STAV	4 havarijní stav (dle NPÚ)

POPIS

Střechy byly vyrobeny tak, aby vydržely dělostřelecké ostřelování, přesto v současnosti hrozí částečné zřícení střešních konstrukcí. Do budovy prosakuje voda. Objekt je téměř výlučně využíván pouze pro turistiku. Nejturističtějším místem v budově je místo, kde Gavrilo Princip zemřel v dubnu 1918. [71] Omítky opadávají.

Obrázek 43 Posádková nemocnice: (1) Hlavní vchod (2) Snímek budovy (3) Pohled z areálu budovy venku (4) Fasáda na severní straně

(N3) BÝVALÝ POSÁDKOVÝ PŠENIČNÝ MLÝN

LOKACE	Pražská 387
PARCELNÍ ČÍSLO	316
VÝMĚRA	1 889 m ²
VZNIK	1780-1782
PŮVODNÍ VYUŽITÍ	Mlýn
VLASTNICTVÍ	Soukromá osoba
ÚZEMNÍ PLÁN	Plochy smíšené obytné městské
KATASTR NEMOVITOSTI	Zastavěná plocha a nádvoří
FYZICKÝ STAV	4 havarijný stav (dle NPÚ)
POPIS	V roce 1951 rozhodla vojenská správa o uzavření pšeničného mlýna a ponechání pouze žitného mlýna na druhé straně řeky. [16] V roce 1952 byl mlýn oficiálně uzavřen a sloužil jako skladiště. Na budově jsou proti-sovětské graffiti. Reklamy na zdi s léty vybledly. V prostoru před budovou jsou odpadky. Střechy jsou poničené a celkově ve špatném stavu. Dovnitř budovy zatéká voda. [72] Fasáda je ve špatném estetickém a architektonickém stavu.

Obrázek 44 Bývalý posádkový pšeničný mlýn: (1) Fasáda budovy západní (2) Východní pohled (3) Severní pohled (4) Jižní pohled

(N4) PROVIANTNÍ SKLAD

LOKACE	Legií 137
PARCELNÍ ČÍSLO	132
VÝMĚRA	7 809 m ²
VZNIK	1786–1789
PŮVODNÍ VYUŽITÍ	Sklad
VLASTNICTVÍ	Město Terezín
ÚZEMNÍ PLÁN	Plochy smíšené obytné městské
KATASTR NEMOVITOSTI	Zastavěná plocha a nádvoří
FYZICKÝ STAV	4 havarijný stav (dle NPÚ)

POPIS
 Objekt je v havarijném stavu a může hrozit částečné zřícení střešních konstrukcí. Do objektu dlouhodobě zatéká, střecha je místy zcela zničená. [73] Část areálu je využívána k výrobním účelům, to lze usuzovat i podle aut ve dvoře.

Obrázek 45 Proviantní sklad: (1) Fasáda budovy (2) Snímek budovy (3) Hlavní jižní vchod (4) Interiér budovy (zdroj: NPÚ)

(N5) DŮM U PROKOPA HOLÉHO ČP. 195

LOKACE	Prokopa Holého č. p. 195
PARCELNÍ ČÍSLO	154, 195
VÝMĚRA	212 m ²
VLASTNICTVÍ	Soukromá osoba
ÚZEMNÍ PLÁN	Plochy smíšené obytné městské
KATASTR NEMOVITOSTI	Zastavěná plocha a nádvoří
POPIS	Nejedná se o kulturní památku. Špatný stav fasády, chodníků, oken, dveří. V okně jsou některé staré dokumenty o geodetickém softwaru jako je GIS (Geografický informační systém) a nějaké plány využití území. Přímo přede dveřmi je kanalizační šachta, která může být pro obyvatele velmi nebezpečná (viz. (1))

Obrázek 46 Dům u Prokopa Holého č.p. 195: (1) Vchod do budovy (2) Pohled na budovu

(N6) DŮM U DUKEL. HRDINŮ 331

LOKACE	Dukel. Hrdinů 331
PARCELNÍ ČÍSLO	508, 509, 511, 331
VÝMĚRA	2 167 m ²
VLASTNICTVÍ	Soukromá osoba
ÚZEMNÍ PLÁN	Plochy průmyslové výroby a sklady
KATASTR NEMOVITOSTI	Zastavěná plocha a nádvoří
POPIS	Stavba spadá pod oblast nemovité kulturní památky. Střecha je rekonstruována nevhodným způsobem dle charakteru zástavby města. Fasáda byla těžce postižena povodněmi.

Obrázek 47 Dům u Dukel. Hrdinů 331: (1) Uliční cedule (2) Pohled na budovu

(N7) ZBROJNICE DĚLOSTŘELECKÝCH KASÁREN

LOKACE	Žižkova č. p. 155
PARCELNÍ ČÍSLO	274/4
VÝMĚRA	1 540 m ²
PŮVODNÍ VYUŽITÍ	Hlavní skladiště zbraní a munice
VLASTNICTVÍ	Město Terezín
ÚZEMNÍ PLÁN	Plochy smíšené obytné městské
KATASTR NEMOVITOSTI	Zastavěná plocha a nádvoří
FYZICKÝ STAV	4 havarijní stav (dle NPÚ)
POPIS	Voda zatéká do budovy. Střecha je místy zničená, hrozí celkové zničení střešní konstrukce. Je v budově sál, který byl natočen v rámci nacistického propagandistického filmu. [74]

Obrázek 48 Zbrojnice dělostřeleckých kasáren: (1) Hlavní jižní vchod (2) Pohled na budovu

(N8) CESTA U LITOMĚŘICKÉ BRÁNY

LOKACE	Styk ulic Litoměřická brána, Dlouhá, Akademická
PARCELNÍ ČÍSLO	549/1, 539, 276
VÝMĚRA	přibližně 822 m ²
VLASTNICTVÍ	Ústecký kraj, Město Terezín
ÚZEMNÍ PLÁN	Plochy veřejných prostranství
KATASTR NEMOVITOSTI	Ostatní plocha
POPIS	Důležitý styk mezi areálem informačního centra Terezín a jeho parkovištěm, Retranchement 5, Litoměřickou bránou, Smetanovými sady, a cestou k Vysoké škole aplikované psychologie. V této oblasti je velký pohyb automobilů, protože se jedná o lokalitu na silnici II/608, která prochází městem.

Obrázek 49 Cesta u Litoměřické brány

(N9) CESTA MEZI HLAVNÍ PEVNOSTI A ŽIDOVSKÉHO HŘBITOVA

LOKACE	Spoj ulici Bohušovická brána a cesta ke krematoriu
PARCELNÍ ČÍSLO	479/2, 479/3, 479/4, 480
VÝMĚRA	932 m ²
PŮVODNÍ VYUŽITÍ	Silnice
VLASTNICTVÍ	Město Terezín, Česká republika, Památník Terezín
ÚZEMNÍ PLÁN	Plochy veřejných prostranství
KATASTR NEMOVITOSTI	Ostatní plocha
POPIS	Vedoucí cesta na židovský hřbitov a krematorium od hlavní pevnosti. Žádný chodník v okolí a žádný přechod pro chodce. Stav vozovky není homogenní a rozpadá se.

Obrázek 50 Cesta mezi hlavní pevnosti a židovského hřbitova

(N10) PROSTOR PŘI VJEZDU DO MĚSTA Z ULICI BOHUŠOVICKÁ BRÁNA

LOKACE	Styk ulic Dlouhá a Pod Hradbami
PARCELNÍ ČÍSLO	61, 130, 135/1, 476/3, 485/4, 484/3
VÝMĚRA	Přibližně 3 700 m ²
PŮVODNÍ VYUŽITÍ	Silnice
VLASTNICTVÍ	Město Terezín, Česká republika, Památník Terezín
ÚZEMNÍ PLÁN	Plochy veřejných prostranství
KATASTR NEMOVITOSTI	Ostatní plocha
POPIS	Část historické vlečky, která za druhé světové války vedla do ghetta Terezína k transporty vězňů. Cesta z areálu židovského hřbitova a krematoria. Žádné chodníky nebo přechody pro chodce. Vlečka je ponechána a není nijak označena.

Obrázek 51 Prostor při vjezdu do města z ulici Bohušovická brána

(N11) SKLAD U VJEZDU Z ULICI NA KRÉTĚ

LOKACE	Na Krétě, za základní školou Terezín
PARCELNÍ ČÍSLO	500/1, 500/2, 500/3, 500/4, 500/5
VÝMĚRA	6 937 m ²
PŮVODNÍ VYUŽITÍ	Manipulační plocha
VLASTNICTVÍ	Město Terezín
ÚZEMNÍ PLÁN	Plochy smíšené obytné městské (Plocha přestavby P7)
KATASTR NEMOVITOSTI	Ostatní plocha, zastavěná plocha a nádvoří
POPIS	Sklad nákladních vozidel a materiálu. Špatný stav hlavních vrat, rez. Na historických ortofotech byla do roku 2008 plocha částečně zastřešená a poté byla zbourána kolem roku 2011. V roce 2013 byla plocha parkovištěm a od roku 2017 se stalo skladištěm různých materiálů.

Obrázek 52 Sklad u vjezdu z ulici Na Krétě

(N12) SKLÁDKA TUHÉHO KOMUNÁLNÍHO ODPADU

LOKACE	Pražská 333
PARCELNÍ ČÍSLO	904, 906, 907, 978
VÝMĚRA	20 716 m ²
PŮVODNÍ VYUŽITÍ	Skládka
VLASTNICTVÍ	Město Terezín
ÚZEMNÍ PLÁN	PUPFL, plochy technické infrastruktury, zeleň a objekty pevnostního systému
KATASTR NEMOVITOSTI	Ostatní plocha
POPIS	Dle Ministerstva životního prostředí je oblast kontaminovanou lokalitou. Skládka je přímo před jižním šípem Malé pevnosti. Ukládaný materiál je ze stavební činnosti.

Obrázek 53 Skládka tuhého komunálního odpadu: (1) Hromada stavebních materiálů (2) Skládání stavební materiál (3) Areál skládky a jižní šíp

7 ZÁVĚR

Hlavním cílem práce byla územní analýza Terezína a představení způsobu, jakým historie města utvářela současný stav Terezína. Z pohledu územního plánování je Terezín svým způsobem příkladem důležitosti multifunkčnosti města spolu s kvalitní infrastrukturou. Zatímco během druhé světové války Terezín nebyl postaven s úmyslem být vyhlazovacím táborem, podmínky města a omezení režimu byly důvodem, proč Židé věznění v ghettu trpěli. Ghetto Terezín bylo fyzicky izolováno od vnějšího života. Nucené práce, špatné zdravotní a hygienické podmínky, hladovění, žádná občanská vybavenost a segregace lidí podle pohlaví a věku byly jen některé z důvodů brutality ghetta. „Uvidíme ještě lesy, hory? Uvidíme ještě přírodu v plné její kráse? Zvykli jsem si už na tuto klec. Ztratili jsme touhu po tom velkém světě tam venku“ píše Egon Redlich, vedoucím oddělení pro děti a mládež v rámci židovské samosprávy Terezínského ghetta, ve svém tajeném deníku o životě v Terezínu. [19] Lidé v ghettu Theresienstadt trpěli nejen fyzicky ale i psychicky.

Současný stav veřejné infrastruktury Terezína je nutno zlepšit, a to nejen pro místní obyvatele ale i pro turisty. Stav některých budov, zejména největších historických ve městě, je havarijní a objekty potřebují rekonstrukci co nejdříve, než bude příliš pozdě na zachování památek. Tyto budovy ovlivňují místní obyvatele nejen z ekologického, hygienického a bezpečnostního hlediska, ale také z hlediska ekonomického. Zachování historických objektů se odkládá především z důvodu nedostatku finančních prostředků na ochranu těchto památek. Nadějně jsou plánované projekty na řešení některých problémů města. Hlavními cíli projektů je zachování historických budov. Současně je však také důležité získat nějaké finance na opravu další infrastruktury města, jako jsou dětská hřiště, chodníky, silnice nebo na zřízení nových bytových jednotek, aby se do města přistěhovalo více obyvatel. Aby město prosperovalo, musí mít lidé i nadále zájem v něm bydlet, jinak se budou stěhovat do jiných měst, kde budou mít více příležitostí, lepší infrastrukturu a vybavenost. Pokud lidé Terezín opustí, historie města bude časem zapomenuta.

Obyvatelé Terezína si dále stěžují na různé limity, které musí při rekonstrukci svých bytů a domů dodržovat, které vyplývají ze zákonů a omezení ochrany městských kulturních památek. Příkladem omezení, se kterými se místní obyvatelé potýkají, jsou omezení typu možných oken a dveří použitých směrem k veřejnému prostoru města. Pokud je dlouhodobým cílem města zachování historických hodnot města, je regulace výstavby a rekonstrukce města nezbytná část rozvoje města.

Historická pevnost kolem města a památkově chráněné objekty tvoří fyzickou bariéru pro rozvoj města. Temná historie bývalého Terezínského ghetta je mentální bariérou pro další vývoj města. Hlavní úkol města Terezín je najít rovnovážný bod mezi svými historickými hodnotami, které je třeba zachovat, a na druhé straně rozvojem života místních obyvatel i budoucích generací. Terezínští věří, že by měla existovat rovnováha mezi modernizací města a historických hodnot. Většina se současně shoduje, že historie města je jedinečná a rozhodně by měla být zachována. K tomuto dilematu říká Offer Dahan, spisovatel, historik a průvodce, že zachování historie města vyžaduje pokračování rozvoje města. „Pokud bude maminka s kočárkem chodit na procházky do místního parku, úřad se o park bude starat. Z tohoto vyplývá, že pokud bude město udržováno v dobrém stavu, budou zachovány i památky“.

Hlavní potenciál města, který v současnosti již je částečně realizován, je historie města, kterou lze využít jako prvek pro realizaci soběstačného cyklu udržitelnosti k rozvoje města a zachování svých hodnot. Historie města je součástí historie České republiky, Evropy a světa jako celek a měla by být zachována pro další generace jako připomínka toho, jak politika dokáže segregovat lidi.

ZDROJE

- [1] *Zákon č. 183/2006 Sb. Zákon o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon).*
- [2] Vyhláška č. 500/2006 Sb. o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a o způsobu evidence územně plánovací činnosti.
- [3] *Nový stavební zákon na úseku územního plánování* [online]. [cit. 2024-05-08]. Dostupné z: <https://mmr.gov.cz/getmedia/72bbc066-19d5-4129-9500-2f9f94465a8f/uzemni-plan.pdf.aspx?ext=.pdf>
- [4] *Zákon č. 20/1987 Sb. Zákon České národní rady o státní památkové péči*
- [5] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Politika Územního rozvoje České republiky (Úplné znění závazné od 1. 3. 2024)* [online]. [cit. 2024-04-29]. Dostupné z: https://mmr.gov.cz/getmedia/8b439565-efdc-4b13-a41c-e655cbb3d9bb/Uplne_zneni_PUR_CR_zavazne_od_1-3-2024_1.pdf.aspx?ext=.pdf
- [6] *Zákon č. 283/2021 Sb. Stavební zákon*
- [7] KÖRNER, Milan a Jan MÜLLER. Sídlní struktura České republiky. *Ústav územního rozvoje* [online]. listopad 2017 [cit. 2024-05-13]. Dostupné z: https://www.uur.cz/media/hisdxbgx/sidlni_struktura_textova_cast.pdf
- [8] *Územně analytické podklady Ústeckého kraje 5. úplná aktualizace - 2021.* 2021.
- [9] KRAJSKÝ ÚŘAD ÚSTECKÉHO KRAJE. *Zásady územního rozvoje Ústeckého kraje, úplné znění po vydání aktualizace 1., 2., 3. a 4.* [online]. [cit. 2024-04-29]. Dostupné z: https://www.kr-ustecky.cz/assets/File.ashx?id_org=450018&id_dokumenty=1774553
- [10] *Územní plán Terezín úplné znění po vydání změny č. 3* [online]. 2022 [cit. 2024-04-29]. Dostupné z: <https://www.litomerice.cz/uzemni-plany/vydane-uzemne-planovaci-dokumentace>
- [11] HOFMAN, Jiří. *Lidé a hrady: bastionové pevnosti a jejich život.* B.m.: Bohumír NĚMEC – VEDUTA nakladatelství a vydavatelství, 2020. ISBN 978-80-88030-48-5.
- [12] KUTHAN, A. V. *Pamětní kniha 1836-1926* [online]. 1997 [cit. 2024-05-01]. Dostupné z: http://terezin.cz/html/soubory/kronika/gedenkbuch_terezin.pdf
- [13] FUKSA, Ivan. *Pevnost Terezín proti pruské rozpínavosti: z dějin opevnění Terezína v 19. století.* B.m.: Národní muzeum, 2016. ISBN 978-80-7036-501-4.
- [14] SMUTNÝ, Jiří. *Terezín pevnostní město.* Lovosice: BaB, 2005. ISBN 80-239-6272-8.
- [15] BOLDIG, Vojtěch. *Propagandistická funkce Terezína* [online]. 23. srpen 2018 [cit. 2024-05-17]. Dostupné z: <https://www.holocaust.cz/dejiny/ghetto-terezin/propagandisticka-funkce-terezina/>
- [16] TRUHLÁŘ, Oldřich. *Kronika města Terezín 1933–1952. Místní národní výbor v Terezíně* [online]. [cit. 2024-05-15]. Dostupné z: http://terezin.cz/html/soubory/kronika/kronika_mesta_terezina.pdf
- [17] KULIŠOVÁ, Táňa. *Terezín.* Praha: Naše vojsko – SPB, 1960.
- [18] BLODIG, Vojtěch. *Vznik ghetta.* holocaust.cz [online]. 23. srpen 2019 [cit. 2024-04-29]. Dostupné z: <https://www.holocaust.cz/dejiny/ghetto-terezin/vznik-ghetta/>
- [19] REDLICH, Egon. *Zítřejší jedeme synu, pojedeme transportem deník Egona Redlicha z Terezína* [online]. 1995 [cit. 2024-05-02]. ISBN 80-85765-40-3. Dostupné z: <https://ndk.cz/view/uuid:1f7ccc0-d434-11e7-b06b-005056827e51?page=uuid:54fbac10-f5cd-11e7-afa8-5ef3fc9bb22f>
- [20] POLÁK, Eric. *Terezín v konečném řešení židovské otázky.* holocaust.cz [online]. 7. srpen 2011 [cit. 2024-05-03]. Dostupné z: <https://www.holocaust.cz/zdroje/odborne-a-dalsi-texty/vybrane-texty-ze-sborniku-terezinsky-rodinny-tabor-v-osvetimi-birkenau/terezin-v-konecnem-reseni-zidovske-otazky/>
- [21] STRÁNSKÝ, Matěj. *Zkrášlování Terezína pro návštěvu Mezinárodního výboru Červeného kříže v Terezíně (1944).* holocaust.cz [online]. 2019 [cit. 2024-05-03]. Dostupné z: <https://www.holocaust.cz/dejiny/ghetto-terezin/propagandisticka-funkce-terezina/zkraslovaci-akce-a-navsteva-mezinarodniho-vyboru-cerveneho-krize-v-terezine-1944/>
- [22] *Šokující byrokratická důslednost nacistů v terezínském ghettu* [online]. [cit. 2024-04-29]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/stoletistatistiky/sokujici-byrokraticka-duslednost-nacistu-v-terezinskem-ghettu>
- [23] *Osvobození. Památník Terezín* [online]. [cit. 2024-05-01]. Dostupné z: <https://www.pamatnik-terezin.cz/osvobozeni>
- [24] LAGUS, Karel. *První kroky. Terezínské listy* [online]. 1970, 1 [cit. 2024-05-02]. Dostupné z: <https://www.pamatnik-terezin.cz/publikace/terezinske-listy>
- [25] *STRATEGIE TEREZÍN 2030* [online]. 2019 [cit. 2024-04-29]. Dostupné z: http://www.mestoterezin.cz/assets/File.ashx?id_org=16647&id_dokumenty=144352
- [26] *Terezín – projekt oživení historických památek.* *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR* [online]. 2015 [cit. 2024-04-29]. Dostupné z: http://www.projekt-terezin.cz/assets/File.ashx?id_org=200262&id_dokumenty=1049
- [27] HUDÁK, Lukáš. *Generel zeleně Terezín* [online]. 2023 [cit. 2024-04-29]. Dostupné z: http://www.projekt-terezin.cz/assets/File.ashx?id_org=200262&id_dokumenty=1282
- [28] HEYZLOVÁ, Lucie a Jana VITÁSKOVÁ. *V ubytovně Památníku Terezín jsou první váleční uprchlíci z Ukrajiny.* *Český rozhlas* [online]. 1. březen 2022 [cit. 2024-05-17]. Dostupné z: <https://sever.rozhlas.cz/v-ubytovne-pamatniku-terezin-jsou-prvni-valectni-uprchlici-z-ukrajiny-ubytovani-8692815>
- [29] GAZSI, Roman. *Provozovny, obchody, služby a ubytování. Město Terezín* [online]. 12. listopad 2018 [cit. 2024-04-29]. Dostupné z: <http://www.mestoterezin.cz/obchody%2Dsluzby%2Da%2Dubytovani/d-136454/p1=6238>
- [30] *Klimatické oblasti. Hydrosoft Veleslavín s.r.o.* [online]. 20. duben 2020 [cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://dpp.hydrosoft.cz/hvmap.dll?MU=001&MAP=7623&lon>
- [31] *Klimatické regiony. Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy* [online]. [cit. 2024-04-29]. Dostupné z: <https://zranitelnost.vumop.cz/popis/kr.php>
- [32] DEMEK, Jaromír a Peter MACKOVČIN. *Hory a nížiny. Zeměpisný lexikon ČR* [online]. B.m.: AOPK ČR, 2006 [cit. 2024-04-29]. ISBN 80-86064-99-9. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/340385714_Hory_a_niziny_Zemepisny_lexikon_CR
- [33] *Ohře. Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky* [online]. [cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/evl/index.php?SHOW_ONE=1&ID=11803
- [34] JOR, Tomáš. *Protipovodňová opatření města Terezín. Povodí Ohře* [online]. 31. leden 2019 [cit. 2024-04-29]. Dostupné z: <https://www.poh.cz/protipovodnova-opatreni-mesta-terezin/d-1090>
- [35] *Znečištění ovzduší na území České republiky v roce 2022* [online]. 2023 [cit. 2024-04-29]. Dostupné z: https://www.chmi.cz/files/portal/docs/uoco/isko/grafroc/22groc/gr22cz/UKO_Rocenska_2022_v3.pdf
- [36] *Národní databáze brownfieldů. Agentura pro podporu podnikání a investic CzechInvest* [online]. [cit. 2024-04-29]. Dostupné z: <https://brownfieldy-dotace.czechinvest.org/Aplikace/bf-public-x.nsf/bfs.xsp?Region=10&District=45&city=Terez%C3%ADn>
- [37] SEKM3 portál. *Ministerstvo životního prostředí* [online]. [cit. 2024-04-29]. Dostupné z: https://www.sekm.cz/portal/areasource/map_search_public/
- [38] BLÁHY, Karel a Pavla KAČABOVÁ. *Hodnocení priorit – kategorizace kontaminovaných a potenciálně kontaminovaných míst* [online]. [cit. 2024-04-29]. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/metodiky_ekologicke_zateze/\\$FILE/metodick%C3%BD_pok_yn_def_18.8.08.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/metodiky_ekologicke_zateze/$FILE/metodick%C3%BD_pok_yn_def_18.8.08.pdf)
- [39] *Komunální (environmentální, residenční, domácí) hluk. Výzkumný ústav bezpečnosti práce* [online]. 2016 [cit. 2024-05-12]. Dostupné z: https://vubp.cz/soubory/produkty/informacni-materialy-bozp/zasady-bezpecne-prace/komunalni_hluk.pdf
- [40] *Surovinový informační systém. Česká geologická služba* [online]. [cit. 2024-04-29]. Dostupné z: <https://mapy.geology.cz/suris/>
- [41] SKOKOVÁ, Martina. *Odpověď na žádost o informace podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.* [online]. Litoměřice. 26. říjen 2022 [cit. 2024-04-29]. Dostupné z: https://www.litomerice.cz/images/Clanky/ksat/informace106/20221107_zverejneni_informace_20221026_vc_priloh.pdf
- [42] *Mokřad pod Terezínskou pevností. AOPK* [online]. [cit. 2024-05-17]. Dostupné z: https://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/evl/index.php?SHOW_ONE=1&ID=13351
- [43] *Půda v mapách. Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy* [online]. [cit. 2024-04-29]. Dostupné z: https://mapy.vumop.cz/popis/popis_mapovnik.php
- [44] *Ekologická stabilita krajiny. Informační systém Masarykovy univerzity* [online]. [cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://is.muni.cz/el/ped/podzim2009/Ze2MP_NKS7/um/Koeficient_ekologicke_stability.pdf
- [45] *PAMÁTNÍK TEREZÍN. Památník Terezín výroční zpráva za rok 2022.* [online]. [cit. 2024-05-02]. Dostupné z: <https://www.pamatnik-terezin.cz/publikace/vyrocnizprava-2>

[46] STONE, Philip. A Dark Tourism Spectrum: towards a typology of death and macabre related tourist sites, attractions and exhibitions. *TOURISM: An Interdisciplinary International Journal* [online]. 2006, 54(2) [cit. 2024-04-29]. Dostupné z: https://works.bepress.com/philip_stone/4/

[47] *Terezín – projekt oživení historických památek* [online]. [cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://irop.gov.cz/cs/projekty/iop/terezin-projekt-oziveni-historicky-pamatek#>

[48] ŽATECKÁ, Romana. Ústecký kraj prezentoval Europrojekt Terezín. *Ústecký kraj* [online]. 2004 [cit. 2024-05-17]. Dostupné z: <https://www.kr-ustecky.cz/ustecky-kraj-prezentoval-europrojekt-terezin/d-625995>

[49] Terezín chce zůstat temný. *Econnect* [online]. 2. září 2003 [cit. 2024-04-29]. Dostupné z: <https://zpravodajstvi.ecn.cz/?x=145167&apc=zzvx1-192016>

[50] SCHMIRLER, Walbert a Petr VOZÁB. *Manuál veřejných prostor města Terezín* [online]. 2023. [cit. 2024-04-29]. Dostupné z: <http://www.projekt-terezin.cz/manual%2Dverejnych%2Dprostor%2Dmesta%2Dterezin/d-1283>

[51] SVOBODOVÁ, Štěpánka. Nová lodní linka T93 Litoměřice – Terezín. *Ústecký kraj* [online]. 6. červen 2023 [cit. 2024-04-29]. Dostupné z: <https://www.kr-ustecky.cz/nova-lodni-linka-t93-litomerice-terezin/d-1777260>

[52] Cyklostezka Ohře. *České středohoří* [online]. [cit. 2024-04-29]. Dostupné z: <https://www.stredohori.cz/detail/cyklostezka-ohre/7>

[53] EuroVelo7. *Greenways.cz* [online]. [cit. 2024-04-29]. Dostupné z: <https://www.eurovelo.cz/EuroVelo/EuroVelo-v-CR/EuroVelo-7>

[54] Plánovač tras KČT. *Klub českých turistů* [online]. [cit. 2024-04-29]. Dostupné z: <http://trasy.kct.cz/#/?q=Terezin&t=LT175>

[55] SAINER, Patrik. Databáze letišť. *Avion®* [online]. [cit. 2024-04-29]. Dostupné z: <https://www.dl.cz/search>

[56] *Připravuje se nový systém parkování* [online]. 9. květen 2016 [cit. 2024-05-09]. Dostupné z: <http://www.projekt-terezin.cz/pripravuje-se-novy-system-parkovani/d-1019>

[57] BNV CONSULTING S. R. O. a INSTITUT CÍRKULÁRNÍ EKONOMIKY. *Plán odpadového hospodářství* [online]. 2018 [cit. 2024-05-05]. Dostupné z: http://www.mestoterezin.cz/assets/File.ashx?id_org=16647&id_dokumenty=143972

[58] Vysoká škola aplikované psychologie. *VŠAP* [online]. [cit. 2024-05-15]. Dostupné z: <https://www.vsaps.cz/>

[59] Studenti podle vysoké školy/ fakulty. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky* [online]. 22. leden 2024 [cit. 2024-04-29]. Dostupné z: https://dsia.msmt.cz/vystupy/vu_vs_f2.html

[60] FUJEROVÁ, Kateřina a Štěpánka ŠNAJDROVÁ. *Výroční zpráva o činnosti školy školní rok 2022-2023* [online]. 2023 [cit. 2024-04-29]. Dostupné z: <https://www.zsterezin.cz/files/zs-terezin-vyrocní-zprava-2022-2023-872.pdf>

[61] Tělocvičná jednota Sokol Terezín. *tjsokolterezin.banda.cz* [online]. [cit. 2024-04-29]. Dostupné z: <http://www.tjsokolterezin.banda.cz/>

[62] TOMÁŠEK, René a Beáta KORANDOVÁ. *Bezpečnostní analýza obce Terezín – aktualizace 2023* [online]. 2023 [cit. 2024-04-29]. Dostupné z: http://www.mestoterezin.cz/assets/File.ashx?id_org=16647&id_dokumenty=147547

[63] RENDÁŠOVÁ, Alena. *Výroční zpráva o činnosti Pečovatelské služby města Terezín za rok 2022* [online]. 2023 [cit. 2024-04-29]. Dostupné z: http://mestoterezin.cz/assets/File.ashx?id_org=16647&id_dokumenty=146927

[64] Výroční zpráva 2022 Domov se zvláštním režimem Terezín. *Magistrát hl. m. Prahy* [online]. 2023 [cit. 2024-04-29]. Dostupné z: <https://www.domovterezin.cz/dokumenty/vyrocní-zpravy>

[65] Kostel Vzkříšení Páně. *Národní památkový ústav* [online]. [cit. 2024-04-29]. Dostupné z: <https://www.pamatkovykatolog.cz/kostel-vzkriseni-pane-12890156>

[66] Mapa (kostelů, farností). *Biskupství litoměřické* [online]. [cit. 2024-04-29]. Dostupné z: <https://katalog.dltm.cz/maps/#K;50.51357;14.14766;15;>

[67] Židovský hřbitov s krematoriem. *Památník Terezín* [online]. [cit. 2024-04-29]. Dostupné z: <https://www.pamatnik-terezin.cz/zidovsky-hrbitov-s-krematoriem>

[68] MELNIK, Emilia. *Terezín – dotazník k bakalářské práci* [online]. 2024 [cit. 2024-05-12]. Dostupné z: <https://forms.gle/kjclhR6FWpWbGfUG7>

[69] Kasárna, zvaná Velká pěchotní. *Národní památkový ústav* [online]. [cit. 2024-05-05]. Dostupné z: <https://www.pamatkovykatolog.cz/kasarna-zvana-velka-pechotni-18284935>

[70] Poslední šance na opravu. Terezínské ghetto se rozpadá. [online]. ČT24. 24. duben 2024 [cit. 2024-05-05]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/posledni-sance-na-opravu-terezinske-ghetto-se-rozpada-348493>

[71] Posádková nemocnice. *Národní památkový ústav* [online]. [cit. 2024-05-06]. Dostupné z: <https://pamatkovykatolog.cz/nemocnice-18285141>

[72] Bývalý posádkový pšeničný mlýn. *Národní památkový ústav* [online]. [cit. 2024-05-06]. Dostupné z: <https://www.pamatkovykatolog.cz/byvaly-posadkovy-psenicny-mlyn-18257241>

[73] Proviantský sklad. *Národní památkový ústav* [online]. [cit. 2024-05-06]. Dostupné z: <https://pamatkovykatolog.cz/proviantsky-sklad-18265698>

[74] Zbrojnice. *Národní památkový ústav* [online]. [cit. 2024-05-06]. Dostupné z: <https://pamatkovykatolog.cz/zbrojnice-18231921>

SEZNAM OBRÁZKŮ

(Dronová fotografie – Jan Nitka <https://www.youtube.com/@abovethehorizont>)

Obrázek 1 Poloha města Terezín na mapě ČR (vlastní zpracování)	9
Obrázek 2 Obec Terezín a její katastrální území (vlastní zpracování)	9
Obrázek 3 ZÚR ÚK – výřez výkresu uspořádání území kraje (zdroj: geoportál ÚK).....	12
Obrázek 4 Územní plán Terezín – hlavní výkres (zdroj: Město Litoměřice).....	12
Obrázek 5 Oblasti města Terezín (vlastní zpracování)	13
Obrázek 6 Dvůr IV. vězení v Malé pevnosti (vlastní fotografie).....	14
Obrázek 7 Osvobození vězni odpočívají na terezínském náměstí (zdroj: Terezínské listy, vydání 1990)	15
Obrázek 8 Dvůr po osvobození (zdroj: Terezín - Táňa Kulišová).....	15
Obrázek 9 I. vojenské (josefské) mapování (zdroj: oldmaps.geolab.cz).....	16
Obrázek 10 Tři různé ochranné pásy (zdroj: pevnostterezin.cz)	17
Obrázek 11 II. vojenské mapování (zdroj: oldmaps geolab.cz).....	17
Obrázek 12 III. vojenské mapování (zdroj: oldmaps geolab.cz).....	17
Obrázek 13 Hospodářský plán Terezína (zdroj: Židovské muzeum v Praze).....	18
Obrázek 14 Současné ortofoto katastrálního území (zdroj: ČÚZK).....	18
Obrázek 15 Vývoj počtu obyvatel v obci Terezín během let 1869-2011 (vlastní zpracování dle dat ČSÚ)	18
Obrázek 16 Pohyb obyvatelstva v obci Terezín 2019-2023 (vlastní zpracování dle dat ČSÚ).....	18
Obrázek 17 Vývoj počtu domů v obci Terezín během let 1880-2011 (vlastní zpracování dle dat ČSÚ).....	19
Obrázek 18 Věková struktura obyvatelstva obce Terezín a celé ČR v 2021 (vlastní zpracování dle dat ČSÚ)	19
Obrázek 19 Klasifikace klimatických regionů České republiky dle Quitta (vlastní zpracování dle dat AOPK).....	21
Obrázek 20 Geomorfologie Terezína (vlastní zpracování dle dat ČSÚ)	21
Obrázek 21 Hodnoty Ldvn silnici I/15 (vlastní zpracování dle dat geoportálu mzcr).....	22
Obrázek 22 Procentuální zastoupení druhů pozemků katastrálního území Terezín (vlastní zpracování dle dat ČÚZK).....	23
Obrázek 23 Příklady rostlin v Terezíně (vlastní fotografie)	24
Obrázek 24 Návštěvnost památníku Terezín v roce 2022 (vlastní zpracování dle výroční zprávy Památník Terezín 2022)	25
Obrázek 25 Návštěvnost památníku Terezín 2000-2022 (vlastní zpracování dle výroční zprávy Památník Terezín 2022)	25
Obrázek 26 Turistické atrakce ve městě Terezín (vlastní zpracování)	26
Obrázek 27 Sběrný dvůr města Terezín (fotografie Jan Nitka)	28
Obrázek 28 100m docházková vzdálenost k veřejným nádobám na tříděný odpad (vlastní zpracování).....	28
Obrázek 29 Pohled na fortifikační zeleň Malé pevnosti (fotografie Jan Nitka).....	29
Obrázek 30 Vysoká škola aplikované psychologie (vlastní fotografie).....	29
Obrázek 31 Základní škola Terezín (vlastní fotografie)	29
Obrázek 32 Dětské hřiště Dukel. Hrdinů (vlastní fotografie)	30
Obrázek 33 Kluziště a fotbalové hřiště sokola (vlastní fotografie).....	30
Obrázek 34 Prodejna potravin (vlastní fotografie)	30

Obrázek 35 Pekárna, řeznictví a potraviny (vlastní fotografie)	30
Obrázek 36 Hlavní náměstí Československé armády (fotografie Jan Nitka)	31
Obrázek 37 Pohled na Jiráskovy sady z náměstí ČSA (fotografie Jan Nitka)	31
Obrázek 38 Centrální náměstí s kostelem (vlastní fotografie).....	37
Obrázek 39 Autobusové zastávky ve městě Terezín (vlastní fotografie)	37
Obrázek 40 Dětské hřiště vedle jízdárny (fotografie Jan Nitka)	38
Obrázek 41 Rekonstruované objekty vedle nerekonstruovaného objektu (fotografie Jan Nitka)	38
Obrázek 42 Kasárna Žižková	39
Obrázek 43 Posádková nemocnice	40
Obrázek 44 Bývalý posádkový pšeničný mlýn.....	41
Obrázek 45 Proviantní sklad	42
Obrázek 46 Dům u Prokopa Holého č.p. 19.....	43
Obrázek 47 Dům u Dukel. Hrdinů 331	43
Obrázek 48 Zbrojnice dělostřeleckých kasáren	44
Obrázek 49 Cesta u Litoměřické brány.....	44
Obrázek 50 Cesta mezi hlavní pevnosti a židovského hřbitova	45
Obrázek 51 Prostor při vjezdu do města z ulici Bohušovická brána.....	45
Obrázek 52 Sklad u vjezdu z ulici Na Krétě	46
Obrázek 53 Skládka tuhého komunálního odpadu	46

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Základní identifikační údaje města Terezín	9
Tabulka 2 Územně plánovací nástroje dostupné pro Terezín.....	11
Tabulka 3 Pilíře udržitelného rozvoje obci Terezín	11
Tabulka 4 Počet domů a obydlených domů v obci Terezín (zdroj: ČSÚ).....	19
Tabulka 5 Druhy a vlastnictví domů v obci Terezín (zdroj: ČSÚ).....	19
Tabulka 6 Podnikatelské subjekty podle právní formy (zdroj: ČSÚ).....	20
Tabulka 7 Podnikatelské subjekty podle převažující činnosti (zdroj: ČSÚ).....	20
Tabulka 8 Pracovní síla, zaměstnanost a nezaměstnanost (vlastní zpracování dle dat ČSÚ)	20
Tabulka 9 Zaměstnanci, žáci a studenti se zaměstnáním nebo vzděláním mimo obec (vlastní zpracování dle ČSÚ)	20
Tabulka 10 Druhy pozemků (ha) (zdroj: ČSÚ)	23
Tabulka 11 Tabulka konkrétních závad, problematických objektů a území.....	38